

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta, laki luottotietolain muuttamisesta, laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta ja laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain muuttamisesta.

Esityksellä pannaan täytäntöön pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismäärät.

Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuuden ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Pysyvä laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkuluista vain kuluttajasaatavien osalta. Lakiin lisättäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saisi vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloitettavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten maksumuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämiseksi, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Trattaa edeltävän maksumuistutuksen määräaika pidennettäisiin 7 päivästä 10 päivään ja tratan protestointiaika pidennettäisiin 10 päivästä 14 päivään. Lisäksi ehdotetaan, että tratan protestoinnin takarajasta säädettäisiin laissa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että niitä edellytyksiä, joiden perusteella maksuvaatimus, tratta tai trattaa edeltävä maksumuistutus voidaan toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti, kuten sähköisesti, joustavoitettaisiin. Maksuvaatimuksen toimittamisen osalta uudistus koskee myös kuluttajasaatavia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2022, jolloin muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja koskeva väliaikainen sääntely lakkaa olemasta voimassa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Nykytila.....	5
2.1.1 Lainsäädäntö	5
2.1.1.1 Perintälaki	5
2.1.1.2 Luottotietolaki.....	14
2.1.1.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa.....	14
2.1.1.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista	15
2.1.1.5 Rekisterilaki	15
2.1.1.6 Suhde EU-säätelyyn	15
2.1.2 Tilastotietoa muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista	16
2.1.3 Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontakäytäntöä yrityssaatavien perintäkuluista	17
2.1.4 Perintäalan itsesäätely	19
2.1.5 Kirjepostin kulusta sekä yritysten välisestä sähköisestä laskutuksesta.....	20
2.1.6 Yleisimmin käytetyistä sähköisistä toimittamistavoista perintätilanteissa	21
2.2 Nykytilan arviointi	23
3 Tavoitteet.....	25
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	25
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	25
4.1.1 Yleistä	25
4.1.2 Perintäkuluja koskevat ehdotukset.....	26
4.1.3 Perintätoimien aikarajat	29
4.1.4 Tratan protestointiajan pidentäminen ja protestoinnin takaraja	30
4.1.5 Toimittamistapaa koskevat ehdotukset	30
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	32
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	40
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	40
5.1.1 Velallisen yritysmuotoon tai henkilöstömäärään perustuva rajausta	40
5.1.2 Kokonaiskuluvastuu ja porrastus	41
5.1.3 Toimenpiteiden enimmäiskulumääristä sääntelemättä jättäminen.....	41
5.1.4 Suoraan ulosottokelpoiset saatavat	42
5.1.5 Aikarajasäätely.....	43
5.1.6 Sähköiset toimittamistavat	43
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja sen vertailu Suomeen.....	44
6 Lausuntopalaute.....	49
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	50
7.1 Laki saatavien perinnästä	50
7.2 Luottotietolaki	64
7.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa.....	64

HE 241/2021 vp

7.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista	64
8 Voimaantulo	64
9 Toimeenpano ja seuranta	66
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	66
LAKIEHDOTUKSET	69
1. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta	69
2. Laki luottotietolain 24 §:n muuttamisesta	75
3. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta	76
4. Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta	76
LIITTEET	78
RINNAKKAISTEKSTIT	78
1. Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta	78
2. Laki luottotietolain 24 §:n muuttamisesta	89
3. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta	90
4. Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta	91

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Sanna Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen (s. 82 ja 102) mukaan perintätoimien kohteena olevilta laskutettavien perintäkulujen määrälle säädetään euromääräiset ylärajat myös velallisen ollessa muu kuin kuluttaja-asemassa oleva yksityishenkilö. Hallitusohjelman kirjaus liittyy yleisemmin hallituksen tavoitteeseen estää ylivelkaantumista. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulut ovat monissa tapauksissa olleet merkittävästi suuremmat kuin kuluttajasaatavissa, ja ne ovatkin siten voineet osaltaan lisätä yritysten maksuvaikeuksia.

Vapaaehtoisen perinnän tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan velkojan erääntynyt saatava. Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n tekemän selvityksen mukaan sen jäsenyrityksille tuli perintätoimeksiantoja vuonna 2019 noin 10,2 miljoonaa kappaletta ja näistä noin 20 % eli noin 2 miljoonaa oli muita kuin kuluttajasaatavia. Vuonna 2020 perintätoimeksiantoja tuli noin 9,9 miljoonaa kappaletta, joista muiden kuin kuluttajasaatavien osuus oli vuoden 2019 tavoin noin 20 %. Jos vapaaehtoinen perintä ei tuota tulosta, velkojalla on mahdollisuus periä saatavaa oikeudellisessa perinnässä. Muita kuin kuluttajasaatavia koskevia, y-tunnuksella kirjattuja velkomusasioita oli vireillä käräjäoikeuksissa vuosina 2020 ja 2021 enemmän kuin koskaan aiemmin vuodesta 2010 lähtien.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
7306	10 400	11 454	11 857	12 284	11 838	10 991	12 339	12 706	14 269	15 732	15 603

Koronavirusepidemian vuoksi saatavien perinnästä annettua lakia (513/1999; jäljempänä *pysyvä laki tai perintälaki*) muutettiin väliaikaisesti kahdesti siten, että lakiin lisättiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta muun ohella säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättiin myös väliaikaisesti säännökset yksittäisistä perintätoimista veloittavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä. Väliaikaisilla laeilla säädettiin ensimmäistä kertaa muita kuin kuluttajasaatavia koskeville perintäkulujen määrille euromääräiset ylärajat.

Pysyvissä laissa ei säädetä muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä yhtä yksityiskohtaisesti kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen määrää rajoitetaan lain 10 §:n kohtuullisuusvaatimuksen sekä 4 §:n hyvää perintätapaa koskevien oikeusohjeiden nojalla. Mainitut säännökset eivät kuitenkaan ole yleisluonteisuutensa vuoksi pystyneet varmistamaan asiallisen ja yhdenmukaisen kustannustason muotoutumista, minkä vuoksi pysyvää lakia on pidetty erityisesti velallisten kannalta ongelmallisena. Väliaikaisten lakien voimassaoloaikana (1.1.–30.6.2021 ja 1.7.2021–30.4.2022) on pysyvää lakia paremmin pystytty turvaamaan kohtuullinen kulutaso muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

Väliaikaisten lakien ja pysyvien muutosten valmistelu ovat olleet toisistaan erillisiä lainvalmisteluhankkeita ja sääntelykokonaisuuksia. Pysyvien muutosten valmistelussa on hyödynnetty sitä kokemusta ja tietoutta, jota väliaikaisen sääntelyn toimivuudesta on sen voimassaoloaikana

HE 241/2021 vp

saatu. Myös lakivaliokunta on mietinnössään (LaVM 8/2021 vp, s. 6) korostanut, että poikkeuksellisia olosuhteita varten kiireellisessä aikataulussa laadittu väliaikainen sääntely ei voi sellaisenaan toimia pysyvien lainmuutosten pohjana.

Sekä talousvaliokunta (TaVL 24/2020 vp, s. 2) että lakivaliokunta (LaVM 12/2020 vp, s. 6) kiinnittivät väliaikaisen lain 1069/2020 käsittelyn yhteydessä huomiota sekä pysyvän että väliaikaisen lain määräaikoja koskeviin säännöksiin ja esittivät huolta määräaikojen pituudesta suhteessa kirjepostin toimitusvarmuuteen ja -nopeuteen. Lakivaliokunta edellytti mietinnössään, että määräaikoihin liittyvät tarkistustarpeet arvioidaan huolellisesti pysyvän lainvalmistelun yhteydessä (LaVM 12/2020 vp, s. 6). Sanotun vuoksi määräaikoja koskevat muutokset on arvioitu nyt käsillä olevan lainvalmisteluhankkeen yhteydessä.

Väliaikaisen lain 539/2021 käsittelyn yhteydessä lakivaliokunta kiinnitti huomiota perintäkirjeiden sähköisiin toimittamistapoihin julkisuusuhkaisen maksukehotuksen eli tratan osalta. Valiokuntakäsittelyn aikana tuotiin esille näkemys siitä, että tratta tulisi voida toimittaa yritysvelallisuudelle sähköisesti nykyistä laajemmin. Lakivaliokunta lausui mietinnössään, että tratan toimittamistavan laajentamista ei ole mahdollista toteuttaa väliaikaista lakia koskevan esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä, sillä kyse on muutoksesta, joka vaati huolellista lainvalmistelua ja vaikutustenarviointia (LaVM 8/2021 vp, s. 5). Sanotun vuoksi käsillä olevassa esityksessä on selvitetty sekä yritys- että kuluttajasaatavien osalta sähköisen toimittamistavan laajentamismahdollisuuksia.

Esityksessä käytetään ilmaisun ”muu kuin kuluttajasaatava” lisäksi ilmaisua ”yrityssaatava”. Ilmaisulla tarkoitetaan esityksessä samaa: myös jälkimmäinen ilmaisu kattaa kaikki muut saatavat kuin kuluttajasaatavat ja siten esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiltä ja yhdistyksiltä perittävät saatavat, eikä vain yrityksiltä perittäviä saatavia.

1.2 Valmistelu

Esitysluonnos on valmisteltu oikeusministeriön 10.2.2021 asettamassa työryhmässä, jossa olivat oikeusministeriön lisäksi edustettuina Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Perimistöimistojen liitto ry, Suomen Yrittäjät ry sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Toimeksiannon mukaan tehtävänä oli ensivaiheessa laatia ehdotus saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisen muutoksen jatkamiseksi. Toisessa vaiheessa työryhmän tehtävänä oli valmistella pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen (s. 82) mukaiset pysyvät muutokset perintälakiin.

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 17.9.–29.10.2021. Lausuntopalautetta selvitetään jäljempänä jaksossa 6.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hankkeet> tunnuksella OM001:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

2.1.1 Lainsäädäntö

2.1.1.1 Perintälaki

Yleistä

Perintälaissa säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan perintälain 1 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava. Perintälakia ei sovelleta, jos muualla laissa säädetään toisin (1 §:n 2 momentti). Perintälaki ei myöskään koske ulosottoviranomaisen toimintaa (1 §:n 3 momentti). Perintälain säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi (2 §).

Osaa perintälain säännöksistä sovelletaan vain kuluttajasaataviin. Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan lain 3 §:n 1 momentin mukaan sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Kuluttajasaataviin rinnastetaan mainitun pykälän 2 momentin mukaan luotto, jonka joku muu kuin elinkeinonharjoittaja on myöntänyt kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelynä, jos elinkeinonharjoittaja on välittänyt luoton kuluttajalle. Lisäksi kuluttajasaatavia koskevia perintälain säännöksiä noudatetaan pykälän 3 momentin mukaan perittäessä yksityishenkilöltä julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavaa tai julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvää saatavaa.

Tässä esityksessä kuluttajasaatavilla tarkoitetaan jäljempänä myös 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja saatavia.

Perintälain 4 §:n mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa. Kiellosta aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraa muun muassa, että saman saatavan eri aikaan erääntyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista kootava samaan maksuvaatimukseen (HE 57/2012 vp, s. 39). Myös saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi.

Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintälain 6 §:n 1 momentin mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, ei saa vaatia saatavasta maksua tuomioistuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet.

Perintäkulujen määrä koskevat säännökset

Perintälain 10 § sisältää yleiset säännökset perintäkulujen korvaamisesta, joita sovelletaan siitä riippumatta, millaisesta saatavasta on kyse. Lisäksi laki sisältää eräitä tarkempia säännöksiä perintäkulujen enimmäismääristä, joita sovelletaan vain kuluttajasaataviin. Säännöksiä ei siten sovelleta esimerkiksi silloin, kun velallisena on yritys, asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Korvausvelvollisuus voi perustua sekä velkojan omista perintätoimista aiheutuviin kuluihin että kuluihin, joita velkojalle aiheutuu sen johdosta, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perinnän suorittamisesta. (10 §:n 1 momentti) Velallinen on vastuussa perintäkulujen korvaamisesta vain pääsaatavan velkojalle. Sen sijaan perintätoimistolla tai muulla toimeksisaajalla ei ole oikeutta vaatia velalliselta korvausta perintäkuluista omassa nimissään, ellei saatava ole siirtynyt sen omistukseen tai kyseessä ole prokurasiirto. Näin on riippumatta siitä, onko saatava suoraan

HE 241/2021 vp

ulosottokelpoinen vai ei. Velalliselta saa vaatia toimeksisaajan suorittamasta perinnästä aiheutuneina kuluina enintään sitä rahamäärää, jonka velkoja on sen ja toimeksisaajan välisen sopimuksen perusteella suorittanut tai velvollinen suorittamaan toimeksisaajalle (HE 57/2012 vp, s. 36).

Korvattavien kulujen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat (10 §:n 2 momentti). Kysymys on siten kokonaisarviointista, jossa kaikki asiaan vaikuttavat seikat on otettava huomioon. Esimerkiksi saatavan suuruuden huomioon ottaminen ei merkitse sitä, että perintäkulut olisi määrättävä kaavamaisena osuutena saatavasta. Perintätehtävän tarkoituksenmukaisen suoritustavan huomioon ottaminen taas liittyy osaltaan lain 4 §:ssä säädetyn hyvän perintätavan noudattamisvelvollisuuteen, joka kieltää aiheuttamasta perinnässä velalliselle tarpeettomia kuluja (HE 199/1996 vp, s. 15 ja 16). Muut seikat voivat tarkoittaa esimerkiksi yritysrahoitusta perittäessä sitä, että tapauskohtaisesti otetaan huomioon velkojan ja velallisen asema. Velallisen ollessa esimerkiksi yksityishenkilö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja taikka muu näihin rinnastettava taho voidaan tämän asema ottaa huomioon kulujen kohtuullisuutta arvioitaessa. Vastaavasti voidaan ottaa huomioon myös velkojan asema.

Velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menettänyt 4 §:n (hyvä perintätapa), 4 b §:n (maksuvelvollisuuden kiistäminen), 4 c §:n (velallisen oikeus pyytää kuluttajasaatavan perinnän keskeyttämistä) tai 7 §:n (tratan käyttö) vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 §:n (maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä) ja 5 a §:n (maksuvaatimuksen sisältö) mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä (10 §:n 3 momentti).

Perintälain 10 a § sisältää säännökset kuluttajasaatavan perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä. Kirjallisesta maksumuistutuksesta voidaan kuluttajasaatavien osalta vaatia enintään 5 euroa (10 a §:n 1 momentin 1 kohta). Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut, ja tällöin kulut voidaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina (10 a §:n 2 momentti).

Perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään a) 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa, b) 24 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa, tai c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa (10 a §:n 1 momentin 2 kohdan a–c alakohdat). Suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa kuitenkin vaatia enintään 14 euroa (10 a §:n 1 momentin 3 kohta). Jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, edellä tarkoitetuista määristä saa vaatia enintään puolet (10 a §:n 1 momentin 4 kohta). Säännöksessä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja tai muita luottokustannuksia (HE 57/2012 vp, s. 36).

Perintälain 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018; jäljempänä *rekisterilaki*) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja (10 a §:n 1 momentin 5 kohta).

Velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 5 euroa (10 a §:n 1 momentin 6 kohta).

Yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, voidaan vaatia enintään a) 20 euroa, jos

HE 241/2021 vp

saatavan pääoma on enintään 100 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää, b) 30 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, tai d) 20 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen (10 a §:n 1 momentin 7 kohdan a–d alakohdat).

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 10 a §:n 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismäärää ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (10 a §:n 3 momentti).

Perintälain 10 b §:ssä säädetään 10 a §:ssä tarkoitettuihin perintätoimiin liittyvistä aikarajoista kuluttajasaatavan perinnässä. Lain 10 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksumuistutuksesta velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos saatavasta on vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä lähetetty velalliselle lasku tai muu erääntymisilmoitus ja erääntymisestä on ennen maksumuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää. Jos saatava on sopimuksen mukaan maksettava tiettyä eräpäivänä ilman erillistä ilmoitusta, velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos eräpäivästä on ennen maksumuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää (10 b §:n 1 momentti).

Uudesta maksumuistutuksesta tai uudesta 10 a §:n 1 momentin 2–5 kohdassa tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää (10 b §:n 2 momentti).

Lain 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä (10 b §:n 3 momentti).

Perintälain 10 c §:ssä säädetään korvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismääristä kuluttajasaatavan perinnässä. Saman kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta ja enintään yhdestä 10 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävä saatava ei ole suoraan ulosottokelpoinen ja sen pääoma on yli 100 euroa (10 c §:n 1 momentti).

Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Näin on yleensä silloinkin, kun saatava on erääntynyt useassa erässä. Jos esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria on maksamatta usealta kuukaudelta, kyse on yhdestä saatavasta. Se, että kyse on useassa erässä erääntyneestä saatavasta, saattaa tapauskohtaisesti oikeuttaa poikkeamaan 1 momentissa säädettyistä perintätoimien enimmäismääristä 2 momentin nojalla. Asiaa on kuitenkin arvioitava toisin, jos kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvat saatavat on välillä maksettu kokonaan pois ja perintä myöhemmin käynnistyy kokonaan uudelleen. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa vuokralainen jättää vuonna 2013 vuokria maksamatta, niitä peritään ja saatavat maksetaan kahden maksuvaatimuksen jälkeen. Jos vuokralainen vuonna 2014 jättää uudelleen vuokraa maksamatta, kyse ei enää ole saman saatavan perinnästä eikä vuonna 2013 esitettyjä maksuvaatimuksia oteta huomioon määriteltäessä, kuinka monen uuden maksuviivästyksen johdosta suoritettujen perintätoimien kuluista velalliselta saadaan vaatia korvausta. (HE 57/2012 vp, s. 38)

HE 241/2021 vp

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista kuin 10 c §:n 1 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe (10 c §:n 2 momentti). Erityinen aihe ylittää määrät voi olla esimerkiksi se, että saatava erääntyy useassa erässä, velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja tai että samassa velassa on useampia osallisia, joille kullekin on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa (HE 57/2012 vp, s. 38 ja 39).

Samana kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 1) 60 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa, 2) 120 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa tai 3) 210 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa (10 d §:n 1 momentin 1–3 kohdat). Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan 10 d §:ssä samaa kuin 10 c §:ssä.

Velalliselta saa vaatia 10 d §:n 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän (10 d §:n 2 momentti).

Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 51 euroa (10 d §:n 3 momentti).

Trattaperintää koskevat säännökset

Perintälain 7 § sisältää säännökset tratan käytöstä perinnässä. Tratalle tarkoitetaan maksukehoitusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin.

Trattaa saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään 7 §:ää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa (7 §:n 1 momentti).

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa (7 §:n 2 momentti).

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt (7 §:n 3 momentti).

Tratan ja sitä ennen toimitettavan maksumuistutuksen muoto- ja toimittamistapa-vaatimuksista säädetään 7 §:n 4 momentissa, ja niitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin jäljempänä kohdassa ”Perintätoimenpiteitä koskevat muoto- ja toimittamistapa-vaatimukset”.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä (7 §:n 5 momentti).

Tratan käyttöön liittyy erityinen huolellisuusvelvollisuus. Jos perinnässä on menetelty tratan käyttöä koskevien säännösten vastaisesti, velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perinnästä

HE 241/2021 vp

aiheutuneita kuluja, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä (10 §:n 3 momentti). Jos kyseessä olevan lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystä aiheutuu perintätoimien kohteena olevalle vahinkoa, velkoja on velvollinen korvaamaan aiheutuneen vahingon (15 §:n 1 momentti).

Väliaikainen sääntely 1.1.–30.6.2021 ja 1.7.2021–30.4.2022

Koronavirusepidemian johdosta perintälakiin tehtiin väliaikaisia muutoksia yrityssaatavia koskien, jotka olivat ensin voimassa 1.1.–30.6.2021. Väliaikaista sääntelyä jatkettiin 1.7.2021 pääosin samansisältöisenä 30.4.2022 asti. Tratan käyttökielto jatkui 30.9.2021 asti, jonka jälkeen tratan protestointiaikaa pidennettiin 10 päivästä 21 päivään 30.4.2022 asti.

Perintälain väliaikainen 3 b § sisältää säännökset muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä. Kirjallisesta maksuistutuksesta voidaan muiden kuin kuluttajasaatavien osalta vaatia enintään 10 euroa (3 b §:n 1 momentin 1 kohta). Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut voidaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina (3 b §:n 2 momentti).

Perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa, b) 80 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa (3 b §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdat). Jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, edellä tarkoitetuista määristä saa vaatia enintään puolet (3 b §:n 1 momentin 3 kohta). Säännöksessä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja tai muita luottokustannuksia.

Perintälain 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 5 euroa, jos saatavaa perii rekisterilain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja (3 b §:n 1 momentin 4 kohta).

Velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 10 euroa (3 b §:n 1 momentin 5 kohta).

Yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, voidaan vaatia enintään a) 30 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää, b) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, c) tämän kohdan a tai b alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa maksuerästä seitsemänneistä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää (3 b §:n 1 momentin 6 kohdan a–c alakohdat).

Tratan käyttämisestä aiheutuvina kuluina voi vaatia enintään 100 euroa (3 b §:n 1 momentin 7 kohta).

Konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta voi vaatia kuluina enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta voi vaatia aiheutuneet todelliset kulut (3 b §:n 1 momentin 8 kohta).

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 3 b §:n 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista

HE 241/2021 vp

perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismäärää ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (3 b §:n 3 momentti).

Perintälain 3 c §:ssä säädetään 3 b §:ssä tarkoitettuihin perintätoimiin liittyvistä aikarajoista muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Uudesta 3 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta tai uudesta 3 b §:n 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 7 päivää (3 c §:n 1 momentti).

Lain 3 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettusta maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä (3 c §:n 2 momentti).

Perintälain 3 d §:ssä säädetään korvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääristä muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Saman muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perintää jatketaan tratalla (3 d §:n 1 momentti).

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettusta maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa (3 d §:n 2 momentti).

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista,tratoista ja 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aiheutta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe. (3 d §:n 3 momentti)

Erytynen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on eräännytynyt useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetystä kiellosta aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraa, että eri aikaan eräänntyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen. Erytynen aihe ylittää perintätoimien enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että saatavan perintä tulee kohdistaa yhteisvastuussa oleviin velallisiin tai velallisen lisäksi takaajaan ja kullekin taholle on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa taikka että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja (HE 191/2020 vp, s. 26).

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät: 1) 230 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa; 2) 480 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa (3 e §:n 1 momentti).

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja

niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän (3 e §:n 2 momentti).

Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä 1 momentissa säädetty velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät voidaan poikkeuksellisesti ylittää, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Ylitykselle asetetaan säännöksessä kaksi edellytystä. Ensimmäkin kyseessä tulee olla tilanne, jossa perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Tämä edellytys täyttyy lähinnä silloin, jos velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan – esimerkiksi aiheuttomia väitteitä esittämällä – tietoisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää. Toiseksi toteutetut perintätoimet eivät myöskään saa olla suhteettomia etenkin saatavan pääoma huomioon ottaen. Suhteettomana voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos velalliselle lähetetään jatkuvasti maksuvaatimuksia tilanteessa, jossa on selvää, että velallinen on maksukyvytön (LaVM 14/2004 vp).

Jos perintäkuluja poikkeuksellisesti vaaditaan yli 1 momentissa säädettyjen enimmäismäärien, velalliselle on ehdotetun säännöksen mukaan esitettävä erittely vaadituista kuluista ja niiden perusteista. Samalla velalliselle on ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi muutoin sovellettava kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä siinä yksittäistapauksessa ylitetään. Tällainen perustelu on velallisen kannalta tärkeä, jotta säädetyn enimmäismäärän ylittävän perintäkuluvaatimuksen voi tarvittaessa riitauttaa. Enimmäismäärän ylittäviä perintäkuluja ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia velalliselta, jos toteutetut perintätoimet ovat olleet suhteettomia ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. (HE 191/2020 vp, s. 27)

Pykälässä säädetty enimmäiskulut eivät rajoita velkojan oikeutta periä 10 e §:n mukaista vakiokorvausta (3 e §:n 3 momentti).

Väliaikaisella lainmuutoksella kiellettiin tratan käyttö muun kuin kuluttajasaatavan perimiseksi, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö (7 §:n 2 momentti). Kielto oli voimassa 30.9.2021 saakka.

Trattaa ei saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa taikka sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi (7 §:n 5 momentti). Säännös oli voimassa 30.9.2021 saakka.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 21 päivän kuluessa sen lähettämisestä. (7 §:n 5 momentti). Säännös oli voimassa 1.10.2021 alkaen.

Suoraan ulosottokelpoiset perintäkulut

Perintälain 10 f §:n 1 momentissa säädetään, että jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen kuluttajasaatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Pykälän 2 momentin mukaan, jos perittävänä on muu suoraan ulosottokelpoinen saatava kuin kuluttajasaatava, sen perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu 10 e §:ssä tarkoitetuista maksuista (1 kohta), taikka suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1 momentissa ja 10 d §:n 3 momentissa säädettyjä enimmäismääriä, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta saatavasta (2 kohta).

Yllä viitatus 2 momentin 2 kohdan mukaisesti yrityssaatavia koskevat perintäkulut ovat siis suoraan ulosottokelpoisia vain siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan yksittäisiä perintätoimia koskevia enimmäismääriä ja kokonaiskuluvastuuta. Tämä tarkoittaa, että suoraan ulosottokelpoisista yrityssaatavista saa vaatia enimmillään perintäkuluja ilman erillistä täytäntöönpanoperustetta esimerkiksi seuraavasti: maksumuistutuksesta 5 euroa, ensimmäisestä maksuvaatimuksesta 14 euroa ja toisesta maksuvaatimuksesta 7 euroa, velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä 5 euroa ja maksusuunnitelmasta 20 euroa. Enimmäiskulujen yhteismääränä saa vaatia enintään 51 euroa, joka vastaa laskennallisesti kahta maksumuistutusta, kahta maksuvaatimusta sekä yhtä maksusuunnitelmaa. Tarkoituksena ei ole tällöinkään, että mainittuja enimmäismääriä saataisiin aina periä, vaan myös näissä tapauksissa tulee ottaa huomioon perintäkulujen kohtuullisuutta koskevat vaatimukset (ks. myös HE 199/1996 vp, s. 16). Jos perintäkulujen määrä ylittää suoraan ulosottokelpoisissa yrityssaataavissa vastaavien kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärän, perintäkuluista voi erikseen hakea tuomioistuimen ratkaisua (HE 57/2012 vp, s. 21).

Väliaikaisilla laeilla ei tehty muutoksia yllä lausuttuihin lähtökohtiin (ks. HE 191/2020 vp, s. 22 ja HE 59/2021 vp, s. 15). Väliaikaisessa sääntelyssä on lisäksi yrityssaatavien osalta omak-suttu pysyvän lain 10 a §:n 3 momentista ilmenevä kuluttajasaatavia koskeva periaate siitä, että perintäkulujen enimmäismääriä ei saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (3 b §). Perintäkulujen enimmäismäärät ovat siten sekä pysyvässä laissa kuluttajasaatavien että väliaikaisessa laissa muiden kuin kuluttajasaatavien osalta ehdottomia, kun kyseessä on suoraan ulosottokelpoinen saatava.

Perintätoimenpiteitä koskevat muoto- ja toimittamistapavaatimukset

Perintälaisissa ei säädetä kuluttajasaatavien osalta maksumuistutuksen muotovaatimuksesta. Eräänntyneestä saatavasta muistuttaminen voi siis tapahtua paitsi kirjallisesti myös suullisesti. Myöskään toimittamistapavaatimuksista ei ole maksumuistutusten osalta erikseen säädetty. Maksumuistutuksen toimittaminen voi siten tapahtua esimerkiksi tekstiviestitse tai sähköpostitse velallisen velkojalle ilmoittamaan puhelinumeroon tai sähköpostiosoitteeseen, jos velallisen ja velkojan välillä on sovittu kyseiseen sopimussuhteeseen liittyvien tiedonantojen toimit-tamisesta tällä tavalla. (HE 57/2012 vp, s. 34) Samoin kuluttaja-asiamies on linjauksessaan ”Hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä 2/2014” suosittanut kuluttajalle lähetettävästä maksullisesta maksumuistutuksesta, että se voidaan lähettää myös sähköisesti, esimerkiksi sähköpostilla tai tekstiviestillä, jos tällaista yhteydenpitotapaa on velkojan ja velallisen kesken käytetty (so-pimussuhde on syntynyt sähköisesti) tai siitä on erikseen sovittu.

Jos eräänntyneen yrityssaatavan perinnässä on tarkoitus käyttää trattaa, on ainakin yhden sitä edeltävän maksumuistutuksen oltava kirjallinen eli pelkästään suullinen maksumuistutus ei täl-löin ole riittävä. Kirjallisen maksumuistutuksen saa tällöin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan eräänntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla tai jos tällaista tapaa on velkasuh-teen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. (7 §:n 4 momentti) Erityisiä muoto- ja toimittamistapavaatimuksia voi aiheutua myös erityis-lainsäädännöstä tai osapuolten välisistä sopimusehdoista.

Maksuvaatimuksen on kuluttajasaataavissa oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velal-liselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan eräänntymisen jälkeen nimen-omaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. (5 §:n 2 mo-mentti) Hallituksen esityksessä todetaan, että voimassa olevan pykälän mukaan maksuvaati-muksen tulee aina olla kirjallinen ja että tämä olisi pääsääntö myös 2 momentin mukaan (HE

HE 241/2021 vp

57/2012 vp, s. 33). Maksuvaatimuksen on siten oltava, ellei 2 momentin 2. virke tule sovellettavaksi, kirjallinen. Silloin kun sovelletaan 2 momentin 1. virkettä, tämä tarkoittaa kirjallisen muotovaatimuksen lisäksi käytännössä sitä, että maksuvaatimus tulee toimittaa velalliselle kirjepostitse. Täysin poissuljettuna ei kuitenkaan voida pitää, että myös muu kuin kirjeposti voi täyttää 1. virkkeen kirjallisuusvaatimuksen. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kirjallisessa muodossa oleva maksuvaatimus annetaan perintätoimiston toimesta fyysisesti suoraan velalliselle, on kyse 1. virkkeen, ei 2. virkkeen, tarkoittamasta tilanteesta. Voidaan kuitenkin sanoa, että käytännössä 1. virke on johtanut kirjepostia koskevaan toimittamistapavaatimukseen.

Voimassa oleva laki ei sen sijaan aseta yrityssaatavia koskeville maksuvaatimuksille erillisiä muoto- tai toimittamistapavaatimuksia. Kuitenkin muusta lainsäädännöstä tai osapuolten välisistä sopimusehdoista voi seurata sellaisia. Erityislainsäädännöstä voidaan mainita maakaasumarkkinalain (587/2017) 80 § ja sähkömarkkinalain (588/2013) 103 §. Esimerkiksi sähkömarkkinalain 103 §:n mukaan ennen sähkönjakelun tai sähkötoimituksen keskeyttämistä loppukäyttäjälle on lähetettävä kirjallinen huomautus maksun laiminlyönnistä tai muusta sopimusrikkomuksesta sekä aikaisintaan kahden viikon kuluttua huomautuksen lähettämisestä erillinen katkaisuvaroitus.

Yrityssaatavien osalta myös tratalle on asetettu vaatimus sen kirjallisuudesta. Tratan saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. (7 §:n 4 momentti)

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että maksuvaatimus kuluttajasaatavien ja tratta yrityssaatavien osalta on mahdollista toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Niin sanottu hiljainen hyväksyntä velalliselta ei siis riitä eikä hyväksyntää voida antaa ennen saatavan erääntymistä. Lain esitöiden mukaan velallisen ja velkojan alkuperäiseen sopimukseen sisältyvä ehto pysyvän tavon käyttämisestä sopimussuhteen liittyvien tiedonantojen toimittamiseen ei oikeuta lähettämään maksuvaatimusta tai trattaa esimerkiksi sähköisesti, vaan velallisen on tullut saatavan erääntymisen jälkeen hyväksyä saatavaa koskevien tiedonantojen toimittaminen tällä tavalla. Velallisella on myös oikeus peruuttaa antamansa hyväksyntä muun pysyvän tavon käyttöön. Peruuttamisen jälkeen maksuvaatimus on lähetettävä kirjallisena. (HE 57/2012 vp, s. 33 ja 34)

2.1.1.2 Luottotietolaki

Luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehotuksesta saa tallettaa luottotietorekisteriin 10 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehotuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin.

Luottotietolain 24 §:n 1 momentin 7 kohtaa muutettiin väliaikaisesti lailla (541/2021) siten, että tiedon saa tallettaa luottotietorekisteriin aiemman 10 päivän sijaan 21 päivän kuluttua. Väliaikainen laki on voimassa 1.10.2021–30.4.2022.

2.1.1.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudesta annetun lain (100/2013) 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan markkinaoikeuteen hakemuksen voi tehdä saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin

HE 241/2021 vp

mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys.

2.1.1.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista

Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 8 §:n 3 momentin mukaan sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain 10 ja 10 e §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen ole perusteltua syytä.

2.1.1.5 Rekisterilaki

Rekisterilain 3 §:n mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on kyseisen lain mukaisesti rekisteröity perintätoiminnan harjoittajaksi. Rekisterilain 1 §:n mukaan perintätoiminnalla tarkoitetaan saatavan perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää tapauksissa, joissa on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa. Lain tavoitteena on varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti (HE 206/2017 vp, s. 12).

Rekisterilaissa säädetään muun muassa perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä (5 §) ja rekisteröinnin edellytyksistä (8 §). Rekisterilain noudattamista valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jolla on myös oikeus saada perintätoiminnan harjoittajalta valvontaa varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat (14 §). Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä (15 §). Rekisterilaissa säädetään myös pakkokeinoista (16 §), perintätoiminnan harjoittajan rekisteristä poistamisesta (17 §) ja muutoksenhausta Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen 16 ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa (18 §).

2.1.1.6 Suhde EU-sääntelyyn

Perintälain säännöksillä on pantu osaltaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (jäljempänä *maksuviivästysdirektiivi*). Perintäkulujen osalta maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano edellytti uuden säännöksen sisällyttämistä perintälakiin perintäkuluista maksettavasta vakiokorvauksesta, sillä direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojalla on oikeus saada velalliselta vähintään kiinteä 40 euron summa viivästyskoron tullessa kaupallisissa toimissa maksettavaksi direktiivin 3 tai 4 artiklan mukaisesti. Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan velkojalla on oikeus saada vakiokorvauksen lisäksi kohtuullinen korvaus perintäkuluista, jotka ylittävät vakiokorvauksen ja ovat aiheutuneet velallisen maksuviivästyksestä.

Vakiokorvausta koskevan direktiivin säännöksen täytäntöön panemiseksi perintälakiin lisättiin uusi 10 e §, jonka mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettulla maksulla tarkoitetaan maksuja, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena tavaraa tai palvelusta. Velkojalla on oikeus saada korvausta perintälain 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän. Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useassa erässä ja usean maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on

HE 241/2021 vp

oikeus 40 euron vakiokorvaukseen perintäkuluista kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen (HE 57/2012 vp, s. 39). ”Maksu”-käsite eroaa tältä osin perintälain 10 c ja 10 d §:ssä tarkoitettua ilmaisusta ”sama saatava”.

Maksuviivästysdirektiivi on luonteeltaan minimidirektiivi. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin direktiivin noudattamiseksi on tarpeen (HE 57/2012 vp, s. 5). Sen sijaan direktiivistä velallisen eduksi poikkeavat säännökset ovat direktiivin vastaisia.

2.1.2 Tilastotietoa muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista

Oikeusministeriössä on selvitetty summaarisena riita-asiana vireille tulleita velkomusasioita koskevista ratkaisuista saatavan tiedon perusteella perintäkulujen määrää muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisessa perinnässä. Selvityksessä oli mukana 1 000 velkomusasiaa aikaväliltä 3.1.2019 ja 31.12.2019, joissa vastaajana oli yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö. Selvityksestä saadut tiedot perustuvat 618 tuomioon. Pois rajatuissa 382 asiassa oli tehty esimerkiksi päätös asian sillensä jättämisestä kantajan peruutettua kanteensa. Valtaosa tarkemman selvityksen kohteena olleista 618 asiasta oli ratkaistu yksipuolisella tuomiolla.

Yrityssaataavaa perittäessä yhden maksumuistutuksen hinta oli selvityksen mukaan keskimäärin 17 euroa, kun kuluttajasaatavissa suurimmat sallitut enimmäiskustannukset ovat 5 euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 1 kohta).

Yrityssaataavaa perittäessä maksuvaatimuksen keskimääräinen toimenpidehinta oli selvityksen mukaan 65 euroa ja mediaani 74 euroa, kun perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa kuluttajasaataavaa perittäessä vaatia saatavan pääoman suuruudesta riippuen enintään 14:stä 50:een euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan a–c alakohdat).

Yrityssaataavaa koskevan maksusuunnitelman laatimiskulut olivat selvityksen mukaan keskimäärin 36 euroa, kun kuluttajasaataavaa perittäessä maksusuunnitelman laatimisesta saa saatavan pääoman suuruudesta, maksuerien lukumäärästä ja mahdollisesta suorasta ulosottokelpoisuudesta riippuen vaatia enintään 20:sta 50:een euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 7 kohdan a–d alakohdat).

Tratan käyttämisestä aiheutuvat kustannukset olivat selvityksen mukaan toimenpidettä kohden keskimäärin 139 euroa. Yhteensä tratan käyttämisestä aiheutuvia kustannuksia vaadittiin samalta velkojalta keskimäärin 269 euroa, kun taas trattakulujen mediaani oli 250 euroa.

Selvityksen mukaan perintätoimien ylimmän neljänneksen alimmat kulut olivat maksumuistutuksen osalta 20 euroa, maksuvaatimuksen osalta 110 euroa, tratan osalta 250 euroa, maksusuunnitelman osalta 50 euroa ja kokonaisperintäkulujen osalta 309 euroa. Selvityksen mukaan yksittäisen maksuvaatimuksen korkein kulu oli yli 580 euroa. Korkeimmat perintäkulujen kokonaiskulut olivat yli 1 000 euroa.

Selvityksen mukaan yrityssaatavia perittäessä vapaaehtoisen perinnän perintäkulut olivat keskimäärin 41,8 % perittävän saatavan pääoman määrästä, kun taas ylimmän kymmenyksen ensimmäinen vertailuluku oli 111,8 %. Perintäkuluja tuomittiin maksettavaksi yhtä saatavaa kohden keskimäärin 137 euroa, kun taas suurimman neljänneksen ensimmäinen vertailuluku oli 195 euroa ja suurimman kymmenyksen ensimmäinen vertailuluku 290 euroa. Yrityssaatavien vapaaehtoisen perinnän perintäkulut ovat siis huomattavasti suurempia verrattuna perintälaiissa säädettyihin enimmäismääriin kuluttajasaatavien perinnässä, jotka ilman erityisiä perusteita

voivat saatavan pääoman suuruudesta riippuen olla enimmillään 60 eurosta 210 euroon. Pie-nempien, enintään 100 euron suuruisten kuluttajasaatavien osalta perintäkulujen määrä suh-teessa kuluttajasaatavan pääoman suuruuteen voi olla enintään 60 % saatavan pääomasta. Yli 100 euron, mutta enintään 1000 euron saatavien osalta määrä voi vaihdella saatavan pääoman suuruudesta riippuen 12 %:sta hieman alle 120 %:iin. Suurempien, yli 1 000 euron suuruisten kuluttajasaatavien osalta perintäkulujen määrä suhteessa saatavaan voi olla enimmillään hieman alle 21 %.

2.1.3 Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontakäytäntöä yrityssaatavien perintäkuluista

Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo valtakunnallisesti, että rekisteriin merkityt perintätoi-minnan harjoittajat noudattavat toiminnassaan lakia ja hyvää perintätapaa. Etelä-Suomen alue-hallintovirastolla on toimivalta arvioida perintätoimiston velalliselta vaatimien perintäkulujen kohtuullisuutta ja puuttua lainvastaiseen toimintaan rekisterilaissa säädetyin pakkokeinoin, mutta sillä ei kuitenkaan ole toimivaltaa alentaa perintäkuluja, määrätä velallisen maksuvelvol-lisuudesta tai määrätä perintätoimistoa maksamaan korvauksia, vaan perintäkuluja tai vahin-gonkorvauksia koskevat erimielisyydet ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa riita-asiana. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pysyvän lain mukaisesti arvioinut yrityssaatavien perintä-kuluja muun muassa seuraavissa päätöksissään.

Päätöksessään ESAVI/4303/05.11.11/2013 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perin-tätoimiston pääomaltaan 216 euron suuruisen saatavan perimiseksi toimittamista kahdeksasta maksuvaatimuksesta yhteensä vaadittuja 274,60 euron suuruisia perintäkuluja oli saatavan suu-ruus ja tehdyt perintätoimet huomioon ottaen pidettävä kohtuullisina. Maksuvaatimusten lisäksi perintätoimisto oli pyytänyt kahdella kirjeellä velallista toimittamaan saatavan maksutiedot. Pe-rintätoimiston selvityksen perusteella Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoi-met olivat olleet aiheellisia.

Päätöksessään ESAVI/8405/05.11.11/2014 Etelä-Suomen aluehallintovirasto piti 59,13 euron perintäkuluja yhdessä 9 euron huomautuskulujen kanssa kohtuullisina, kun perittävänä oli 68,32 euron suuruinen saatava. Perintätoimisto oli lähettänyt saatavasta maksumuistutuksen, jossa oli vaadittu huomautuskuluina 9 euroa, ja tämän jälkeen maksuvaatimuksen, jossa oli vaadittu huo-mautuskulujen lisäksi 45,53 euroa perintäkuluja. Velallinen oli maksanut maksumuistutuksen määrän sen jälkeen, kun perintätoimisto oli ehtinyt lähettää maksuvaatimuksen, minkä vuoksi perintätoimisto oli lähettänyt toisen maksuvaatimuksen, jossa oli vaadittu huomautuskulujen lisäksi 59,13 euroa perintäkuluja.

Päätöksessään ESAVI/3623/05.11.11/2015 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perin-tätoimiston lähettämässä trattakirjeessä asiakkaan kulujen lisäksi vaaditut 103,01 euron suurui-set perintäkulut olivat kohtuulliset, kun perittävänä oli pääomaltaan 251,72 euron suuruinen saatava. Perintätoimisto oli selvityksessään kertonut tehneensä seuraavia perintätoimenpiteitä ennen trattakirjeen lähettämistä: perintätoimeksiannon vastaanotto, asiakirjojen läpikäynti, ve-lallisen osoitetietojen ja yritystunnuksen tarkistus sekä toimeksiannon syöttö ohjelmaan.

Päätöksessään ESAVI/5031/05.11.11/2015 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että en-simmäisestä maksuvaatimuksesta perittyjä 147,56 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonai-suutena arvioiden kohtuuttoman suurina perittäessä saatavaa, jonka pääoma oli 437,19 euroa, kun otetaan huomioon se, että vastaavan suuruisista kuluttajasatavaa koskevasta maksuvaatimuk-sesta olisi perintälain mukaan saanut vaatia enintään 24 euroa perintäkuluja. Perintätoimisto ei ollut näyttänyt, että perinnässä yleisesti tehtävistä toimenpiteistä aiheutuisi yritysperinnässä eri-tyisiä kustannuksia verrattuna kuluttajaperintään.

HE 241/2021 vp

Päätöksessään ESAVI/9722/05.11.11/2016 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimiston vaatimaa 72 euron perintäkuluja toisesta maksuvaatimuksesta perittäessä 148,80 euron suuruista saatavaa oli pidettävä kohtuuttoman suurena, kun otetaan huomioon se, että ensimmäisestä maksuvaatimuksesta oli vaadittu 40 euroa perintäkuluja ja että yleensä ensimmäiseen perintäkirjeeseen liittyvä työmäärä on toista perintäkirjettä suurempi eikä perintätoimisto ollut selvityksessään esittänyt perusteita korkeammille kuluille. Toisesta maksuvaatimuksesta perityt kulut eivät perustuneet tosiasiallisesti aiheutuneisiin kustannuksiin.

Päätöksessään ESAVI/10747/05.11.11/2016 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimiston vaatimia 109 euron perintäkuluja oli pidettävä kohtuullisina 132 euron suuruisen saatavan perinnässä.

Päätöksessään ESAVI/810/05.11.11/2017 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimiston vaatimia 80,11 euron perintäkuluja oli pidettävä kohtuullisina 153,26 euron suuruisen saatavan perinnässä. Perintäkulujen lisäksi velalliselta oli vaadittu 10 euron muistutuskulut. Perintätoimisto oli lähettänyt asiassa yhden maksuvaatimuksen ja perusteli perintäkuluvaatimusta tavanomaisilla yrityssaatavien perinnässä suoritettavilla toimenpiteillä.

Päätöksessään ESAVI/3581/2018 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että maksuvaatimuksesta perittyä 145 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurena, kun saatavan pääoma oli 135,75 euroa.

Päätöksessään ESAVI/16764/2018 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimisto oli menetellyt toimeksiantoa hoitaessaan lain ja hyvän perintätavan vastaisesti, kun se oli kahta eri saatavaa periessään vaatinut ensimmäisen, 36,44 euron saatavan perinnästä perintäkuluja 69 euroa ja toisen, 27,13 euron saatavan perinnästä 54 euroa. Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan pääsääntöisesti vain tavanomaisesta poikkeavat tarpeelliset toimenpiteet ja kuluerät voivat yksittäistapauksessa perustella saatavan pääoman ylittäviä perintäkuluja, huomioiden kuitenkin perintälain 10 e §:n vakiokorvausta koskeva sääntely. Kuitenkin hyvin pienten, esimerkiksi muutamien eurojen suuristen, saatavien kohdalla myös tavanomaisista toimenpiteistä ja kulueristä aiheutuvat perintäkulut voivat ylittää saatavan pääoman määrän aiheellisesti myös silloin, kun saatavan perimiseksi on sen maksamattomuuden vuoksi jouduttu tekemään useampia perintätoimenpiteitä eli esimerkiksi lähettämään useita perintäkirjeitä. Kun tässä tapauksessa perintäkulut muodostuivat tavanomaisista yrityspennän kulueristä, Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina erityisesti huomioiden perittävänä olevien saatavien pienet pääomat.

Päätöksessään ESAVI/17065/2020 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimiston ensimmäisessä maksuvaatimuksessa velalliselta A vaadittuja 197 euron perintäkuluja samoin kuin ensimmäisessä maksuvaatimuksessa velalliselta C vaadittuja 160 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina. Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi myös, että perintätoimiston velalliselta B vaadittuja ensimmäisen maksuvaatimuksen 95 euron ja trattakirjeen 105 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina erityisesti huomioiden perittävänä olevan saatavan pieni pääoma 64,90 euroa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto kuitenkin totesi, että perintätoimiston velalliselta A vaadittuja 60 euron perintäkuluja maksusuunnitelmasta voitiin pitää kokonaisuutena arvioiden kohtuullisina. Etelä-Suomen aluehallintovirastolla ei ollut myöskään huomauttamista perintätoimiston velalliselta C toisessa maksuvaatimuksessa vaadittuihin 20 euron kuluihin.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on väliaikaisen lain mukaisesti arvioinut yrityssaatavien perintäkuluja päätöksessään ESAVI/36876/2021. Päätöksessä Etelä-Suomen aluehallintovirasto

katsoi, ettei perintätoimisto ollut esittänyt lainmukaista perustetta väliaikaisen perintälain enimmäismäärän ylittävälle perintäkululle periessään pääomaltaan 967,20 euron suuruista saatavaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimiston lähettämässä maksuvaatimuksessa toimeksisaajan kulujen ja koron lisäksi vaaditut 200 euron suuruiset perintäkulut olivat lain ja hyvän perintätavan vastaiset. Lisäksi perintäkulun arvonnalisäveroä vastaavan määrän periminen oli vastoin väliaikaisesti voimassa olevan perintälain säännöksiä.

2.1.4 Perintäalan itsesääntely

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry on laatinut 21.5.2019 julkaistut yritysperinnän käytäntesäännöt ja toimintasuositukset perintäalan yrityksille. Käytäntesäännöt koskevat Suomessa tapahtuvaa toimeksiantoperintää ja perintätarkoituksessa ostettujen saatavien perintää. Yritysperinnän käytäntesäännöissä kuvataan yritysperinnässä tarpeellisen työn sisältöä eri perintätilanteissa.

Yritysperinnän käytäntesääntöjen mukaan yritysperinnässä vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet voivat erota kuluttajaperinnässä käytettävistä keinoista, mikä voi johtaa siihen, että myös perintäkulut muodostuvat eri tavalla. Yritysperinnässä voidaan esimerkiksi tehdä ennen velalliselle näkyviä perintätoimia velallisen maksukäyttäytymistä koskeva selvitys, jonka perusteella valitaan toimeksiantoon parhaiten soveltuvat keinot (Yritysperinnän käytäntesäännöt, s. 3). Samoin perintätoimisto joutuu yritysperinnässä perintätoimeksiannon hoitamiseksi tarkistamaan, onko velallinen konkurssissa tai yrityssaneerauksessa ja siten perintäkiellon piirissä. Myös mahdollisten takaajien, pantinantajien ja vakuuksien käsittely ja huomioiminen voi aiheuttaa lisäkuluja yritysperinnässä. Edelleen ennen maksuvaatimuksen lähettämistä yritysperinnässä on kuluttajaperinnästä poiketen tarpeen tarkastaa, poikkeako perintätehtävän korkokanta korkolaissa säädetystä. (s. 14 ja 15)

Yritysperinnässä maksuvaatimusten ja maksumuistutusten lähettäminen voi tapahtua nopeamassa tahdissa kuin kuluttajasaatavan perinnässä, ja maksua voidaan vaatia heti (s. 4). Samoin lähetettävien maksuvaatimusten määrä on yritysperinnässä tapauskohtainen, ottaen huomioon kuitenkin tarpeettomien kulujen aiheuttamiskiellon. Myös velkasuhteessa esimerkiksi osasuorituksen tai lisäsaatavan vuoksi tapahtuneet muutokset voivat vaikuttaa lähetettävien maksuvaatimusten määrään. Määrään vaikuttaa lisäksi se, että velkojalla on lähtökohtainen näyttötaakka sen suhteen, onko velan vanhentuminen katkaistu maksuvaatimuksella. Oikeuskäytännössä on katsottu, että vähintään kahden maksuvaatimuksen lähettämisen jälkeen velallisella on näyttötaakka siitä, että jokin seikka on uskottavasti voinut estää lähetyksen saapumisen hänen saatavilleen. (s. 8)

Myöskään maksusuunnitelmien määrää ei ole yritysperinnässä rajoitettu, ja kulut määräytyvät tapauskohtaisesti tarvittavan työmäärän mukaan. Kuluihin voivat vaikuttaa muun muassa mahdolliset toimeksiantajan kanssa käytävät neuvottelut maksusuunnitelmasta. Yritysperinnässä maksusuunnitelmien valvonta voi edellyttää myös enemmän seurantaa siitä syystä, että maksut voivat tapahtua useammin kuin kerran kuukaudessa ja saatavat olla niin suuria, että niillä on velkojalle suuri taloudellinen merkitys. Samoin myös maksusuunnitelman purkautumisesta voi aiheutua velalliselle lisäkuluja. (s. 8 ja 9)

Käytettäessä trattaa perintäkeinona perintätoimiston on varmistuttava, että tratan käytön edellytykset täyttyvät. Tämä tarkoittaa muun muassa sen tarkistamista, onko kyseessä muu kuin kuluttajasaatava ja onko saatava erääntynyt, selvä ja riidaton. Lisäksi perintätoimiston on varmistuttava velallisen y-tunnuksen ja osoitetietojen oikeellisuudesta. Tratan käyttämiseen perin-

nässä liittyy myös erityinen huolellisuusvelvollisuus, sillä velkoja tai toimeksisaaja on perintälain 15 §:n mukaan vastuussa velalliselle virheellisestä häiriömerkinnästä aiheutuneesta vahingosta. (s. 10)

Perintälain 10 e §:n mukainen vakiokorvaussäännös koskee kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettuja maksuja. Tällaisen maksun viivästyessä siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useassa erässä ja useamman maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus vakiokorvaukseen kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen. Jos velkojalle on aiheutunut perintälain 10 §:n nojalla korvattavia perintäkuluja, hänellä on oikeus saada niistä korvaus vain siltä osin, kuin ne ylittävät vakiokorvauksen määrän. (s. 12 ja 13)

2.1.5 Kirjepostin kulusta sekä yritysten välisestä sähköisestä laskutuksesta

Perinteisen kirjepostin määrä on jo pitkään ollut nopeassa laskussa. Suomessa kirjemäärän lasku on nopeimpia Euroopassa. Digitalisaatiota pidetään keskeisenä selityksenä kirjepostin suosion laskuun, koska sen vaikutukset juuri viestinvälitykseen ovat olleet merkittäviä. Erilaiset sähköiset viestintäpalvelut, kuten sähköposti ja sähköinen asiointi, ovat aiheuttaneet perinteisen kirjepostin volyymien voimakasta laskua kaikkialla maailmassa. Valtaosa kaikista kirjeistä on yritysten ja viranomaisten lähettämiä. Erityisesti laskutuksen ja viranomaisasioinnin osalta digitalisaatio vaikuttaa kirjekeluun toimialana hyvin voimakkaasti, koska sähköisen laskutuksen edut ovat monessa tapauksessa kiistattomat ja julkishallinto siirtää asiointia yhä enemmän sähköiseen muotoon. Digitaalisten palvelujen jatkuva kehittyminen ja ihmisten paranevat valmiudet asioida digikanavien kautta ovatkin tekijöitä, jotka korvaavat tehokkaasti perinteistä kirjepostia. (Traficom postimarkkinaselvitys 2020, s. 8 ja 9 sekä Valtioneuvoston julkaisuja 2020:18, s. 10 ja 16).

Nykyinen, nopeasti laskeva trendi kirjelähetysten määrässä alkoi Suomessa vuonna 2010 ja sen uskotaan jatkuvan voimakkaana myös tulevina vuosina. Vuoden 2020 volyymitietojen perusteella perinteisen paperisen postin tilanne näyttää jatkavan pidempään jatkunutta laskevaa trendiä. Postin mukaan sen jakamien osoitteellisten kirjeiden määrä on vähentynyt yli 60 prosenttia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2000 Posti jakoi 1 243 miljoonaa osoitteellista kirjettä Suomessa. Vuonna 2018 niitä jaettiin enää 628 miljoonaa ja vuonna 2025 kirjeitä on jaossa arviolta enää 150-300 miljoonaa. Vähentämällä jakelupäiviä sekä pidentämällä jakeluaikaa laatustandardeja muuttamalla, on pyritty turvaamaan postiyriyten toimintaedellytyksiä voimakkaasti laskeneiden volyymien ympäristössä. (Traficom postimarkkinaselvitys 2020, s. 3 ja 8) Laatustandardien muutos on siis muun ohella tarkoittanut muutoksia postin kulkunopeuteen. Esimerkiksi vuonna 2017 voimaan astunut postilain uudistus (614/2017) muutti säännöksiä postin kulkunopeudesta. On kuitenkin huomattava, että muiden kuin yleispalvelulähetysten, kuten yritysten lähettämien laskujen ja perintätoimintaa harjoittavien tahojen lähettämien perintäkirjeiden jakelu perustuu kahdenvälisiin kaupallisiin sopimuksiin, joita ei säännellä postilaissa. Siten postilain säännöksillä koskien esimerkiksi sitä, kuinka monena päivänä viikossa kirjelähetykset on keräiltävä ja jaettava, ei ole vaikutusta tämän esityksen kannalta.

Vaikka tavallisen kirjelähetysten toimitusvarmuus on yleisesti ottaen varsin hyvä, myös kirjepostin kulkuun liittyy epävarmuustekijöitä. Esimerkiksi kirjeitä ei aina jaeta oikeaan osoitteeseen, kirjeet saattavat kadota tai jakeluun saattaa liittyä muita inhimillisiä tai teknisiä virheitä, minkä vuoksi joissakin tapauksissa kirjeet eivät koskaan saavu vastaanottajan saataville.

HE 241/2021 vp

Organisaatioiden välisessä laskutuksessa ollaan myös siirrytty yhä enenevässä määrin sähköiseen laskuttamiseen. Vuoden 2019 huhtikuussa säädettiin laki hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta (241/2019). Sähköisellä laskulla tarkoitetaan sanotussa laissa sellaista laskua, joka on laadittu, siirretty ja vastaanotettu rakenteisessa sähköisessä muodossa mahdollistaen sen automaattisen käsittelyn ja joka noudattaa sähköisen laskutuksen eurooppalaista standardia (2 §:n 1 kohta). Edelleen lain 4 §:n mukaan hankintayksiköllä ja elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada pyynnöstä lasku toiselta hankintayksiköltä tai elinkeinonharjoittajalta sähköisenä laskuna. Sääntelyllä pyrittiin vahvistamaan kaiken kokoisten laskuvastaanottajien asemaa ja oikeutta vaatia itselleen sähköistä laskua silloin, kun vastaanottajalla on sähköisen laskutukseen tarvittavat valmiudet. (HE 256/2018 vp, s. 15).

Kokonaisuutena tarkastellen sähköistä laskutusta pidetään merkittävästi edullisempänä tapana hoitaa laskutusta kuin paperilaskujen lähettämistä, sillä paperilaskujen lähettämiseen liittyy monia suoria ja epäsuoria kustannuksia. Sähköisen laskutuksen etuna voidaan erityisesti nähdä automaation lisääntyminen ja kustannustehokkuus. On kuitenkin tahoja, jotka eivät vielä ole hyödyntäneet sähköisen laskutuksen säästö- ja tehokkuuspotentiaalia tai ovat kokeneet haastavaksi siirtyä verkkolaskuihin. Varsinkin mikro- ja pienyrityksissä kehitys on ollut hidasta, sillä useilla mikroyrityksillä ja osalla pk-yrityksistä ei vielä ole sähköisen laskutuksen käyttämiseksi tarvittavia ratkaisuja. (HE 256/2018 vp, s. 12 ja 22) Laskun lähettäjälle kustannushyöty paperisen laskun ja verkkolaskun välillä on kuitenkin melko pieni, ja organisaatioiden välisessä laskutuksessa verkkolaskujen käytön suurimmat hyödyt tulevatkin laskun vastaanottajalle, jolloin säästöjä syntyy laskun kaikissa käsittelyvaiheissa vastaanottavassa organisaatiossa (HE 256/2018 vp, s. 12 ja 19).

Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus TIEKE ry ylläpitää julkista verkkolaskuosoitteistoa (<https://verkkolaskuosoite.fi/>), ja tämä on osaltaan edistänyt sähköisen laskutuksen leviämistä. Verkkolaskuosoitteisto on palvelu, jossa voidaan etsiä suomalaisten organisaatioiden verkkolaskuosoitteita. Verkkolaskuosoitteiston tietoja ylläpitävät suomalaiset verkkolaskun välittäjät, jotka välittävät verkkolaskut laskun lähettäjältä laskun saajalle sekä myös päivittävät tiedot verkkolaskuosoitteistoon. Verkkolaskuosoitteistossa olevat tiedot perustuvat siis verkkolaskuvälittäjien antamiin tietoihin, eivätkä organisaatiot itse voi muuttaa näitä tietoja. Jotta organisaatio voi lähettää verkkolaskuja, pitää organisaatiolla olla sopimus välittäjän kanssa verkkolaskujen lähettamisestä.

2.1.6 Yleisimmin käytetyistä sähköisistä toimittamistavoista perintätilanteissa

Yleistä

Sähköisen laskuttamisen, joka soveltuu organisaatioiden väliseen laskuttamiseen, lisäksi erilaisista sähköisistä toimittamistavoista voidaan mainita erityisesti sähköinen postilaatikko (myös digitaalinen postilaatikko tai elektroninen postilaatikko), e-laskutus ja sähköposti. Nämä toimittamistavat koskevat pääsääntöisesti kuluttajasaatavien perintää, mutta niitä voidaan hyödyntää myös yrityssaatavien perinnässä. Tässä luvussa tarkastellaan perintäkirjeiden toimittamista ennen kaikkea niiden velallisten näkökulmasta, jotka ovat kuluttajia ja joille maksuvaatimus toimitetaan sähköisesti.

Sähköinen postilaatikko

Yleisesti ja julkisesti käytössä olevia sähköisiä postilaatikoita, joissa todennettu lähettäjä voi välittää sähköisiä viestejä ja todennettu vastaanottaja vastaanottaa ja tallettaa sähköisiä viestejä ja tietoa, tarjoavat Suomessa esimerkiksi OmaPosti ja Kivra Oy. Selvyiden vuoksi todettakoon,

että nimestään huolimatta OmaPosti ei ole postilaissa tarkoitettu postipalvelu. Sähköisten postilaatikkojen käyttäjiä on tällä hetkellä eräiden arvioiden mukaan noin miljoona. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Ruotsissa sähköisten postilaatikkojen käyttö on huomattavasti yleisempää: arvion mukaan Ruotsissa yli 5 miljoonaa henkilöä käyttää sähköistä postilaatikkoo.

Sähköinen postilaatikko on edellä mainituista sähköistä toimittamistavoista lähimpänä perinteistä kirjepostia, mutta myöskään sitä ei voida täysin rinnastaa kirjepostiin. Esimerkiksi OmaPostiin voivat lähettää viestejä ainoastaan palveluun rekisteröityneet yritykset ja organisaatiot, ja myös vastaanottajien on oltava rekisteröityneitä. Käyttäjällä on mahdollisuus OmaPostissa valita, haluaako hän vastaanottaa viestejä tai dokumentteja kaikilta lähettäjiltä vai ainoastaan tietyiltä lähettäjiltä. Myös muut sähköiset postilaatikkopalvelut voivat asettaa erilaisia edellytyksiä tai mahdollistaa erilaisia asetuksia sähköisten viestien vastaanottamiselle. On siis palvelukohtaista, minkälaisia asetuksia käyttäjä voi asettaa esimerkiksi viestien vastaanottamiselle. Jos vastaanottoasetusten muuttaminen on mahdollista, riippuu käyttäjästä, hyödyntääkö tämä tällaisia asetuksia vai ei ja missä laajuudessa.

Kun kysymys on kuluttajakäyttäjistä, osa kuluttajista voi käyttää sähköistä postilaatikkoo kokonaan kirjepostin korvaajana, osa taas tiettyjen ennalta sovittujen lähettäjien viestien vastaanottamiseen eli rinnakkain perinteisen kirjepostin kanssa ja osa taas vain väliaikaisesti yksittäisten viestien vastaanottamiseen. Vaikka kuluttaja olisi sallinut kaikkien viestien vastaanottamisen sähköistä postilaatikkoo koskevassa palvelussa ja toiminut esimerkiksi alkuperäisen velkojan kanssa sähköisesti sanotussa palvelussa, niin poissuljettuna ei voida pitää, että hän voi tästä huolimatta tahtoa, että perintätoimisto lähettää hänelle mahdolliset maksuvaatimukset kirjepostina. Kuluttaja on myös saattanut ottaa sähköisen postilaatikon käyttöönsä ilman, että hän on tiedostanut, että jatkossa merkittävä osa perinteisestä kirjepostista saattaa automaattisesti saapua sähköiseen postilaatikkoo. Kuluttaja ei välttämättä tällöin ymmärrä käyttää sähköistä postilaatikkoo aktiivisesti, jolloin osa saapuneista viesteistä voi jäädä häneltä ajoissa huomaamatta.

Toisaalta on myös kuluttajia, joilla on paremmat mahdollisuudet vastaanottaa perintätoimintaan liittyviä yhteydenottoja sähköisesti, ja jotkut kuluttajista saattavat olla pitkiäkin aikoja ilman pääsyä fyysiseen postilaatikkoo. Jos kuluttaja on siirtynyt lähes yksinomaan sähköisen postilaatikon käyttöön, on myös mahdollista, ettei hän edes osaa odottaa joidenkin viestien saapuvan fyysiseen postilaatikkoo.

E-laskutus

Usein sähköinen toimittamistapa tarkoittaa e-laskutuksen käyttöä. Jos velallinen haluaa esimerkiksi saatavaa koskevan maksuvaatimuksen pankin e-laskuna, velallisen tulee tehdä verkkopankissa e-laskutus sopimus perintätoimiston kanssa. E-laskutus sopimuksen tekeminen saatavan erääntymisen jälkeen on laissa tarkoitettu nimenomainen hyväksyntä saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamiseksi kyseisellä muulla pysyvällä tavalla. E-laskutus sopimuksen tekeminen yhden saatavan osalta ei kuitenkaan sellaisenaan oikeuta muita saatavia koskevien maksuvaatimusten toimittamiseen e-laskuna, vaan tällöinkin tulee saada velallisen nimenomainen hyväksyntä e-laskutuksen käyttöön.

Sähköposti

Kun sähköpostia verrataan sähköiseen postilaatikkoo ja e-laskutukseen, merkittävimpänä erona voidaan pitää sitä, että sähköpostia käytettäessä ei voida aina olla varmoja siitä, onko velallinen tosiasiaa vastaanottanut sähköisen viestin. Sähköpostin tosiasialliseen perillemeneen kohteelleen liittyy sähköistä postilaatikkoo ja e-laskutusta enemmän epävarmuustekijöitä.

Erilaisia sähköpostipalvelun tarjoajia on lukemattomia ja eri palvelut takaavat erilaisen toimitusvarmuuden sähköpostiviesteille. Lisäksi on otettava huomioon, että vastaanottajan sähköpostipalvelu saattaa luokitella lähettäjän asianmukaisenkin sähköpostiviestin automaattisesti roskapostiksi ja edelleen automaattisesti siirtää sen roskapostikansioon tai muulla tavoin estää lähettäjän viestin saapumisen vastaanottajalle. Ei siis ole täyttä varmuutta siitä, että viestin vastaanottaja kaikissa tilanteissa saisi viestin tosiasiasa saatavilleen tai että hän ymmärtäisi tai muistaisi säännönmukaisesti tarkistaa käyttämänsä sähköpostipalvelun roskapostikansion.

Kun käyttäjät lopettavat tietyn sähköpostitilin käytön, eivät nämä yleensä ilmoita tilin käytön lopettamisesta kaikille niille tahoille, joiden kanssa he ovat asioineet sähköpostitilin kautta. Sähköpostin lähettäjä ei välttämättä myöskään saa virheilmoitusta, jos vastaanottajan osoite ei ole enää käytössä. Toisinaan saattaa epävarmuutta liittyä myös siihen, kuka tiettyä sähköpostiosoitetta tosiasiallisesti käyttää. Sähköpostin perillemenon varmistamiseksi voidaan sähköpostijärjestelmissä käyttää erilaisia vastaanotto- ja lukukuittauksia. Vastaanottokuittaus kertoo, että sähköpostiviesti on toimitettu vastaanottajan sähköpostiosoitteeseen, mutta ei sitä, onko vastaanottaja nähnyt viestin tai onko viesti esimerkiksi automaattisen suodatuksen seurauksena joutunut roskapostikansioon. Lukukuittaus taas tarkoittaa useimmiten sitä, toisin kuin vastaanottokuittaus, että vastaanottaja on avannut saapuneen viestin tai että viesti on tosiasiasa saavuttanut vastaanottajan. Tältä osin on kuitenkin huomautettava, että vaikka lukukuittaukset toimivat useimpien sähköpostijärjestelmien välillä, kuittauksen toiminta riippuu viime kädessä vastaanottajan käyttämästä sähköpostijärjestelmästä. Kuittaukseltaan eivät siten kaikissa tilanteissa takaa sitä, että sähköposti olisi tosiasiasa saavuttanut vastaanottajan.

2.2 Nykytilan arviointi

Yleistä

Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä ei säädetä pysyvässä laissa yhtä yksityiskohtaisesti kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Pysyvän lain sääntely on johtanut erityisesti yritysvelallisten osalta ajoittain kohtuuttomiin seuraamuksiin esimerkiksi perintäkulujen korkeiden määrien vuoksi. Myöskään aikarajoja koskevassa sääntelyssä ei nykyisellään oteta riittävästi huomioon yritysvelallisten intressejä. Lisäksi etenevän digitalisaation vuoksi on tarpeen päivittää perintäkirjeiden toimittamistapoja koskevia säännöksiä.

Yrityssaatavien perintäkulujen kohtuullisuus ja velallisten yhdenvertainen kohtelu

Pysyvässä laissa ei aseteta euromääräisiä ylärajoja muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisien perinnän toimenpide- tai saatavakohtaisille perintäkuluille, minkä johdosta perintäkulujen määrissä voi olla edellä jaksossa 2.1.2 kuvatulla tavalla huomattavia eroja. Kohtuuttoman suuret perintäkulut ovat olleet valvontaviranomaisena toimivan Etelä-Suomen aluehallintoviraston erityisen huomion kohteena jo useita vuosia kuten jaksosta 2.1.3 käy ilmi.

Pysyvän lain säännösten perusteella ei pystytä turvaamaan perintäkulujen kohtuullista tasoa eikä velallisten yhdenmukaista kohtelua.

Myös suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen määrää on syytä arvioida, koska sekä pysyvässä laissa että väliaikaisissa laeissa yrityssaatavien suoraan ulosottokelpoiset perintäkulut rinnastetaan pääosin suoraan ulosottokelpoisiin kuluttajasaatavien perintäkuluihin.

Aikarajasääntely

Edellä jaksossa 2.1.1.1 selvitetyin mukaisesti, väliaikaisissa laeissa säädetään kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien aikarajoista. Lisäksi pysyvässä laissa on trattaa edeltävää maksu-
muistutusta koskevaa aikarajasääntelyä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on väliaikaisen sääntelyn voimaantulon jälkeen saanut velallisilta ja niitä edustavilta tahoilta jonkin verran yhteydenottoja, joiden mukaan muita kuin kuluttajasaatavia koskevissa perintäkulusäänöksissä omaksuttu seitsemän päivän sykli on liian lyhyt ja johtaa postin kulkuun nykyisin liittyvät seikat huomioon ottaen siihen, että velallisyri-
tykselle ei välttämättä jää riittävästi aikaa tehdä saatavaa koskevia huomautuksia tai maksaa saatavaa ajoissa. Pahimmillaan perintäkirjeitä on velallisten Etelä-Suomen aluehallintoviras-
tolle kertoman mukaan saapunut heille vasta eräpäivänä tai jopa sen jälkeen. Myös tratan osalta on esitetty näkemyksiä siitä, että trattaa edeltävän maksu-
muistutuksen seitsemän päivän määrä-
aika ei ole riittävä ja että määräajan lyhyyteen liittyy samanlaisia ongelmia kuin mitä edellä on selostettu muiden perintätoimien osalta.

Perintälaki ei nykyään sisällä erillistä säännöstä tratan protestoinnin takarajasta eli siitä, milloin tratta tulee sen lähettämisen jälkeen viimeistään merkitä luottotietorekisteriin tai julkaista. Saa-
tujen tietojen perusteella trattoja koskevia merkintöjä ja julkaisuja on käytännössä tehty useam-
mankin kuukauden jälkeen siitä, kun tratta on lähetetty. Tätä voidaan pitää kohtuuttomana vel-
lallisen näkökulmasta.

Ottaen lisäksi huomioon myös se, että edellä jaksossa 1.1 todetun mukaisesti sekä laki- että talousvaliokunta kiinnittivät huomiota perintäkirjeitä koskevaan aikarajasääntelyyn, on säänte-
lyä syytä tarkistaa.

Sähköiset toimittamistavat

Perintäkirjeiden toimittamisesta sähköisesti saadaan nykyäänösten mukaan eräissä tilanteissa antaa vain hyvin rajoitetun laajuinen hyväksyntä. Nykysääntely ei sen vuoksi ole mahdollistanut sähköisten toimittamistapojen hyödyntämistä kovinkaan laajasti kuluttajia koskevien maksu-
vaatimusten tai yritys-
saatavia koskevien trattojen osalta. Edellä jaksossa 2.1.1.1 todetun mukai-
sesti velallinen voi antaa hyväksynnän kuluttajasaatavaa koskevan maksuvaatimuksen tai yri-
tyssaatavaa koskevan tratan toimittamiseksi muulla pysyvällä tavalla vasta saatavan erääntymi-
sen jälkeen. Hyväksyntää ei siis voida antaa ennakolta eikä yhtäaikaaisesti useampiin saata-
viin liittyen. Vaikka velkojalla olisi tiedossaan tietty perintätoimisto, jota se aikoo käyttää saata-
viensa perinnässä, velallinen ei voi antaa suostumustaan ennen saatavan erääntymistä siihen, että mahdollinen maksuvaatimus tai tratta tullaan toimittamaan sanotun perintätoimiston toi-
mesta velalliselle tiettyä sähköistä toimittamistapaa käyttäen. Vastaavasti velallinen ei voi antaa perintätoimistolle suostumustaan siihen, että kaikissa kyseisen yhtiön perimissä saata-
vissa mah-
dolliset maksuvaatimukset tai tratat toimitetaan sähköisesti.

Voimassa oleva sääntely ei riittävällä tavalla mahdollista digitaalisen kehityksen mukanaan tuo-
mien sähköisten toimittamistapojen hyödyntämistä, ja sitä onkin syytä tarkistaa, jotta velallinen voi halutessaan nykyistä useammin saada erilaiset perintäkirjeet sähköisesti.

Edunvalvojan tiedonsaantioikeus

Perintälaiissa ei nykyään ole erityissäännöksiä perintäkirjeiden toimittamisesta tilanteista, joissa velallinen on määrätty edunvalvontaan. Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 89 §:n 1 mo-
mentin nojalla edunvalvojalta on tehtäviinsä kuuluvissa asioissa oikeus saada ne tiedot, joihin päämiehellä olisi itsellään oikeus, jollei erikseen toisin säädetä. Epäselvyyttä on esiintynyt siitä,

rajoittavatko perintälain velallista koskevat säännökset myös edunvalvojan mahdollisuutta antaa jo ennen saatavan erääntymistä hyväksyntä maksuvaatimuksen toimittamiseen muulla py-syvällä tavalla kuin kirjallisesti ja siten, että hyväksyntä voitaisiin antaa yhtä aikaa useampiin saataviin liittyen. Käytännössä maksuvaatimukset toimitetaan tämän johdosta yleensä kirjeposititse edunvalvojalle. Sääntelyä on syytä tämän johdosta selkeyttää.

3 Tavoitteet

Perintälain uudistuksen pääasiallisena tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti säätää perintäkulujen määrälle euromääräiset ylärajat myös silloin, kun velallinen on muu kuin kuluttajaseinassa oleva yksityishenkilö. Esityksen tavoitteena on näin ollen uudistaa perintälakia siten, että lain säännökset nykyistä tehokkaammin estävät kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen erityisesti yritysvelallisilta. Tavoitteena on samalla parantaa yritysvelallisten yhdenvertaista kohtelua, sillä perintäkulujen määrissä on aiemmin esiintynyt huomattavia eroja. Toisaalta on syytä korostaa, että velkojilla olisi kuitenkin edelleen oltava oikeus saada kohtuulliseksi katsottavat perintäkulunsa korvatuiksi. Tavoitteena on lisäksi uudistuksilla turvata se, että yritysvelallisilla on riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Edelleen tavoitteena on mahdollistaa sähköisten toimittamistapojen laajempi hyödyntäminen kuluttajasaatavaa koskevaa maksuvaatimusta sekä yrityssaatavaa koskevaa maksuvaatimusta, trattaa ja trattaa edeltävää maksumuistutusta lähetettäessä. Samalla tavoitteena on turvata aiempaa paremmin se, että sähköisesti lähetettävä perintäkiri on myös tosiasiasa saatu toimitettua vastaanottajan eli velallisen saataville.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan tiukennuksia perintälakiin siltä osin, kun kyse on muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Laissa säädettäisiin perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä, perintätoimien aikarajoista ja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääristä ja velallisen kokonaiskuluvastuusta. Lisäksi muuta kuin kuluttajasaatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta ja sen sisällöstä ehdotetaan säädettäväksi erikseen, omassa pykälässään. Ehdotettu sääntely on samansuuntaista kuin jo nykyisin perintälakiin sisältyvä kuluttajasaatavien perintää koskeva sääntely, mutta siinä on huomioitu erityisesti sellaisten saatavien perinnän erityispiirteet, joissa velallisena on yritys.

Vaikka tavoitteena on erityisesti puuttua sellaisten saatavien perintään, joissa velallisena on yritys, ehdotettujen säännösten soveltamisalaa ei olisi tarkoituksenmukaista rajata sen perusteella, harjoittaako velallinen elinkeinotoimintaa tai liittyykö perittävä saatava tämän harjoittamaan elinkeinotoimintaan. Tällaisen rajauksen myötä sääntelyn ulkopuolelle jäisivät sellaiset velalliset, joita ei pidetä elinkeinonharjoittajina, vaikka nämä olisivat suojan tarpeessa elinkeinonharjoittajia vastaavalla tavalla. Sääntelyn loogisuus ja tasapuolisuus edellyttävät, että ehdotettu kulusääntely koskee paitsi sellaisia saatavia, joissa velallisena on yritys, myös muita sellaisia saatavia, joissa velallinen on muu kuin kuluttaja, kuten asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö. Ottaen lisäksi huomioon sen, että perintäkulut ehdotetaan asetettavan kohtuulliselle tasolle niin velallisten kuin velkojien kannalta, on perusteltua, että ehdotettujen säännösten soveltamisalaan kuuluisivat paitsi saatavat, jossa velallisena on yritys, myös muut sellaiset saatavat, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Edellä 1.1 jaksossa todetun mukaisesti näistä kaikista muista saatavista kuin kuluttajasaatavista käytetään esityksessä ilmaisua ”yrityssaatava”, vaikka kaikissa saata- vissa velallisena ei olekaan yritys.

Esityksessä on otettu huomioon myös perinnän tehokkuuden turvaaminen eritoten sen johdosta, että velkojan asemassa on myös pk-yrityksiä, joille suorituksen saaminen velasta joutuisasti voi olla erityisen tärkeää. Kun käytettävissä on tehokkaat perintäkeinot ja perintätoimista saadaan vaatia kohtuulliset kulut, on saatavien perinnällä edellytykset onnistua.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi tarkennuksia ja laajennuksia muun pysyvän tavan käytön eli käytännössä sähköisen toimittamisen osalta. Yrityssaataavien osalta uudistus koskee maksuvaatimusta, trattaa ja sitä edeltävää maksumuistutusta. Kuluttajasaataavien osalta uudistus taas koskee vain maksuvaatimusta.

4.1.2 Perintäkuluja koskevat ehdotukset

Perintäkulukategoriat ja niiden määräytyminen

Esityksessä ehdotetaan neliportaisen asteikon säätämistä. Sitä pidetään kokonaisuutena arviotuna parhaimpana ottamaan yrityssaataavien erityispiirteet huomioon ja takaamaan riittävän vaihteluvälin erisuuruisille saataville. Neliportaisen asteikon avulla pystytään vähempiportaisia malleja tehokkaammin turvaamaan yrityssaataavien perinnässä esiintyvät tilanteet. Yrityssaataavien pääomat ovat lähtökohtaisesti suurempia ja vaihteluväli on laajempaa kuin kuluttajasaataavissa. Perintäkulujen suhde perittävänä olevan saatavaan määrään nähden on yksi perintäkulujen kohtuullisuuden kokonaisarviointissa huomioon otettava seikka, ja myös tätä taustaa vasten neliportaista mallia voidaan pitää perusteltuna. Toisaalta portaiden määrää harkittaessa on otettu huomioon se, että liiallinen portaiden määrä voi heikentää sääntelyn selkeyttä ja lisätä esimerkiksi viranomaisen työtaakkaa, kun tarkistettavia asteikkoja on enemmän. Tämän vuoksi tarkoituksenmukaista ei ole ehdottaa useamman kuin neliportaisen asteikon säätämistä.

Esityksessä ehdotetaan neliportaisen asteikon jakautuvan alle 500 euron, yli 500 euron mutta alle 2 500 euron, yli 2 500 euron mutta alle 10 000 euron ja yli 10 000 euron saatavan pääomakategorioihin. Tarkkaa tietoa saatavien suuruusluokkien jakautumisesta vapaaehtoisessa perinnässä ei ole saatavissa. Vaikka oikeudelliseen perintään siirtyvien saatavien kokoluokasta ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä siitä, kuinka saatavat jakautuvat vapaaehtoisessa perinnässä, niin jonkinlaisia suuntaviivoja jaksossa 2.1.2 mainitun selvityksen voidaan olettaa antavan.

Yllä mainitun selvityksen perusteella on saatavien pääomajajottelussa lähdetty siitä, että kaksi alemmää kategoriää koostuvat kumpikin noin 30 %:n osuuksista eli ne muodostavat yhteensä noin 60 % osuuden kokonaisuusmääristä. Toiseksi suurimman kategorian suuruudeksi on arvioitu noin 25 % ja ylimmän kategorian osuudeksi noin 15 %. Perintäalan edustajilta saadun tiedon mukaan mahdollista on, että edellä esitetty arvio on alimpien kategorioiden osalta jossain määrin jopa liian alhainen, kun arvioidaan vapaaehtoisen perinnän juttumäärien jakautumista pääoman suuruuden perusteella.

Toimenpidekohtaiset perintäkulujen enimmäismäärät

Esityksen mukaan muiden kuin kuluttajasaataavien perinnässä velalliselta voisi vaatia perintätoimista enintään laissa säädetyn määrän. Kuten kuluttajasaataavissa, toimenpidekohtaiset enimmäismäärät koskisivat maksumuistutuksista, maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista ja maksuajan pidennyksistä perittäviä kuluja. Muiden kuin kuluttajasaataavien perinnässä perintäkeinona voidaan käyttää myös trattaa sekä konkurssiuhkaista maksukehotusta. Sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi myös näistä perintätoimista vaadittaville perintäkuiluille ehdotetaan asetettavaksi enimmäismäärät. Perintäkulujen enimmäismäärät on asetettu selkäläiselle tasolle, että korkeimmat perintäkulut leikkaantuivat pois, mutta perintäkulut olisivat kuitenkin yhä sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulaiminlyöntien jatkamiseen.

Ehdotettua kulutasoa asetettaessa on otettu huomioon myös velkojien ja perimistoimia suorittavien näkökulma: ehdotetut enimmäismäärät ovat merkittävästi korkeammat kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

On syytä myös huomata, että ehdotetuilla perintäkulujen enimmäismääriä koskevilla säännöksillä ei vaikuteta velkojan perintälain mukaiseen oikeuteen saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Mainittu säännös perustuu maksuviivästysdirektiiviin, josta ei voida kansallisessa lainsäädännössä poiketa velkojan vahingoksi, eikä sitä näin ollen ehdoteta esityksessä muutettavaksi. Jos velkoja perii vakiokorvauksen velalliselta, velkojalla on oikeus saada korvausta muista velkojalle aiheutuvista kohtuullisista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

Ehdotetut enimmäismäärät eivät olisi kaikissa tilanteissa täysin ehdottomia, vaan niistä voitaisiin poiketa laissa säädetyillä perusteilla. Tällöin velalliselta voitaisiin vaatia todelliset perintäkulut. Suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnässä enimmäismääriä ei kuitenkaan saisi ylittää. Näitä saatavia koskevia uudistuksia selvitetään tarkemmin jäljempänä.

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät

Esityksen mukaan muuta saatavaa kuin kuluttajasaatavaa perittäessä kulukorvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten, trattojen, konkurssiuhkaisten maksukehotusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärää rajoitettaisiin. Jotta varmistetaan osaltaan perintäkuluja koskevan sääntelyn tehokkuus, esityksessä ehdotetaan, että velalliselta saisi pääsääntöisesti vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta. Velalliselta saisi kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään trattaa. Samoin velalliselta saisi pienempien saatavien osalta vaatia perintäkuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Suurempien saatavien osalta perintäkuluja saisi vaatia kahdesta maksusuunnitelmasta.

Velallisen kokonaiskuluvastuu

Velallisen kokonaiskuluvastuu muuta saatavaa kuin kuluttajasaatavaa perittäessä saisi esityksen mukaan olla enintään laissa säädetty määrä. Kokonaiskuluvastuun lähtökohdaksi on perusteltua ottaa kohtuullisten kulujen määrä niistä perintätoimenpiteistä, joiden perintälain vuoden 2013 uudistuksessa katsottiin kuluttajasaatavien osalta sisältyvän asianmukaiseen perintäprosessiin. Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä voidaan perintäkeinona käyttää myös trattaa ja konkurssiuhkaista maksukehotusta, mikä on kuitenkin syytä ottaa huomioon korottavana tekijänä kokonaiskuluvastuusta säädettäessä. Saman saatavan perintäkulujen yhteismäärän rajoittamisen tarkoituksena on, ettei velallisen kokonaiskuluvastuu kasva liian suureksi.

Jos saatavan pääoma on alle 500 euroa, enimmäismäärät vastaisivat kahdesta maksumuistutuksesta, yhdestä maksusuunnitelmasta ja kahdesta maksuvaatimuksesta tai, jos perinnässä käytetään trattaa, kahden maksuvaatimuksen sijaan yhdestä maksuvaatimuksesta ja yhdestä tratasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 %:lla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääräksi muodostuisi näin ollen 250 euroa. Jos kyse on pääomaltaan yli 500 euron saatavasta, enimmäismääriin sisältyisi edellä mainittujen perintätoimenpiteiden lisäksi myös toisesta maksusuunnitelmasta sekä yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta perittävä enimmäiskulu. Pääomaltaan yli 500 euron mutta enintään 2 500 euron saatavassa velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä olisi siten 470 euroa. Velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät olisivat pääomaltaan yli 2 500 euron

mutta enintään 10 000 euron pääoman saatavassa 550 euroa ja yli 10 000 euron saatavassa 620 euroa.

Ehdotettu 15 %:n joustovara on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista tarpeellisista perintätoimista. Käytännössä voi esiintyä vaihtelua sen suhteen, minkä perintätoimien kustannuksista perintäkulujen kokonaismäärä kussakin tapauksessa muodostuu.

Poikkeustapauksissa velalliselta saataviin vaatia ehdotettuja enimmäismääriä suurempia perintäkuluja. Enimmäiskulusääntelyllä ei rajoitettaisi velkojan oikeutta vakiokorvaukseen.

Suoraan ulosottokelpoiset saatavat ja perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus

Esityksen mukaan suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien tavoin suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastetaan pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian eli alle 500 euron pääoman kategorian kuluihin. Suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan perinnästä velalliselta saa siten vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai, jos on käytetty konkurssiuhkaista maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 euroa. Yhteiskulujen enimmäismäärä vastaa kahdesta maksumuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä maksusuunnitelmasta sekä 314 euron tilanteessa lisäksi yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta aiheutuvia kuluja. Perusteltua ei ole, että velkoja voisi tilanteessa, jossa itse saatava on suoraan ulosottokelpoinen, suorittaa maksullisia perintätoimenpiteitä ehdotettua enempää. Ehdotetulla sääntelyllä on myös osaltaan tarkoitus ohjata velkoja käyttämään ulosottoperintää siinä vaiheessa, kun vapaaehtoisen perinnän kulut eivät ole vielä kasvaneet kohtuuttoman suuriksi.

Lisäksi ehdotetaan, että suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan perinnässä enimmäismääriä ei saisi ylittää suuremman työmäärän tai poikkeuksellisen vaikean perinnän vuoksi. Toimenpidekohtaiset euromääräiset enimmäismäärät tai kokonaiskulujen enimmäismäärä voidaan kuitenkin ylittää, jos velkoja ei voi vähentää arvonnalisäveroa omassa verotuksessaan.

Suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkuluja käsiteltäisiin jatkossa pääsääntöisesti samalla tavoin kuin nykyisin. Sovellettavana mallina säilyisi siten se, että suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut ovat vain tiettyihin euromääriin saakka suoraan ulosottokelpoisia ilman erillistä täytäntöönpanoperustetta, ja jos velkojalle on syntynyt nämä määrät ylittäviä perintäkuluja, tällä on mahdollisuus hakea näille kuluille tuomioistuimesta erillinen täytäntöönpanoperuste. Koska maksumuistutus on suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien vapaaehtoisessa perinnässä usein ensimmäinen perintätoimenpide, ehdotetaan, että maksumuistutuksen euromääräistä enimmäismäärää korotetaan myös suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien osalta. Tällaista saatavaa koskevasta maksumuistutuksesta saisi vaatia 12 euroa nykyisen 5 euron sijasta. Koska edellä todetun mukaisesti lähtökohtaisesti voisi lähettää kaksi maksumuistutusta suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan perimiseksi, perintäkulut olisivat jatkossa suoraan ulosottokelpoisia ilman erillistä täytäntöönpanoperustetta 65 euroon saakka aiemman 51 euron sijasta. Uutta olisi myös, että mainittuun enimmäiskulumäärään voitaisiin lisätä arvonnalisäveroa vastaava määrä, jos velkoja ei voi vähentää arvonnalisäveroa omassa verotuksessaan. Se, että suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut ovat vain osittain suoraan ulosottokelpoisia, on omiaan johtamaan velallisten kannalta maltillisempaan kokonaiskuluvastuuseen.

Arvonnalisäveron osuus perintäkuluista

Perintätoimiston ja velkojan väliseen palveluun sisältyvää arvonlisäveron osuutta ei voida veloittaa velalliselta, jos velkoja on liiketoiminnassaan arvonlisäverovelvollinen ja voi näin vähentää arvonlisäveron osuuden omassa verotuksessaan. Muutoin velkoja saisi perusteetonta etua. Tällöin perintäpalvelun arvonlisäveron osuus veloitetaan arvonlisäverovelvolliselta velkojalta.

Kuluttajasaatavien perinnässä säädettyihin perintäkulujen enimmäismääriin sisältyy myös arvonlisävero-osuus silloin, kun sen suorittamista voidaan vaatia kuluttajalta (HE 21/2004 vp, s. 10). Muiden kuin kuluttajasaatavien osalta tilannetta on arvioitava toisin. Yrityssaatavien osalta ehdotetaan, että jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Muussa tapauksessa tällaiset yritysvelkojat asetettaisiin ilman hyväksyttävää syytä eriarvoiseen asemaan niihin velkoihin nähden, jotka voivat vähentää perintäpalvelusta maksamansa arvonlisäveron verotuksessaan.

4.1.3 Perintätoimien aikarajat

Aikarajat uuden maksumuistutuksen ja -vaatimuksen sekä trattaa edeltävän maksumuistutuksen toimittamiselle

Esityksen mukaan lakiin otettaisiin säännökset aikarajoista perintätoimenpiteiden välillä muiden saatavien kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

Ehdotettu 10 päivän aikaraja koskisi uutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitettavaa maksumuistutusta ja maksuvaatimusta. Säännösten tavoitteena on estää se, että perintäkulut muodostuvat epäasianmukaisen suuriksi sen vuoksi, että perintätoimenpiteitä suoritetaan kohtuuttoman lyhyin aikavälein. Säännösten tavoitteena on myös varmistaa, että velallisella on perintätoimenpiteiden välillä riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Velalliselle tulee antaa kohtuullinen aika oikeusasemansa arviointiin. Esimerkiksi reklamaation tekeminen tai muun oikeussuojakeinon käyttäminen voi edellyttää yhteydenottoa asiamieheen tai velallinen saattaa tarvita aikaa maksun mahdollistaviin järjestelyihin.

Sääntely poikkeaa ehdotetun aikarajan osalta kuluttajasaatavien aikarajoja koskevasta sääntelystä (14 päivää) sekä yrityssaatavia koskevasta väliaikaisesta sääntelystä (7 päivää). Kohtuullista aikaa arvioitaessa huomioon on otettu myös postinkulkuun liittyvät epävarmuudet. Lisäksi sääntelyratkaisua tehtäessä on otettu huomioon, että liikesuhteissa perinnän nopeus ja tehokkuus voi olla velkojalle ensiarvoisen tärkeää, minkä vuoksi kuluttajasaatavissa säädetyn 14 päivän aikarajan sijasta 10 päivän aikarajaa pidetään kokonaisarvion perusteella parhaimpana otamaan huomioon sekä velallisen että velkojan intressit.

Lisäksi pysyvän lain säännöstä tratan lähettämisestä ehdotetaan muutettavaksi siten, että trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän (aiemmin 7 päivää) määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Kokonaisarvioinnin perusteella on päädytty siihen, että 7 päivää ei ole riittävän pitkä aika velallisen näkökulmasta, ja toisaalta siihen, että aikarajan pidentäminen 10 päivään ei olennaisesti heikennä velkojan asemaa ja yritysperinnän tehokkuutta.

Maksuajan pidennyksen vähimmäiskesto

HE 241/2021 vp

Esityksessä ehdotetaan, että maksuajan pidennyksestä saisi vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Tältä osin tavoitteena on estää se, että velallisen kuluvastuuta tarpeettomasti kasvatetaan perimällä toistuvasti kuluja hyvin lyhyistä maksuajan pidennyksistä, joista velalliselle on tosiasiallisesti vain vähäinen hyöty.

4.1.4 Tratan protestointiajan pidentäminen ja protestoinnin takaraja

Esityksessä ehdotetaan, että tratan lyhyin sallittu protestointiaika pidennettäisiin 10 päivästä 14 päivään ja että lakiin lisättäisiin säännös tratan protestoinnin takarajasta.

Tratan lyhimmän sallitun protestointiajan pidentämisellä pyritään varmistamaan, että velalliselle jää postinkulun mahdollisesta viivästyisestä huolimatta riittävästi aikaa reagoida trattakirjeeseen (ks. myös HE 59/2021 vp, s. 11 ja 14). Protestointiajan pidentämisellä voidaan paremmin turvata myös se, että yrityksillä on riittävä aika taloudellisen tilanteensa selvittämiseen ennen tratan mahdollista julkaisua tai ilmoittamista merkittäväksi luottotietorekisteriin. Vaikka liike-elämässä voidaan edellyttää, että velallinen pystyy hoitamaan erääntyneet velvoitteensa suhteellisen lyhyessä ajassa, nykyistä 10 päivää ei ole pidetty riittävänä velallisen oikeusturvan kannalta. Kokonaisarvion perusteella on päädytty siihen, että protestointiajan maltillinen pidentäminen on perusteltua, sillä sen ei arvioida heikentävän tratan uskottavuutta tehokkaana perintäkeinona, lisäävän muiden ankarampien perintäkeinojen käyttöä tai olennaisesti lisäävän velkojayritysten luottotappioriskiä.

Edellä jaksossa 2.2 todetun mukaisesti perintälaki ei nykyään sisällä erillistä säännöstä tratan protestoinnin takarajasta eli siitä, milloin tratta tulee sen lähettämisen jälkeen viimeistään merkitä luottotietorekisteriin tai julkaista. Myöskään väliaikaisissa laeissa ei ole tämänkaltaista säännöstä. Saatujen tietojen perusteella trattoja koskevia merkintöjä ja julkaisuja on käytännössä tehty useammankin kuukauden jälkeen siitä, kun tratta on lähetetty. Tätä voidaan pitää kohtuuttomana velallisen näkökulmasta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että trattaa ei saisi julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua sen lähettamisestä, ellei toisin sovita. Ei olisi kuitenkaan estettä, että velkoja antaisi velalliselle tiedoksi uuden julkisuusuhkaisen maksukehotuksen samasta saatavasta esimerkiksi silloin, kun velallinen ei ole noudattanut sovittua uutta maksuaikataulua.

4.1.5 Toimittamistapaa koskevat ehdotukset

Yleistä

Kuluttajasaatavia koskevan maksuvaatimuksen sekä yrityssaatavia koskevan tratan ja sitä edeltävän maksumuistutuksen toimittamistapoja koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi. Lisäksi yrityssaatavia koskevan maksuvaatimuksen toimittamistavan osalta ehdotetaan lakiin otettavaksi oma säännöksensä.

Saatavia perittäessä erilaisia sähköisiä toimittamistapoja on useita, kuten verkkolaskutus, sähköinen postilaatikko, e-laskutus ja sähköposti. Kaikki edellä mainitut sähköiset toimittamistavat poikkeavat toisistaan, mikä asettaa haasteita selkeälle ja kaikki toimittamistavat huomioivalle sääntelylle. Sääntelyn tulisi lisäksi olla mahdollisimman teknologianeutraalia eli sen tulisi kattaa sekä jo olemassa olevat että myös mahdolliset tulevat sähköiset toimittamistavat.

Erilaiset sähköiset toimittamistavat asettavat myös erityisiä haasteita sille, milloin perintätoimenpidettä, kuten maksumuistutusta tai maksuvaatimusta, koskevan sähköisen viestin voidaan katsoa tosiasiallisesti saavuttaneen velallisen. Hyvään perintätapaan voidaan nimittäin katsoa

kuuluvan se, että viestin lähettäjä riittävällä huolellisuudella varmistaa viestin tosiasiallisen perillemenon.

Nykysääntely ei riittävällä tavalla mahdollista digitaalisen kehityksen mukanaan tuomien sähköisten toimittamistapojen hyödyntämistä, ja sitä onkin syytä tarkistaa, jotta velallinen voi halutessaan nykyistä useammin saada erilaiset perintäkirjeet sähköisesti. Koska sääntelyyn liittyy erityisesti kuluttajasaatavissa perusteltuja oikeusturvahuolia, kuluttajasaatavien tilanteissa on tärkeää, että edellytykset sähköisen toimittamistavan käyttämiseen säilyvät tiukempina kuin yrityssaatavien perinnässä.

Kuluttajasaatavat

Ehdotetut muutokset koskevat kuluttajasaatavien osalta maksuvaatimusten toimittamista muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti. Maksuvaatimuksen perillemeno kuluttajalle on erityisen tärkeää, koska perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei perintälain 6 §:n mukaan saa pääsääntöisesti aloittaa kuluttajasaatavan oikeudellista perintää ennen kuin maksuvaatimus on annettu tai lähetetty velalliselle. Maksuvaatimus toimii siis ennakkovaroituksena siitä, että vapaaehtoisesta perinnästä saatetaan olla siirtymässä oikeudelliseen perintään, mistä voi puolestaan aiheutua velalliselle lisäkuluja sekä maksuhäiriömerkintä.

Esityksessä ehdotetaan, että kuluttaja voisi antaa suostumuksen maksuvaatimuksen toimittamiseen muulla pysyvällä tavalla myös ennen saatavan erääntymistä ja siten, että suostumus voisi koskea useampaa kuin yhtä saatavaa. Nykyisin suostumus voidaan antaa vain saatavan erääntymisen jälkeen ja vain kyseistä saatavaa koskien. Laajentamalla suostumuksen antamista pyritään edistämään sähköisten toimittamistapojen käyttöä.

Koska maksuvaatimuksen perillemeno kuluttajalle on edellä todetuin tavoin erityisen tärkeää tämän oikeusturvan kannalta, kirjeposti säilyisi kuitenkin pääsääntöisenä toimittamistapavaihtoehtona. Sähköisten viestintäkanavien markkina on sirpaloitunut ja kuluttajalla voi olla passiivisessa käytössään useita eri sähköisiä kanavia, eikä kuluttaja välttämättä seuraa säännöllisesti kaikkia käytössään olevia viestintäkanavia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tiettyä viestintäkanavaa, kuten kuluttajan sähköpostia tai pankin e-laskutusta, voitaisiin käyttää maksuvaatimusten toimittamiseen vain, jos kuluttaja on antanut suostumuksensa juuri kyseisen viestintäkanavan käyttöön. Velallisella olisi myös milloin tahansa oikeus peruuttaa antamansa suostumus.

Oikeusturvasyistä johtuen kuluttajan antaman suostumuksen voimassaoloaika ehdotetaan rajattavaksi 12 kuukauteen. Koska velalliset saattavat käyttää useita eri sähköisiä viestintäkanavia ja vaihtaa niitä hyvinkin aktiivisesti, on riskinä, että kauan sitten annettu suostumus ei ole velallisen muistissa, ja tällöin 12 kuukautta pidempään tai toistaiseksi voimassa oleva suostumus voisi johtaa tilanteisiin, joissa perintätoimisto lähettää velalliselle perintää koskevan viestin sellaiseen palveluun, jota velallinen ei enää käytä.

Edelleen oikeusturvasyistä johtuen ehdotetaan, että kuluttajan antama suostumus tulisi antaa kirjallisessa tai sähköisessä muodossa. Suostumus tulisi myös antaa erillisenä eikä esimerkiksi osana muita sopimusehtoja. Jos suostumus olisi mahdollista antaa osana vakioehtoja, riskinä olisi, että velallinen hyväksyisi ehdon huomaamattaan ilman että harkitsee suostumuksen antamista nimenomaisesti.

Lisäksi ehdotetaan, että käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulisi riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiaa saatettu velallisen saataville. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sähköisiä toimittamistapoja käy-

tettäessä viestin lähettäjän eli perintätoimiston tulee toimia erityisen huolellisesti ja käyttää sellaisia teknisiä menetelmiä ja välitystapoja, että se kykenee tarvittaessa osoittamaan, että viesti on tosiasiallisesti saatu toimitettuna vastaanottajan eli velallisen saataville. Tämä vaatimus on perusteltu, koska sähköisiin toimitustapoihin liittyy epävarmuustekijöitä sen osalta, onko maksuvaatimus tosiasiallisesti saapunut kuluttajan saataville. Eräissä sähköisissä toimitustavoissa sanottu tarkoittaa sitä, että velalliselle tulee lähettää erillinen muistutusviesti toista sähköistä kanavaa käyttäen kuin sillä, jolla maksuvaatimus on lähetetty.

Lisäksi maksuvaatimuksen toimitamista koskevassa sääntelyssä ehdotetaan otettavaksi huomioon ne tilanteet, joissa velallinen on määrätty edunvalvontaan. Ehdotetulla säännöksellä pyritään turvamaan se, että edunvalvoja saisi harkintansa mukaan valita maksuvaatimuksen tiedonantotavaksi myös sähköisen toimitustavan ja että näissä tilanteissa riittävää olisi yhden pyynnön esittäminen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle sen sijaan, että saatavan eräännyttyä edunvalvojan olisi jokaisen saatavan osalta erikseen pyydettävä maksuvaatimuksen toimitamista sähköisesti. Lisäksi pyritään turvaamaan se, että silloinkin, kun velalliselle on jo toimitettu maksuvaatimus tai maksuvaatimukset kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, edunvalvoijalla olisi sanotun rajoittamatta oikeus pyynnöstä saada kaikki edunvalvonnassa olevaa velallista koskevat maksuvaatimukset joko kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla ilman, että tästä veloitetaan erillistä korvausta.

Yrityssaavat

Esityksessä ehdotetaan, että yrityssaavia perittäessä maksuvaatimus, trattaa edeltävä maksumuistutus ja tratta saadaan toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on antanut nimenomaisen suostumuksensa siihen, että ne saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumusta ei edellytetä näissä tapauksissa annettavaksi kirjallisesti tai sähköisesti, vaan se voidaan antaa myös suullisesti. Suostumus voi koskea joko yhtä tai useampaa saatavaa, se voidaan antaa ennen saatavan erääntymistä tai osana muita sopimusehtoja, sekä se voi olla voimassa joko toistaiseksi tai määräajan. Velallisella on kuitenkin oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus.

Muun pysyvän tavan käyttö on sallittua maksuvaatimuksen ja trattaa edeltävän maksumuistutuksen osalta myös silloin, jos tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimitamiseen velkojan ja velallisen välillä. Tällöin kuitenkin edellytyksenä on se, että velallinen ei ole antanut edellä kuvattua nimenomaista suostumusta ja että velallinen ei ole ilmoittanut haluavansa, että maksumuistutukset tai maksuvaatimukset toimitetaan kirjallisesti.

Toimitettaessa maksuvaatimus, trattaa edeltävä maksumuistutus tai tratta pysyvällä tavalla lähettäjän on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että ne on tosiasiallisesti saatu saatettua velallisen saataville. Sääntely on tältä osin samanlaista kuin kuluttajasaatavien osalta.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Vaikutukset velallisiin perittäessä muita kuin kuluttajasaatavia

Ehdotetut säännökset perintäkuluista ja perintätoimien aikarajoista koskevat niin sellaisia saatavia, joissa velallisena on yritys, kuin muitakin saatavia, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Vaikka ehdotettujen säännösten soveltamisalaan kuuluvat siten myös saatavat, joissa velallisena

on esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, yhdistys taikka säätiö, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa, oletetaan myönteisten vaikutusten kohdistuvan ennen kaikkea yrityksiin. Ehdotetuilla säännöksillä on lisäksi myönteinen vaikutus niihin yksityishenkilöihin, joilta perittävänä oleva saatava on syntynyt jo lakaneessa elinkeinotoiminnassa eikä saatavan perintää siten koske kuluttajasaatavia koskevat säännökset.

Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan kaupparekisteriin oli 4.1.2021 merkitty yhteensä 623 743 yritystä. Näistä 261 316 oli osakeyhtiöitä, 227 712 yksityisiä elinkeinonharjoittajia, 25 411 kommandiittiyhtiöitä, 8 903 avoimia yhtiöitä ja 3 541 osuuskuntia. Edellä todetun mukaisesti ehdotettuja perintäkuluja koskevien säännösten soveltamisalaan kuuluisivat myös esimerkiksi asunto-osakeyhtiöt, yhdistykset ja säätiöt. Asunto-osakeyhtiöitä oli Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan 89 679 kappaletta, yhdistyksiä 552 kappaletta ja säätiöitä 46 kappaletta. Yhdistysten ja säätiöiden osalta on otettava huomioon, että rekisteröitymisvelvollisuus kaupparekisteriin ei koske kaikkia yhdistyksiä ja säätiöitä.

Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n tekemän selvityksen mukaan sen jäsenyrityksille tuli perintätoimeksiantoja vuonna 2019 noin 10,2 miljoonaa kappaletta ja näistä noin 20 % eli noin 2 miljoonaa oli yrityssaatavia. Liiton mukaan edellä mainituissa yrityssaatavissa velallisina ovat olleet osakeyhtiöiden, yksityisten elinkeinonharjoittajien, avointen yhtiöiden, kommandiittiyhtiöiden ja osuuskuntien lisäksi esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä ja yhdistyksiä, mutta luvuista voi puuttua esimerkiksi yksityishenkilövelallisia, jotka ovat perinnän kohteena muussa kuin kuluttajan asemassa. Ehdotetun kulusääntelyn piiriin tulevien saatavien kokonaismääristä ei ole ollut saatavissa tietoa. Liiton mukaan vuonna 2020 perintätoimeksiantoja tuli noin 9,9 miljoonaa kappaletta, joista yrityssaatavien osuus oli vuoden 2019 tavoin noin 20 %. Esimerkiksi vuosittain lähetettävien maksuvaatimusten määristä ei ole saatavissa tietoa. Liiton mukaan yrityssaatavissa maksuvaatimuksia lähetetään nykyään yleisesti sähköisesti, mutta trattoja ei. Yrityssaatavissa sähköistä toimitustapaa tullaan lainmuutoksen vuoksi todennäköisesti käyttämään selvästi enemmän, kun myös tratta voidaan nykyistä useammin lähettää sähköisesti.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston vuosina 2017-2020 tekemistä kirjallisista päätöksistä 34 %:ssa virasto on katsonut perintätoimiston perineen kohtuuttomia perintäkuluja muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Luku on verrattain korkea, kun otetaan huomioon, että loput 66 % pitävät sisällään muun ohella kuluttajasaatavia koskevat tilanteet sekä päätökset, joissa perintätoimiston ei ole katsottu toimineen lainvastaisesti. Kirjattuja yhteydenottoja perintää harjoittavien tahojen epäiltyyn lainvastaiseen toimintaan liittyen Etelä-Suomen aluehallintovirastoon saapui edellä mainitulla ajanjaksolla 1502 kappaletta. Kaikkien yhteydenottojen perusteella ei kuitenkaan ole tehty kirjallista päätöstä. Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan sille ei väliaikaisten lakien voimassaoloaikana ole tullut yhtä paljon yrityssaatavien perintäkuuluihin liittyviä yhteydenottoja kuin aiemmin.

Ehdotetut perintäkuluja koskevat täsmälliset säännökset turvaavat aiempaa pysyvää lakia tehokkaammin sen, että perintäkuluja ei voi yrityssaatavienkaan perinnässä kerryttää itsetarkoituksellisesti ja että niiden määrä ei muodostu kohtuuttoman suureksi suhteessa saatavan pääomaan. Pysyvään lakiin verrattuna nyt ehdotettava perintäkulusääntely on velallismyönteisempi, kun perintätoimenpiteiden täsmällisistä enimmäismääristä säädetään yksityiskohtaisesti. Jos ehdotettuja muutoksia taas verrataan väliaikaisesti voimassa olevaan sääntelyyn, niin muutokset ja siten myös vaikutukset velallisiin ovat vähäisempiä. Tämä johtuu siitä, että väliaikainen perintäkulusääntely on rakenteeltaan ja sisällöltään hyvin samankaltaista kuin nyt ehdotettavat pysyvät muutokset. Väliaikainen sääntely leikkasi kaikista korkeimmat perintäkulut, mutta joiltain osin, erityisesti suurempien saatavien osalta nyt ehdotettava perintäkulusääntely

mahdollistaa suurempien perintäkulujen perimisen velalliselta kuin väliaikainen sääntely. Kaikkein korkeimpien perintäkulujen leikkaantumisen voidaan kuitenkin olettaa edesauttavan yritysten selviytymistä veloistaan ja se voi myös johtaa velkojen nopeampaan takaisinmaksuun.

Esitys parantaisi yhtäläisesti kaikkien yritysvelallisten asemaa, koska perintäkuluista veloitetavat euromäärät muuttuisivat aiempaa yhdenmukaisimmiksi ja erilaisista veloituskäytännöistä aiheutuneet kohtuuttomuuksiin johtaneet erot poistuisivat. Lisäksi kun perintäkulujen euromäärästä on yksityiskohtaisesti säännelty laissa, velallinen pystyy itse paremmin arvioimaan häneltä vaadittujen perintäkulujen kohtuullisuutta. Parannukset ovat merkittäviä, kun niitä verrataan pysyvään lakiin, mutta edellä todetun mukaisesti vähäisempiä verrattuna väliaikaisesti voimassa olevaan sääntelyyn. Vaikka ehdotetut enimmäismäärät eivät ole tarkoitettu vakiomääriksi, riskinä on, kuten kuluttajasaatavissakin, että kuluille säädettävät enimmäismäärät saattavat muodostua käytännössä vakiomääriksi. Velallisten kannalta perintäkulujen vakioitumista kohtuulliselle tasolle voidaan kuitenkin pitää parempana vaihtoehtona kuin perintätoimintaa harjoittavien tahojen huomattavasti vaihtelevat ja velalliset eriarvoiseen asemaan asettavat veloituskäytännöt.

Myös kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärien täsmällinen sääntely on pysyvään lakiin verrattuna omiaan poistamaan mahdollisia kohtuuttomuuksia ja tilanteita, joissa velallisille mahdollisesti aiheutetaan tarpeettomia kuluja. Kun toimenpiteiden enimmäismäärästä säädetään suoraan laissa, velallisilla on selkeämmin tiedossa, miten vapaaehtoinen perintä otaksuttavasti etenee sekä minkälaisia toimia ja missä määrin velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan on mahdollista perinnän aikana suorittaa.

Erityissäännökset suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkuluista selkeyttävät oikeustilaa, kun jatkossa säädettäisiin perintätoimenpiteiden euromääräisistä enimmäismääräistä ja euromääräisestä kokonaiskuluvastuusta suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien osalta. Säännökset suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien suoraan ulosottokelpoisista perintäkuluista eivät sen sijaan tuo merkittävää muutosta nykytilaan. Vaikka suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen enimmäismäärää korotetaan 51 eurosta 65 euroon, niin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia velallisille ei arvioida aiheutuvan. Sen sijaan sen, että jatkossa säädettäisiin perintätoimenpiteiden euromääräisistä enimmäismääräistä ja euromääräisestä kokonaiskuluvastuusta myös suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien osalta, ei arvioida johtavan siihen, että erillistä täytäntöönpanoperustetta haettaisiin tulevaisuudessa merkittävästi useammin kuin nykyisin. On kuitenkin huomattava, että jo nykytilan aikana on ollut olemassa rajat vaadittaessa suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintäkuluja. Pysyvän lain aikana rajat ovat muodostuneet ennen kaikkea perintälain 10 §:n kohtuullisuusvaatimuksesta sekä väliaikaisen lain aikana rajat ovat muodostuneet viime kädessä perintälain 3 b ja 3 e §:n nojalla.

Vaikka muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä ehdotetaan rajoitettavaksi, perintäkulut olisivat uudistuksen jälkeenkin sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulaiminlyöntien jatkamiseen. Ehdotuksilla ei siten arvioida olevan kielteistä vaikutusta velallisten maksumoraaliin. Ottaen myös huomioon ehdotettujen enimmäiskulumäärien taso ei ole viitteitä siitä, että velkojat muuttaisivat menettelytapojaan siten, että ne ryhtyisivät nykyistä merkittävästi useammin vaatimaan laissa säädettyä vakiokorvausta, joka johtaisi todennäköisesti korvattavien kustannusten kasvuun, ja että ehdotetulla sääntelyllä olisi sitä kautta kielteisiä vaikutuksia velallisten asemaan.

Aiempaa laajempi mahdollisuus toimittaa yrityssaavia koskevia perintäkiriä sähköisesti on omiaan edistämään saatavien sähköistä perintää. Yritysvelallisilla sähköinen laskutus on voinut olla käytössä jo vuosia, joten perintäkiriä sähköisten toimittamistapojen edistäminen tulee

hyödyttämään tällaisia yritysvelallisia merkittävästi. Saatavien perintään liittyvän maksuliikenteen siirtäminen sähköiseen muotoon helpottaa jo muutoin sähköistä laskutusta käyttävien yritysvelallisten toimintaa, kun perintäkirjeet on mahdollista saada samoja kanavia pitkin kuin laskutkin. Koska sähköisten toimittamistapojen käyttö yritysosaavissa perustuu ehdotuksen mukaan nimenomaiseen suostumukseen tai vakiintuneeseen tapaan, ei sellaisia yritysvelallisia, jotka yhä haluavat saada perintätoimenpiteitä koskevat yhteydenotot kirjepostina, veloiteta ehdotettavalla sääntelyllä sähköisten toimittamistapojen käyttöön. Vaikka sääntelyllä pyritään kannustamaan yritysvelallisia enenevässä määrin siirtymään sähköisten toimittamistapojen käyttöön helpottamalla muun pysyvän tavan käyttöönottoa, valinnanvapaus perintäkirjeen toimittamistavan osalta säilyy siten yhä velallisella.

Ehdotettu sääntely otaksuttavasti vähentää perinteisen kirjepostin käyttöä ja tuo kustannussäästöjä paitsi velkojille myös velallisille. Perintäkirjeiden sähköinen toimittaminen on omiaan myös edesauttamaan sitä, että perintäkirjeet tavoittavat vastaanottajan nopeammin ja ilman kirjepostin kulkuun liittyviä mahdollisia häiriötilanteita. Tämä kuitenkin edellyttää, että velkojat ja perintätoimistot tosiasiallisesti käyttävät, kuten laissa tullaan edellyttämään, sellaisia sähköisiä viestintävälineitä ja teknisiä menetelmiä, että perintäkirjeen perillemeno on riittävän huolellisesti varmistettu. Aiempaa nopeampi toimitustapa yhdessä täsmällisen aikarajasääntelyn kanssa antaa riittävän ajan velalliselle reagoida saatuaan perintäkirjeeseen ja tarkastaa sen asianmukaisuus. Lisäksi velalliset saavat kohtuullisen ajan järjestellä taloudellisia olosuhteitaan sellaisiksi, että ne kykenevät maksamaan erääntyneet saatavat perintäkuluineen aikarajojen puitteissa.

Perintäkuluihin, perintätoimien aikarajoihin sekä perintäkirjeiden sähköiseen toimittamistapaan liittyvä täsmällinen sääntely takaa velallisyrittäjien tasapuolisen kohtelun. Ehdotetut muutokset koskevat yhtäläisesti kaikenkokoisia yrityksiä.

Vaikutukset velallisiin perittäessä kuluttajasaatavia

Valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston yhteisen 31.8.2020 tehdyn digitaitokartoituksen mukaan digitaalisista palveluista yleisimmin hallitaan sähköpostin käyttäminen, lehtien lukeminen verkossa sekä tiedonhaku ja internetin selaaminen. Valtiovarainministeriön mukaan digitaitokartoituksen vastaukset vahvistavat käsitystä suomalaisista taitavina internetin käyttäjinä. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 noin 80 prosenttia 16-89 -vuotiaasta suomalaisesta käytti internetiä useasti päivässä. Digi arkeen -neuvottelukunnan mukaan Suomessa digitaalinen ensisijaisuus koskee tällä hetkellä julkisten palvelujen tuottajia ja todennäköisesti pian myös yrityksiä, mutta ei vielä kansalaisia (Digitaalinen Suomi – Yhdenvertainen kaikille. Digi arkeen -neuvottelukunnan toimintakertomus. Valtiovarainministeriön julkaisu 2019:23).

Perintäkirjeiden sähköistä toimittamistapaa koskeva uudistusehdotus joustavoittaa ja lisää sähköisten toimittamistapojen hyödyntämismahdollisuuksia myös kuluttajasaatavien osalta. Ottaen huomioon muun muassa edellä mainitut tiedot sähköpostin ja internetin käyttämisestä valtaosalla suomalaisista on valmiudet perintäkirjeiden vastaanottamiseen sähköisesti. Viime kädessä säännösten vaikutukset riippuvat siitä, haluavatko kuluttajat näin tehdä.

Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n mukaan sen jäsenyritysten vuosittain kuluttajille lähetettävien maksuvaatimusten määrästä ei ole saatavissa tietoa. Liitto kuitenkin arvioi, että maksuvaatimuksista alle 10 % on nykyään lähetetty sähköisesti. Liiton arvion mukaan sähköisesti toimitettavien maksuvaatimusten käyttö ei lainmuutoksen johdosta tule erityisemmin kasvamaan, jos kuluttajan tulee tehdä erityisiä toimenpiteitä saadakseen maksuvaatimukset sähköisesti.

Tässä esityksessä ehdotetuissa muutoksissa perintäkirjeiden sähköisiin toimittamistapoihin huomioidaan se, että digitaalinen ensisijaisuus ei koske vielä kansalaisia. Kaikilla kuluttajavelallisilla ei ole mahdollisuutta tai halua vastaanottaa perintäkirjeitä sähköisesti, minkä vuoksi on oleellista, että muutkin toimittamistavat, kuten perinteinen kirjeposti, säilyvät kaikissa tilanteissa toimittamistapavaihtoehtoina. Sääntely ei siten heikennä sellaisten kuluttajien asemaa, jotka yhä haluavat saada myös perintäkirjeet perinteisenä kirjepostina. Uudistusehdotuksen arvioidaan hyödyttävän erityisesti niitä kuluttajia, jotka ovat kykeneviä ja halukkaita käyttämään sähköisiä viestintäkanavia.

Ei ole kokonaan poissuljettua, että jos kuluttajavelallinen ryhtyy oman harkintansa nojalla käyttämään lukuisia eri sähköisiä palveluita ja kanavia vastaanottaakseen maksuvaatimuksia, että erityisesti kaikkein heikommassa asemassa olevien kuluttajavelallisten mahdollisuudet pysyä selvillä kokonaisvelkatilanteestaan heikentyvät sen vuoksi, että maksuvaatimuksia tulee velalliselle useampien sähköisten kanavien kautta. Toisaalta kuluttajavelallisen tulee aina antaa suostumus jokaisen sähköisen toimittamistavan käyttöön erikseen ja jokaiselle perintätoimistolle erikseen, mikä vähentää edellä mainittua riskiä. Lisäksi suostumuksen määräaikaisuus turvaa sen, ettei tiettyä viestintäkanavaa voida käyttää tietyin perintätoimiston toimesta kuinka pitkään tahansa. Jos kuluttaja on antanut erillisen suostumuksensa sähköisen toimittamistavan käyttöön, hän ei enää pääsääntöisesti saa maksuvaatimusta perinteisenä kirjepostina ennen oikeudellisen perinnän alkamista. Kirjepostitse saapuneella fyysisellä kirjeellä on usein erilainen huomioarvo sähköisesti saapuneeseen viestiin verrattuna. Perinteinen kirjeposti saattaa esimerkiksi herkemmin kiinnittää vaikeassa tilanteessa olevan velallisen lähteisten huomion käynnissä olevaan perintään ja saada velallisen havahtumaan tilanteeseensa. Oikeudellinen perintä ei kuitenkaan ala täysin yllätyksellisesti, vaan tieto oikeudellisen perinnän alkamisesta toimitetaan haastehakemuksen muodossa kuluttajavelalliselle joka tapauksessa useimmiten todisteellisena tiedoksiantona tai esimerkiksi haastemiehen välityksellä. Tässäkin vaiheessa kuluttajavelallisella on mahdollisuus reagoida asiaan.

Vaikutukset velkoihin ja perintäalan yrityksiin

Esityksen jaksossa 2.1.2 mainitun mukaisesti oikeusministeriössä on selvitetty summaarisena riita-asiana vireille tulleista, aikavälillä 3.1.2019 ja 31.12.2019 ratkaistuista velkomusasioista saatavan tiedon perusteella perintäkulujen määrää muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisessa perinnässä. Selvityksen mukaan perintätoimien ylimmän neljänneksen ensimmäiset kulut olivat pääomasta riippumatta maksuistutuksen osalta 20 euroa, maksuvaatimuksen osalta 110 euroa, tratan osalta 250 euroa, maksusuunnitelman osalta 50 euroa ja kokonaisperintäkulujen osalta 309 euroa. Selvityksen mukaan yksittäisen maksuvaatimuksen korkein kulu oli yli 580 euroa. Korkeimmat perintäkulujen kokonaiskulut olivat yli 1 000 euroa.

Nyt ehdotetulla perintäkulusääntelyllä tulee olemaan vaikutusta niihin perintätoimintaa harjoitaviin tahoihin, joiden saatavien perinnässä velallisilta on pysyvän lain aikana vaadittu ehdotetun lain ylittäviä perintäkuluja. On huomattava, että 1.1.2021 voimaan tulleen väliaikaisen sääntelyn johdosta edellä velkomustuomiotutkimuksessa kuvatun kaltaisia korkeita perintäkuluja ei ole enää saanut vaatia. Viime kädessä sääntelyn vaikutusten kohdentuminen riippuu merkittävästi perintätoimistojen ja velkojen liiketoiminnallisista ratkaisuista ja kyvystä sopeutua uuteen sääntely-ympäristöön.

Kuten edellä tuotiin esille, ehdotetulla perintäkulusääntelyllä ei odoteta olevan vaikutusta velallisten maksumoraaliin eikä siten merkittävää vaikutusta maksujen viivästymiseen. Maksukykyisten velallisyriytysten ei myöskään arvioida tarkoituksellisesti venyttävän velanmaksuaan velkojille pidennettyjen aikarajojen vuoksi. Aikarajojen pidentäminen väliaikaisen lain 7 päivästä 10 päivään tai pysyvän lain trattaa edeltävän maksuistutuksen pidentäminen 7 päivästä

10 päivään taikka tratan protestointiajan pidentäminen 10 päivästä 14 päivään saattavat kuitenkin joissakin tapauksissa johtaa siihen, että velkojat saavat aiempaa myöhemmin suorituksen saatavalleen. Määräaikojen pidentäminen nimittäin mahdollistaa sen, että osa velallisista saattaa maksaa saatavan myöhemmin kuin tilanteessa, jossa määräaikoja ei olisi pidennetty. Pidentämisestä ei kuitenkaan arvioida aiheutuvan merkittävää haittaa velkojille, koska määräaikojen pidennetään vain muutamalla päivällä. On toisaalta otettava huomioon, että aikarajojen pidentys saattaa edesauttaa sitä, että vapaaehtoinen perintä on kokonaisuutena tarkastellen tuloksellisempaa kuin ennen, sillä velalliset saavat pidemmän ajan järjestellä taloudellisia olosuhteitaan sellaisiksi, että ne kykenevät maksamaan saatavat perintäkuluineen aikarajojen puitteissa, jolloin vältytään mahdollisilta lisäperintätoimilta ja lisäkuluilta sekä mahdollisesti myös oikeudelliselta perinnältä.

Lisäksi perintäkulusääntelyn vaikutuksia arvioitaessa on huomattava, että perintälaki ei yritys-saatavien osalta aseta estettä sille, että velalliselta saadut varat kohdennetaan ensin perintäkulu-jen suoritukseksi ja vasta tämän jälkeen velan pääoman ja sen koron suoritukseksi. Jos velallinen kykenee maksamaan vain osan velastaan, kohtuulliset perintäkulut edesauttavat sitä, että velkoja voi saada suuremman suorituksen saatavalleen kuin silloin, jos perintäkulut olisivat korkeammat.

Yritysvelkojien oikeus periä perintäkulun arvonnalisäveroa vastaava määrä velalliselta silloin, kun velkoja ei voi vähentää veroa omassa verotuksessaan, takaa velkojien yhdenvertaisen kohtelun. Jos velkoja ei tällaisessa tilanteessa saisi periä perintäkulun arvonnalisäveroa velalliselta, perintä-palveluiden ostaminen saattaisi muodostua kalliimmaksi tällaisille velkojille.

Sähköistä toimittamistapaa koskevat uudistusehdotukset hyödyttävät erityisesti niitä velkojia ja perintätoimistoja, jotka toiminnassaan muutoinkin jo käyttävät ja hyödyntävät sähköisiä toimittustapoja laskutuksessa ja saatavien perinnässä. Ehdotettujen uudistusten odotetaan myös nopeuttavan muutosta sellaisten velkojayhtiöiden osalta, jotka eivät vielä käytä sähköisiä toimittustapoja laskutuksessa ja saatavien perinnässä. Velkojat ja ammattimaista perintää harjoittavat tulevat todennäköisesti enenevässä määrin käyttämään ja hyödyntämään sähköisiä toimittamistapoja sekä tarjoamaan erilaisia sähköisiä toimittamistapavaihtoehtoja velallisille, kun toimittamistapojen käyttäminen laajentuu aiempaan sääntelytilaan verrattuna. Toisaalta velkojien ja perintätoimistojen hyödyntämismahdollisuuksiin vaikuttaa paljon se, kuinka velalliset suhtautuvat sähköisten toimittamistapojen käyttöön ja haluavatko nämä saada perintäkiriheet perinteisenä kirjepostina vai sähköisesti.

Postituskustannukset tulevat laskemaan sitä mukaa, kun kirjepostin käytöstä siirrytään sähköiseen toimittamistapaan. Suomen Perimistöimistojen Liitto ry:n mukaan sähköisten toimitustapojen käytöstä ei aiheudu oleellisia kustannussäästöjä perintätoimistoille. Liiton arvion mukaan jakelukustannuksen säästö voi olla joitakin kymmeniä senttejä per kirje riippuen sähköisestä kanavasta ja nykyisistä kuljetussopimuksista. Vertailun vuoksi todettakoon, että Ulosottolaitos käyttää ulosottoon liittyvien tiedonantojen toimittamiseen kirjepostin rinnalla suomi.fi-sivuston sähköistä palvelua. Sähköinen viestintä mainitussa palvelussa on Ulosottolaitokselle maksutonta. Vuonna 2021 tämän esityksen kirjoittamishetkellä Ulosottolaitoksen lähettämän mustavalkoisen peruskirjeen vakioitoimitus A-alueella maksoi 0,4205 euroa.

Nyt ehdotetut muutokset, erityisesti säännökset perintäkulujen enimmäismääristä ja perintätöimien aikarajoista, edellyttävät muutoksia velkojien ja perintätoimistojen tietojärjestelmiin. Myös sopimuksia ja vakiosopimuslomakkeita voidaan joutua uusimaan. Näistä toimenpiteistä aiheutuu velkojille ja perintätoimistoille kertaluonteisia kustannuksia. Muutokset tulevat oletettavasti edellyttämään myös koulutuksen järjestämistä velkojayritysten- ja perintätoimistojen

henkilöstölle. Ehdotetut muutokset voivat aiheuttaa kustannuksia myös velkojien ja perintätoimistojen järjestelmiin tehtävien integraatiomuutosten vuoksi. Suomen Perimistöimistojen Liitto ry arvioi, että laista aiheutuu sen jäsenyrityksille noin 2,4 miljoonan euron kustannukset. Liiton mukaan yksittäisen suuren perintätoimiston osalta tämä tarkoittaa noin 250 000 euron ja pienen perintätoimiston osalta noin 150 000 euron kustannuksia.

Lisätyötä ja -kustannuksia saattaa yksittäisille yrityksille aiheutua myös laissa asetetusta velvollisuudesta ilmoittaa toiselle sopimusosapuolelle sopimusehtojen muutoksista. Tällaisesta velvollisuudesta säädetään sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentissa ja maakaasumarkkinalain 78 §:n 5 momentissa. Mahdollisesta ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäisiä, koska mainittuja lainkohtia koskevien perustelujen mukaan (HE 20/2013 vp, s. 126 ja HE 50/2017 vp, s. 118) sopimusehtojen muutoksista voidaan ilmoittaa esimerkiksi laskun yhteydessä.

Välittömiä vaikutuksia voi aiheutua myös velkojien ja velallisten välisten sopimusten hintoihin.

Esityksellä ei sitä vastoin ole suoria vaikutuksia velkojien ja toimeksisaajina toimivien perintätoimistojen välisiin sopimuksiin, sillä sääntely ei estä toimeksisaajaa vaatimasta velkojalta perintäkuluina toimijoiden välillä sovittua rahamäärää. Jos velkojan ja toimeksisaajana toimivan perintätoimiston välillä on sovittu ehdotettuja enimmäismääriä korkeammista taksoista tai muutoin ehdotetun lain säännöksistä poikkeavista perintätoimista, jää osapuolten välisten neuvottelujen varaan, muutetaanko sopimusta ehdotettujen perintäkulujen koskevien säännösten mukaiseksi vai pidetäänkö sopimus ennallaan. Ensiksi mainitussa tapauksessa ehdotetulla sääntelyllä on epäedullisia vaikutuksia perintätoimistolle, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa vaikutukset kohdistuvat velkojaan, jonka vastuulle lain enimmäismäärät ylittävät perintäkulut jäisivät.

Vaikutukset jakeluyhtiöihin ja luottotietorekisterin ylläpitäjiin

Sähköisten toimittamistapojen edistämisellä ja kirjepostin määrän vähentymisellä voi olla negatiivisia vaikutuksia Posti Oy:n ja muiden jakeluyhtiöiden liiketoimintaan. Jos kirjepostitse toimitettavien yrityskirjeiden määrät merkittävästi vähenevät, se voi tarkoittaa jopa jonkinlaisia rakenteellisia muutoksia tai toiminnan uudelleenjärjestelyä jakeluyhtiöille. Yksinomaan sen, että perintäkirjeiden lähettämisessä siirrytään yhä enemmän sähköisten toimittamistapojen käyttöön, ei kuitenkaan arvioida johtavan kuvailtuihin muutoksiin. Vaikutusten otaksutaan kohdistuvan ennen kaikkea tratan sähköisen toimittamisen lisääntymiseen, eikä tämä sellaisenaan tuo merkittävää muutosta nykytilaan nähden. Velkojien ja perintätoimistojen jakeluyhtiön kanssa tekemien kahdenvälisten sopimusten perusteella määritty palvelun hinnan ohella esimerkiksi kirjeiden toimitusaika. Jos yrityskirjeitä toimitetaan entistä enemmän sähköisessä muodossa, kirjepostina jaettavia yrityskirjeitä on tällöin entistä vähemmän ja tämä voi vaikuttaa negatiivisesti kirjepostitse lähetettävien yrityskirjeiden jakelunopeuteen. Muutoksella voi olla vaikutuksia myös jakelun hintaan.

Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan se luottaa pääsääntöisesti sille tehtyjen, trattaa koskevien ilmoitusten oikeellisuuteen. Luottotietorekisterin ylläpitäjien olisi tästä huolimatta riittävällä tavalla seurattava, ettei sellaisia trattooja protestoida, joiden osalta protestointiaika on päättynyt. Tratan protestoinnin takarajaa koskevasta ehdotuksesta voi siten vähäisessä määrin aiheutua lisätyötä luottotietoyhtiöille.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Valvontaviranomaisina toimiville Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tai Kilpailu- ja kuluttajavirastolle/kuluttaja-asiamiehelle ei esitetä uusia tehtäviä. Koska ehdotetut muutokset koskevat ennen muuta yrityssaatavien perintää, valvontaviranomaisten osalta vaikutukset koskevat Etelä-Suomen aluehallintovirastoa. Ehdotettujen muutosten ei arvioida kuitenkaan lisäävän oleellisissa määrin Etelä-Suomen aluehallintoviraston työmäärää. Sääntelyn voimaantullessa Etelä-Suomen aluehallintoviraston työmäärä voi tilapäisesti kasvaa mahdollisesti lisääntyneiden ilmoitusmäärien ja tästä aiheutuvan lisävalvontatarpeen vuoksi. Toisaalta koska väliaikainen sääntely on ollut voimassa jo 1.1.2021 lähtien, Etelä-Suomen aluehallintovirasto on jo saanut kokemuksia yrityssaatavien perintäkuluja koskevien yksityiskohtaisempien säännösten valvonnasta. Sääntelyn noudattamisen valvonnan lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on muun muassa annettava rekisteröidyille perintätoimistoille ohjeistusta sääntelyn sisällöstä varsinkin sääntelyn voimaantulon alkuvaiheessa.

Perintäkuluja koskeva yksityiskohtaisempi sääntely saattaa pidemmällä aikavälillä vähentää Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tehtävien ilmoitusten määrää. Tästä on jo saatu viitteitä, sillä väliaikaisten lakien voimassaoloaikana tehtyjen ilmoitusten määrä on ollut laskussa. Koska ilmoituksia tehdään aiempaa vähemmän, voidaan arvioida, että myös riitojen määrät tulevat vähentymään täsmällisemmän sääntelyn myötä. Toisaalta koska laissa säädetään perintäkulujen enimmäismäärästä, Etelä-Suomen aluehallintovirastolle jää edelleen mahdollisuus arvioida perintäkulujen kohtuullisuutta. Kaiken kaikkiaan ehdotuksilla ei ole merkittävää vaikutusta Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimintaan tai voimavarojen tarpeeseen, eikä siitä näin ollen arvioida aiheutuvan sille lisäresurssien tarvetta.

Ehdotetut säännökset kuluttajasaatavien maksuvaatimuksen sähköiseen toimittamistapaan lisäävät sääntelyn voimaan tullessa vähäisessä määrin Kuluttajaviraston/kuluttaja-asiamiehen työmäärää. Valvonnan tarve riippuu osaltaan siitä, missä määrin sähköisiä toimittamistapoja ryhdytään hyödyntämään aiempaa laajemmin ja ilmeneekö niiden käytössä ongelmia.

Vaikutukset tuomioistuimiin ja Ulosottolaitokseen

Lain soveltamista tuomioistuinten ja Ulosottolaitoksen osalta helpottaa se, että ehdotettu perintäkulusääntely on pääosin rakenteeltaan samanlaista kuin kuluttajasaatavien osalta. Täsmällisen sääntelyn muiden kuin kuluttajasaatavien osalta voidaan arvioida muutoinkin helpottavan tuomioistuinten ja Ulosottolaitoksen työtä. Tuomioistuimet ja Ulosottolaitos ovat myös jo väliaikaisen sääntelyn myötä saaneet kokemusta yrityssaatavien perintäkuluja koskevien yksityiskohtaisempien säännösten soveltamisesta.

Tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmä Tuomaksessa ei ole perintäkulujen enimmäismäärien ja yksittäisten perintätoimenpiteiden osalta automatisoitua tarkastusta, vaan tarkastuksen tekee asian käsittelijä. Rutiini ja toimintamallit kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevan sääntelyn osalta on jo olemassa, joten rakenteeltaan samankaltaisen sääntelyn, josta on lisäksi väliaikaisen sääntelyn myötä jo kokemusta, omaksumisen ei arvioida aiheuttavan tuomioistuimille lisäresurssitarvetta. Myöskään Ulosottolaitoksen käyttämissä järjestelmissä ei ole suoraan ulosotto-kelpoisten perintäkulujen automatisoitua tarkastusta. Kuten väliaikaiset lait, myös nyt ehdotettavat muutokset pysyvään lakiin voivat aiheuttaa tuomioistuimille ja Ulosottolaitokselle tarvetta kouluttaa henkilöstöä.

Muutokset tulevat merkitsemään vähäisiä muutostarpeita tietojärjestelmiin niitä tilanteita silmällä pitäen, joissa velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan ja saa perintäkulujen enimmäismäärien lisäksi vaatia velalliselta arvonlisäveroa vastaavan määrän. Muutos on suunniteltu toteutettavaksi siten, että Santra-järjestelmää käyttäviä perintätoimintaa harjoittavia tahoja ohjeistetaan täydentämään vaatimuskenttää tarvittavilla lisätiedoilla ja internetin

kautta toimivaan asiointiliittymään (Riiveli) tehdään vastaava lisätietokenttä. Tällöin muutos edellyttää arvion mukaan sovellustoimittajalta joidenkin tuntien työtä. Muutos voi heijastua myös Santra-järjestelmää käyttävien perintätoimintaa harjoittavien tahojen järjestelmiin, jos tarvittavat lisätiedot halutaan saada automaattisesti lisättyä haastehakemukseen. Myös ulosottohakemusten osalta hakijoiden on mahdollista täydentää ulosoton sähköisissä palveluissa (Uljas, Ulsa) lisätietokenttään esimerkiksi tieto velkojan arvonlisäveron vähennysoikeuden puuttumisesta. Tämä ei edellytä järjestelmämuutoksia, koska mainitut lisätietokentät ovat järjestelmissä jo olemassa.

Sähköistä toimittamistapaa koskevilla muutoksilla ei ole vaikutusta tuomioistuinten eikä Ulosottolaitoksen toimintaan.

Ehdotettavan perintäkulusääntelyn ei arvioida aiheuttavan sitä, että saatavat siirrettäisiin aiemmassa vaiheessa tai aiempaa useammin oikeudelliseen perintään. Väliaikaisten lakien voimassa ollessa ei ole ilmennyt viitteitä siitä, että oikeudelliseen perintään olisi väliaikaisesta sääntelystä johtuvien syiden vuoksi siirrytty aiempaa nopeammin tai useammin. Myöskään sen, että suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen ylittäviltä osin säädetään erilliset toimenpiteiden euro-määräiset enimmäismäärät ja kokonaiskulumäärä, ei arvioida kasvattavan oikeudelliseen perintään siirtymisen määrää. Ei ole oletettavaa, että velkojat jatkossakaan arvioisivat tarpeelliseksi hakea suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen ylittävillä kuluilla erillistä täytäntöönpanoperustetta tuomioistuimesta. Esitys ei myöskään edellytä ulosottoviranomaisen voimavarojen lisäämistä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Velallisen yritysmuotoon tai henkilöstömäärään perustuva raja

Valmistelun aikana harkittavana oli, tulisiko ehdotettuun perintäkulusääntelyyn tehdä joitakin rajauksia velallisen aseman perusteella. Samalla kysymys oli siitä, tulisiko tietyt velallisryhmät erottaa kokonaan muusta yrityssaatavia koskevasta perintäkulusääntelystä. Velallisena saattaa nimittäin olla esimerkiksi yksityinen elinkeinonharjoittaja, ammatinharjoittaja, mikroyritys tai muu pieni yritys, jolloin tällaisen velallisen perintäkulujen kantokyky voi mahdollisesti olla heikompi kuin muilla yritysvelallisilla. Vaihtoehtoisena sääntelykeinona voitaisiin tällaisissa tilanteissa pitää kuluttajasaatavien perintäkuluihin jossain määrin rinnastuvaa perintäkulusääntelyä tai erillistä, muista yrityssaatavista poikkeavaa, alempitasoista perintäkulusääntelyä.

Vaihtoehtoisia sääntelykeinoja ei kuitenkaan ole pidetty perusteltuna useasta eri syystä.

Jo ensimmäisen väliaikaisen lain valmistelun aikana harkittavana oli kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärien soveltaminen myös yrityssaatavien perinnässä. Kuluttajasaatavien perinnässä sovellettavat määrät ovat merkittävästi alhaisemmat kuin nyt ehdotetut enimmäiskulujen määrät. Lisäksi yrityssaatavien perintään sisältyy sellaisia perintätoimenpiteitä, joita ei ole lainkaan käytössä kuluttajasaatavien perinnässä. Myöskään kuluttajasaatavia koskevia enimmäiskulumääriä ei väliaikaisen sääntelyn valmistelun yhteydessä ehdotettu erityisesti sen johdosta, että velkojat saattaisivat ryhtyä nykyisistä käytännöistään poiketen laajamittaisesti vaatimaan 40 euron vakiokorvausta.

Vaikka yrityssaatavien perinnässä saatetaan toisinaan olla yksittäistapauksissa lähellä tilannetta, jossa velallisen asema lähenee kuluttajan asemaa, niin velallisen ei voida tästä huolimatta katsoa olevan samanlaisessa suojelun tarpeessa kuin kuluttaja. Tällaisten velallisten asemaa pyritään

turvaamaan nyt ehdotettavassa sääntelyssä ennen kaikkea kohtuullisella kulukategoriasääntelyllä.

Yritysmuotoa tai henkilöstömäärää ei myöskään pidetty tarkoituksenmukaisena tapana rajata sääntelyn soveltamisalaa tai perusteltuna syynä luoda mahdollisesti useita erillisiä soveltamisnormistoja. Ennen kaikkea sääntelyn selkeys kaikille sääntelykohteille perustelee sitä, että samaa sääntelyä sovelletaan kaikkiin yrityksiin kokoluokasta tai yritysmuodosta riippumatta. Myöskään yhdenvertaisuuden näkökulmasta ei pidetty oikeudenmukaisena, että riippuen velallisen yritysmuodosta tai kokoluokasta perintäkustannukset voisivat muodostua erilaiseksi. On myös painotettava, että yksityiset elinkeinonharjoittajat, ammatinharjoittajat, mikroyritykset ja muut pienet yritykset voivat niin ikään olla velkojan asemassa, jolloin erillinen sääntely ei muodostuisi ainoastaan niiden eduksi.

Yritysmuotoa ja henkilöstömäärää koskevan tiedon selvittämistä pidettiin myös ongelmallisena. Velkojan voisi olla käytännössä vaikea selvittää velallisen yritysmuotoa ja henkilöstömäärää koskevaa ajantasaista tietoa, mikä vaikeuttaisi oikean, sovellettavan sääntelynormiston tunnistamista. Tämä aiheuttaisi lisäksi lisätyötä velkojille, minkä myötä perinnästä aiheutuvat kokonaiskustannukset kasvaisivat ja perintäprosessin kokonaiskesto pitenis. Useamman sovellettavan normiston mahdollisuus johtaisi myös siihen, että syntyisi herkemmin riitaisia tilanteita siitä, mikä on kulloinkin oikea, sovellettava sääntelynormisto. Tässä suhteessa selektiivisellä sääntelyllä ei siten olisi ainoastaan negatiivisia vaikutuksia velkojatahoihin, vaan myös velallisiin.

5.1.2 Kokonaiskuluvastuu ja porrastus

Valmistelun aikana harkittavana oli kaksi- ja kolmiportaiset asteikot kokonaiskuluvastuulle. Kuluttajasaatavien osalta käytössä on kolmiportainen asteikko ja väliaikaisessa sääntelyssä on yrityssaatavien osalta päädytty kaksiportaiseen asteikkoon.

Kaksiportainen malli soveltuu yksinkertaisuutensa vuoksi paremmin väliaikaisen sääntelyn ratkaisuksi. Kaksiportaista mallia voidaan pitää pysyvänä ratkaisuna ongelmallisena sen vuoksi, että se ei riittävässä määrin ota huomioon erisuuruisia saatavia. Samanlaisia ongelmia nähtiin liittyvän myös kolmiportaiseen asteikkoon. Kolmiportaisenkaan asteikon avulla ei katsottu pysyvän riittävän tehokkaasti huomiomaan yrityssaatavissa esiintyviä erisuuruisia saatavia.

Liiallinen portaiden määrä voi taas heikentää sääntelyn selkeyttä ja vaikeuttaa sen soveltamista sekä lisätä esimerkiksi viranomaisen työtaakkaa, kun tarkistettavia asteikkoja on enemmän. Tämän vuoksi kannatettavana ei ole pidetty useamman kuin neliportaisen asteikon säätämistä.

5.1.3 Toimenpiteiden enimmäiskulumääristä sääntelemättä jättäminen

Esityksessä ehdotetaan, että myös toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä säädetään yksityiskohtaisesti. Vaihtoehtona on harkittu sitä, että toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä ei säädettäisi lainkaan, vaan ainoastaan kokonaiskuluvastuusta säädettäisiin. Tällaisen ratkaisun etuna voitaisiin pitää sitä, että velkojat voisivat vapaammin kohdistaa perintätoimenpiteitä velallisiin eli valita joustavammin käytettävät perintäkeinot tapauskohtaiset erityispiirteet huomioon ottaen. Mahdollisista eduista huolimatta vaihtoehto ei ole kannatettava. Perintäkulujen kohtuullisuutta on helpompi arvioida, kun sääntely kattaa myös toimenpidekohtaiset enimmäiskulumäärät. Tasmällisempi sääntely antaa esimerkiksi tuomioistuimille paremmat edellytykset tutkia viran puolesta perintäkulujen kohtuullisuutta. Tasmällisempi sääntely ei ole ainoastaan omiaan helpottamaan viranomaisen käytännön työtä, vaan myös velallisten mahdollisuudet arvioida kulujen kohtuullisuutta paranevat, kun laissa on selvästi määritelty euromääräiset

enimmäiskulumäärät jokaisen toimenpiteen osalta erikseen. Lisäksi sääntelyn tehokkuuden varmistaminen puoltaa sitä, että toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä tulee säätää yksityiskohtaisesti. Ellei toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä säädettäisi, saattaisi kokonaiskuluvastuun ylärajoista muodostua helpommin vakiokorvausmäärä. Täsmällisemmän sääntelyn heikkoutena voidaan toisaalta tunnistaa se, että sääntelystä muodostuu jossain määrin varsin yksityiskohtaista.

5.1.4 Suoraan ulosottokelpoiset saatavat

Valmistelun aikana esillä oli myös kaksi muuta vaihtoehtoa suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulujen sääntelemisestä. Ensimmäisenä vaihtoehtona oli työryhmän välimietinnössä ehdottama malli, jonka mukaan suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut olisivat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia ilman erillisen täytäntöönpanoperusteen hakemista tuomioistuimesta. Työryhmä päätyi ehdottamaan välimietinnössä esitettyä mallia siitä syystä, että työryhmässä esitettyjen näkemysten mukaan velkojat hakevat suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perinnässä aktiivisesti erillistä täytäntöönpanoperustetta niiden perintäkulujen osalta, jotka eivät ole suoraan ulosottokelpoisia. Esityksen jatkovalmistelun aikana selvisi, että näin ei ole. Usealta suurelta käräjäoikeudelta (Helsinki, Itä-Uusimaa ja Kymenlaakso) saatujen tietojen mukaan tällaisia asioita ei ole havaittu olleen lainkaan vireillä käräjäoikeuksissa. Toisin sanoen, vaikka sekä pysyvän että väliaikaisten lakien aikana on ollut mahdollista hakea yrityssaatavia perittäessä erillistä täytäntöönpanoperustetta laissa säädetyn suoraa ulosottokelpoisuutta koskevan enimmäismäärän ylittävistä perintäkuluista, näin ei ole käytännössä tehty.

Jos erillistä täytäntöönpanoperustetta olisi aiemmin haettu aktiivisesti, voitaisiin välimietinnössä ehdotettua mallia pitää perustellumpana kuin nyt ehdotettavaa mallia, koska tällöin velallinen säästyisi oikeudenkäyntikuluilta, vaikkakin suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen määrä olisi merkittävästi suurempi kuin ehdotetussa mallissa. Sen sijaan, jos erillistä täytäntöönpanoperustetta ei haeta tai sitä haetaan harvoin, voidaan arvioida, että velallisten kokonaiskulurasitus voisi kasvaa, jos sääntelymalliksi valitaan välimietinnössä ehdotettu malli. Välimietinnössä ehdotettu malli saattaisi nimittäin kannustaa velkojia suorittamaan vapaaehtoisena perinnän aikana aiempaa useampia perintätoimenpiteitä ennen kuin saatava viedään ulosottoon, ja mahdollisesti kannustaa myös suorittamaan sellaisia toimenpiteitä, joita ei voida pitää tarpeellisena tällaisia saatavia perittäessä.

Toisena vaihtoehtona oli esillä se, ettei suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkuluille säädettäisi erillistä, omaa kulukategoriaa, vaan noudatettaisiin niitä saatavan pääoman perusteella määräytyviä kulukategorioita, joita esityksen mukaan ehdotetaan sovellettavaksi silloin, kun kyse ei ole suoraan ulosottokelpoisista yrityssaatavista. Vertailun vuoksi todettakoon, että myös suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien enimmäisperintäkulut ovat voimassa olevan lain mukaan pääosin saman suuruiset kuin muiden kuluttajasaatavien alimman pääomakategorian kulut. Poikkeuksena tästä on kokonaiskuluvastuuta koskeva linjaus, sillä alimman kategorian nojalla muun kuin suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 60 euroa, kun taas suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia, saatavan suuruudesta riippumatta, perintäkuluina yhteensä enintään 51 euroa. Suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien enimmäiskulujen yhteismäärään ei ole tehty 15 prosentin korotusta. Lainsäätäjä ei siis ole pitänyt tarpeellisena, että suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien osalta saataisiin määrällisesti toteuttaa yhtä monia laskutettavia perintätoimenpiteitä kuin muiden kuin suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien osalta. Sama lähtökohta on perusteltua ottaa perustaksi myös säädettäessä suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien enimmäisperintäkuluista. Vaikka suuremmat enimmäis-

kulumäärät tai useammat laskutettavat perintätoimenpiteet saattaisivat joissakin yksittäistilanteissa edesauttaa vapaaehtoisen perinnän onnistumismahdollisuuksia siten, että ei syntyisi tarvetta viedä saatavaa lainkaan ulosottoon, kasvaisi myös riski siitä, että velallisen kokonaiskuluvastuu muodostuisi kohtuuttoman suureksi. Erityisen ongelmallista tämä olisi tapauksissa, joissa velallinen on selvästi maksukyvytön. Säättämällä erilliset ylärajat suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan perintäkuluille voidaan turvata, että ne pysyvät kohtuullisina.

5.1.5 Aikarajasäätely

Aikarajat uuden maksumuistutuksen ja -vaatimuksen sekä trattaa edeltävän maksumuistutuksen toimittamiselle

Ehdotetun 10 päivän aikarajan vaihtoehtona on ollut harkittavana se, että säilytetään väliaikaisissa laeissa ja pysyvissä laissa (7 §:n 3 momentti) säädetty 7 päivän määräaika. Erityisesti yritysperinnän tehokkuus ja nopeus, jotka voivat olla velkojalle ensiarvoisen tärkeitä, puoltaisivat 7 päivän aikarajaa yrityssaatavien perinnässä. Lisäksi ehdotettu sähköisiä toimittamistapoja koskeva uudistus johtaa oletettavasti siihen, että perintätoimia koskevat kirjeet saadaan aiempaa nopeammin ja varmemmin toimitettua velallisen tietoon, jolloin postin kulun hitautta koskevat argumentit eivät saa samanlaista painoarvoa kuin perinteistä kirjepostia käytettäessä. Toisaalta on huomattava, että vaikka sähköisten toimittamistapojen hyödyntämismahdollisuuksia laajennetaan, säilyy kirjeposti edelleen lähtökohtana, jolloin sääntelyratkaisua on arvioitava ensisijaisesti tästä perusolettamasta käsin. Lisäksi on otettava erityisesti huomioon se, että aikarajasääntösten tavoitteena on myös varmistaa, että velallisella on perintätoimenpiteiden välillä riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Myös velkojien etu on se, että ne velalliset, jotka haluavat maksaa, saavat riittävän maksuajan. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi aikarajoja koskevaa sääntelyratkaisua ei voida tehdä yksinomaan kirjepostin kulun nopeutta arvioimalla.

Tratan protestointiajan pidentäminen

Valmistelun aikana harkittavana oli, ettei tratan protestointiaikaa pidennettäisi kymmenestä päivästä, sillä tratan protestointiajan pidentäminen voi olla omiaan lisäämään muiden yritysten luottotappioriskiä, kun kaikilta osin ajantasaista tietoa velallisen maksuhäiriöistä ei ole saatavilla. Protestointiajan maltillisen pidentämisen ei kuitenkaan arvioida merkittävästi lisäävän velkojien luottotappioriskiä, sillä tieto voi tulla korkeintaan neljä päivää myöhemmin merkittäväksi rekisteriin. Protestointiajan pidentämisellä voidaan paremmin turvata se, että velalliselle jää postinkulun mahdollisesta viivästymisestä huolimatta riittävästi aikaa reagoida trattakirjeeseen. Lisäksi painoarvoa voidaan antaa sille, että neljän päivän pidennys antaa velalliselle lisää aikaa järjestellä taloudellisia asioitaan maksuhäiriömerkinnän välttämiseksi.

5.1.6 Sähköiset toimittamistavat

Yhtenä vaihtoehtona harkittiin sitä, voitaisiinko sähköinen postilaatikko rinnastaa kirjepostiin, jolloin sen käyttö maksuvaatimusten toimittamiseen ei edellyttäisi erillistä hyväksyntää tai suostumusta velalliselta. Kuten edellä jaksossa 2.1.6 on tuotu esille, sähköistä postilaatikkoa ei voida kuitenkaan täysin rinnastaa kirjepostiin. Koska sähköisiä postilaatikoita käytetään eri tarkoituksiin, kuten kirjepostin osittain korvaavana tai vain yksittäisten sähköisten viestien vastaanottamiseen, ei ole perusteltua tehdä esimerkiksi olettamusta siitä, että sallimalla kaikkien lähettäjien viestien vastaanottamisen velallinen olisi tarkoittanut antaa hyväksyntänsä maksuvaatimusten lähettämiseen sähköiseen postilaatikkoon. Tämän vuoksi maksuvaatimusten toimittamista velallisen sähköiseen postilaatikkoon koskisivat samat säännökset kuin muitakin sähköisiä toimittamistapoja. Sähköistä postilaatikkoa ei siis rinnastettaisi kirjepostiin.

Kuluttajan suostumuksen antotapoina harkittiin myös sitä, että suostumuksen maksuvaatimusten toimittamiseen muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti voisi antaa myös suullisesti taikka että maksuvaatimuksen voisi toimittaa pysyvällä tavalla, jos tapaa on vakiintuneesti käytetty velkojan ja kuluttajan välisessä suhteessa. Kirjallinen tai sähköinen suostumus on luotettavin suostumuksen antotapa ja lisäksi se turvaa parhaiten kuluttajan asemaa, minkä vuoksi edellä mainittuja vaihtoehtoisia suostumuksen antotapoja ei pidetty perusteltuna ehdottaa.

Kuluttajavelallisen antaman kirjallisen tai sähköisen suostumuksen voimassaolon pituuden osalta harkittiin vaihtoehtoina yhtäältä lyhyempää kuin ehdotettua 12 kuukauden määräaika ja toisaalta suostumuksen voimassaoloa toistaiseksi. Liian lyhyt määräaika, kuten 6 kuukautta, ei olisi riittävä edistämään suostumuksen antamisesta saatavia etuja silloin, kun suostumus ulotetaan koskemaan useampaa saatavaa sekä jo syntyneitä että tulevaisuudessa mahdollisesti syntyviä saatavia. Liian lyhyt määräaika ei myöskään siis kannustaisi siirtymään enenevässä määrin sähköisten toimittamistapojen laajempaan hyödyntämiseen. Liian pitkä määräaika suostumuksen voimassaololle tai toistaiseksi voimassa oleva suostumus olisivat taas omiaan johtamaan tilanteisiin, joissa kuluttajavelallinen mahdollisesti kokonaan unohtaisi antaneensa tietynsisällöisen suostumuksen sähköistä toimittamistapaa koskien. Tällöin riskinä olisi, että velallinen ei antamastaan suostumuksesta huolimatta enää aktiivisesti käytä ilmoittamaansa sähköistä viestintäkanavaa, eikä siten esimerkiksi muista säännöllisesti tarkistaa sanottua viestintäkanavaa mahdollisten maksuvaatimusten varalta. Kuluttajaa koskevien suojanäkökohtien vuoksi pidetään siten tarpeellisena säätää suostumuksen enimmäismääräajasta, jota ei voida myöskään ylittää.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja sen vertailu Suomeen

Ruotsi

Ruotsissa perintäkuluista säädetään perintäkulujen korvaamisesta annetussa laissa (lag (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.). Perintäkulusääntely on vakiokorvaussääntelyä lukuun ottamatta samanlaista riippumatta siitä, onko kyse kuluttajasaatavasta vai muusta kuin kuluttajasaatavasta. Myös perintälakia (inkassolag (1974:182)) sovelletaan sekä kuluttaja- että muihin kuin kuluttajasaataviin.

Perintäkulujen korvaamisesta annetun lain mukaan velallinen on velvollinen maksamaan korvauksen saatavaa koskevasta kirjallisesta maksuistutuksesta, jos korvauksen maksamisesta on sovittu etukäteen. Lisäksi velallinen on velvollinen maksamaan korvauksen maksuvaatimuksesta sekä maksusuunnitelmasta. Lain mukaiset enimmäismäärät ovat heinäkuun 2021 alussa euroiksi muutettuna maksuistutuksesta 5,93 euroa, maksuvaatimuksesta 17,80 euroa ja maksusuunnitelmasta 16,81 euroa. Mahdollisista muista perintätoimista vapaaehtoisessa perinnässä ei sen sijaan voida vaatia korvausta velalliselta, vaan tällaisia sopimusehtoja pidetään pätemättöminä.

Lain 3 §:n perustelujen (prop. 1980/81:10 s. 161) mukaan enimmäismäärät on mahdollista ylittää tietyin edellytyksin. Velkojalla on oikeus normaalia suurempaan korvaukseen tietystä toimenpiteestä silloin, kun perinnässä on edellytetty käännöstyötä tai poikkeuksellisen suurta työtä velallisen tunnistamiseksi.

Lainmuutoksella (2013:56) lisättiin lakiin Suomen perintälain 10 e §:ää vastaava säännös vakiokorvauksesta. Lain mukaan velkojan ja elinkeinonharjoittajan välisessä velkasuhteessa velkojalla on oikeus 40 euron (450 kruunun) suuruiseen vakiokorvaukseen velallisen maksuviivästyksen perusteella (4 a §).

Ruotsin Verolautakunta (Skatterättsnämnden) on 16.6.2005 päivätyssä ennakoilmoituksessaan todennut, ettei perintäkulujen periminen ole verotettavaa liikevaihtoa, eikä siten aiheuta arvonnäköverovelvollisuutta.

Ruotsin lainsäädännössä velkojalle ei ole asetettu yleistä velvollisuutta lähettää maksumuistutusta ennen maksuvaatimuksen lähettämistä velalliselle. Useat velkojat kuitenkin lähettävät maksumuistutuksen ennen ankarampiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Ruotsin tietosuojaviranomainen (Integritetsskyddsmyndigheten) on perintälain soveltamista koskevissa yleisissä ohjeissaan todennut, ettei maksuvaatimusta saisi lähettää ennen kuin velallisella on ollut käytännössä mahdollisuus maksaa velka maksumuistutuksen saamisen jälkeen.

Perintälain mukaisesti velalliselle on varattava kohtuullinen aika maksaa saatava vapaaehtoisesti tai vastustaa sitä (5 §). Hyvän perintätavan mukaan maksuajan on oltava vähintään kahdeksan päivää perintäkirjeen lähetyspäivästä. Velallisella tulee lisäksi olla vähintään neljä päivää aikaa maksaa saatava maksuvaatimuksessa ilmoitetusta eräpäivästä.

Maksuvaatimus on toimitettava velalliselle kirjallisesti. Ruotsin tietosuojaviranomaisen mukaan maksuvaatimuksen kirjallisen muodon vaatimus täyttyy myös sähköisessä muodossa lähetetyssä maksuvaatimuksessa.

Perintälain perusteluissa (prop. 1974:42, s. 80) konkurssiuhkaista maksukehotusta pidetään sallittuna ja asianmukaisena toimenpiteenä, jos yritykset saada maksu muulla tavalla ovat epäonnistuneet. Kielletyksi on kuitenkin katsottu konkurssihakemuksella uhkaaminen, jos vaaditun määrän suuruuden tai muun syyn vuoksi on pidettävä ilmeisenä, ettei kyseistä hakemusta tulla tosiasiaa tekemään.

Norja

Norjassa perintäkulujen maksuvelvollisuudesta säädetään perintälaisissa (lov om inkassovirkosomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav 1988–05–13 nr 26) ja kulujen enimmäismääristä säädetään asetuksessa (forskrift til inkassoloven 1989–07–14 nr 562). Perintäkulusääntely on pääosin samanlaista riippumatta siitä, onko kyse kuluttajasaatavasta vai muusta kuin kuluttajasaatavasta.

Asetuksen mukainen kulujen sääntely on Norjassa huomattavasti yksityiskohtaisempaa kuin esimerkiksi Ruotsissa. Toimenpidekohtaisten maksujen ja asianajajan avustuksella perittävien saatavien lisäksi asetuksessa säädetään perintäkulujen enimmäiskustannuksista asianajajaa tai perintätoimistoa käytettäessä. Perintäkulujen laskentaperusteena käytetään perustaksaa (inkassosats), joka on tammikuun 2019 alusta lukien säädetty pysyvästi 700 kruunuun (74,91 euroon).

Velkoja saa vaatia perintäkuluina yhtä kahdeskymmenesosaa (1/20) perustaksasta eli 3,90 euroa lain vaatimusten mukaisen kirjallisen maksumuistutuksen lähettämisestä.

Velkoja voi lähettää maksumuistutuskirjeen lisäksi tai sen sijaan niin sanotun perintäilmoituksen. Perintäilmoitus tulee lähettää, jos saatava siirretään toimeksisaajalle perittäväksi. Ilmoituksesta saa niin ikään vaatia perintäkuluina yhtä kahdeskymmenesosaa (1/20) perustaksasta eli saman verran kuin kirjallisesta maksumuistutuksesta.

Kun maksumuistutuksen tai perintäilmoituksen lähettämisestä on kulunut 14 päivää, velalliselle voidaan lähettää kirjallinen maksuvaatimus. Maksuvaatimuksen eräpäivä voi olla aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. Maksuvaatimuksen kulu on kolme kahdeskymmenesosaa (3/20) perustaksasta eli noin 10,50 euroa.

Yhteensä velalliselta voidaan periä maksu kahdesta maksumuistutuksesta ja yhdestä maksuvaatimuksesta tai vaihtoehtoisesti yhdestä maksumuistutuksesta, yhdestä perintäilmoituksesta ja yhdestä maksuvaatimuksesta. Jos velallinen on yritys, velkoja saa edellytysten täytyessä vaatia vaihtoehtoisesti vakiokorvausta (40 euroa). Norjassa on yleisempää vaatia perintäkuluista vakiokorvausta kuin vaatia kustannuksia yksittäisistä perintätoimenpiteistä. Toimeksisaajat voivat kuitenkin vaatia vakiokorvausta korkeampia kustannuksia, minkä vuoksi ne usein hyödyntävät tätä mahdollisuutta.

Toimeksiantoperintää varten asetuksessa on erikseen säädetty saatavan suuruuden mukaan porrastetuista enimmäiskulutaulukoista. Taulukkomaksut koskevat tietyn saatavan perintään liittyvää velallisen kokonaiskuluvastuuta tuomioistuimen ulkopuolisessa perinnässä. Niissä ei ole kyse toimenpidekohtaisista maksuista.

Jos kyse on muusta kuin kuluttajasaatavasta, enimmäishinnat ovat 1,5 kertaa suuremmat kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Muiden kuin kuluttajasaatavien osalta taulukkomaksut alkavat 26 eurosta ja voivat enimmillään olla 754 euroa. Velallisen viivästyksen kestosta riippuen käytettävissä on myös ankarampi taulukko, jossa pienin enimmäiskulu on 52 euroa ja suurin 1508 euroa.

Perintäkulujen enimmäismäärät tarkoittavat samalla sitä, ettei velalliselta voida enimmäismäärien lisäksi vaatia kuluja edellä tarkoitettua maksumuistutuksesta, perintäilmoituksista tai maksuvaatimuksesta, vaan näistä aiheutuvien perintäkulujen tulee sisältyä enimmäismääriin.

Velkoja saa tietyin edellytyksin vaatia enimmäismäärän ylittävää korvausta, jos todelliset kulut ovat asetuksessa säädettyjä määriä suuremmat. Arvioitaessa sitä, voidaanko todelliset kustannukset korvata, otetaan huomioon muun muassa se, kuinka korkeat vaaditut kustannukset ovat ja voidaanko velallisen katsoa omalla toiminnallaan aiheuttaneen kustannusten synnyn.

Velkojan arvonlisäverovelvollisuudesta riippuen arvonlisävero on mahdollista lisätä perintäkulujen enimmäismäärään.

Asetuksen 2 luvun mukaisesti perittävät perintäpalkkiot ovat sidottuja ajan kulumiseen, eivät yksittäisiin perintätoimiin. Suuri määrä velalliseen kohdistettuja yhteydenottoja voidaan kuitenkin katsoa hyvän perintätavan vastaiseksi menettelyksi.

Lain mukaiset vaatimukset velalliselle tehtävistä kirjallisista perintää koskevista muistutuksista, ilmoituksista tai vaatimuksista eivät estä sähköisten viestintäpalveluiden käyttöä, jos perintäkirje lähetetään luotettavalla tavalla.

Perintälain muuttamista koskevien perustelujen (prop. 6 L (2016–2017), kohta 3.4.1) mukaan luotettavalla tavalla lähetetyksi perintäkirjeeksi on katsottava muun muassa vastaanottajan digitaaliseen postilaatikkoon lähetetyt viestit, joiden saapumisesta ilmoitetaan vastaanottajalle maksutta joko sähköpostilla tai tekstiviestillä. Myös lähettäjän ja vastaanottajan yhteydenpitoon käytettävän portaalin kautta lähetetyt ilmoitukset katsotaan luotettavalla tavalla lähetetyksi, silloin kun lähettäjä tietää, että vastaanottaja on hyväksynyt käyttävänsä portaalia. Lisäksi tällöin edellytetään lähettäjän varmistumista siitä, että vastaanottaja osaa käyttää kyseistä portaalia sekä vastaanottajalle sähköpostitse tai tekstiviestillä lähetettyä ilmoitusta uuden viestin saapumisesta. Luotettavalla tavalla lähetetyksi on katsottava myös viestit sellaiseen sähköpostiosoitteeseen, jota velallinen on äskettäin käyttänyt yhteydenpitoon lähettäjän kanssa. Kaikkien mainittujen sähköisten toimitustapojen osalta sekä itse perintäkirje että sen saapumista koskeva il-

HE 241/2021 vp

moitus sähköiseen palveluun tulee olla selkeästi erotettavissa mainonnasta ja muista tiedusteluista. Molemmissa tapauksissa täytyy myös selvästi käydä ilmi, kuka velkoja on ja mistä velkasuhteesta on kyse.

Perintälain 28 §:n nojalla perintätoimistolla on salassapitovelvollisuus. Perintätoimistot eivät siten saa julkistaa tietoa siitä, että yritykseen on kohdistunut perintää. Maksuhuomautukset voidaan kuitenkin rekisteröidä luottotietoja raportoivan yrityksen toimesta, joka voi muun muassa vaikeuttaa luoton saamista. Tästä säädetään luottotietolain (lov om behandling av opplysninger i kredittopplysningsvirksomhet, LOV-2019-12-20-109) 10 §:ssä, mutta säännös ei ole vielä tullut voimaan.

Konkurssilain (lov om gjeldsforhandling og konkurs, LOV-1984-06-08-58) mukaan velalliselle annetussa maksukehotuksessa velalliselle on ilmoitettava velkojan oikeudesta hakea velallista konkurssiin, jos maksua ei suoriteta määräajassa (63 §).

Tanska

Tanskassa perintäkulujen maksuvelvollisuudesta säädetään asetuksessa (Bekendtgørelse om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling) ja viivästyskorkolaissa (Lov om renter og andre forhold ved forsinket betaling).

Velkoja saa vaatia enintään 9,97 euron myöhästymismaksun yhtä maksumuistutusta kohti. Lain mukaan velalliselta voidaan periä kuluja saman saatavan osalta enintään kolmesta maksumuistutuksesta. Velkojan tulee lähettää ainakin yksi maksumuistutus ennen kuin saatava voidaan siirtää toimeksisaajalle perittäväksi. Velkoja saa lisäksi vaatia 9,97 euron maksun, jos saatava siirretään perintätoimistolle.

Tanskassa perintäkulujen enimmäismääristä on olemassa kaksi taulukkoa, joista toinen koskee toimeksiantoperintää ja toinen velkojan itsensä suorittamaa perintää. Kumpikin taulukko on porrastettu saatavan suuruuden mukaan. Muiden kuin kuluttajasaatavien osalta taulukkomaksut alkavat toimeksiantoperinnässä 40,25 eurosta ja voivat olla enimmillään 603,95 euroa. Saatavan osasta, joka ylittää 67 105,99 euroa, saa periä 603,95 euron lisäksi yhden prosentin siitä määrästä, joka ylittää 67 105,99 euroa. Toimeksiantoperinnässä arvonlisävero sisältyy perintäkulujen enimmäismääriin riippuen velkojan arvonlisäverovelvollisuudesta. Velkojan itsensä suorittamassa perinnässä taulukkomaksut alkavat 26,84 eurosta ja voivat enimmillään olla 402,64 euroa. Saatavan osasta, joka ylittää 67 105,99 euroa, saa periä 402,64 euron lisäksi 0,67 prosenttia siitä määrästä, joka ylittää 67 105,99 euroa. Velkojan itsensä suorittamassa perinnässä arvonlisävero sisältyy perintäkulujen enimmäismääriin.

Tanskassa perintäkulujen enimmäismäärät voidaan periä maksumuistutusten lisäksi.

Ensimmäinen maksumuistutus voidaan lähettää heti saatavan erääntymisen jälkeen. Toinen maksumuistutus voidaan kuitenkin lähettää vasta 10 päivän kuluttua edellisen lähettämisestä.

Muiden Pohjoismaiden sääntelyratkaisujen vertailu Suomeen

Valmistelun aikana yhtenä vaihtoehtona harkittiin sitä, voitaisiinko muiden Pohjoismaiden lain-säädäntöratkaisuja yrityssaatavia koskevien perintäkulujen osalta joltain osin soveltaa myös Suomen olosuhteissa.

Mitään edellä käsitellyistä pohjoismaisista perintäkulusääntelymalleista ei sellaisenaan voida ottaa osaksi tai malliksi harkittaessa Suomen perintäkulusääntelyä muiden kuin kuluttajasaatavien tilanteessa. Muissa Pohjoismaissa perintäkulusääntely on vakiokorvausta lukuun ottamatta suhteellisen samanlaista riippumatta siitä, onko kyse kuluttajasaatavasta vai muusta kuin kuluttajasaatavasta. Muissa Pohjoismaissa ei siten ole lähtökohtaisesti tehty yhtä selvää jakoa kuluttajasaataviin ja muihin kuin kuluttajasaataviin kuin Suomessa. Siirtymisessä vapaaehtoisesta perinnästä oikeudelliseen perintään on myös havaittavissa painotuseroja. Myös kokonaiskulutasot vaihtelevat merkittävästi tarkastelun kohteina olleiden maiden välillä.

Esimerkiksi Norjan perintäkulujen enimmäismääriä koskeva sääntely perustuu niin sanottuun perustaksaan. Suomen perintäkulusääntely ei ole rakentunut tällaiselle perintäkulujen pohjana olevalla perustaksasääntelylle. Lisäksi sekä Norjassa että Tanskassa perintäkulujen määräistä sääntely tapahtuu pääasiassa asetuksen tasolla. Suomessa perustuslakivaliokunta on kuluttajasaatavien perintäkuluista säädettyä todennut, että asetuksenantovaltuus on tietyiltä osin ristiriidassa perustuslain 80 §:n 1 momentista johtuvien vaatimusten kanssa, jolloin perintäkuluista säättämisestä asetuksentasolla luovuttiin (ks. PeVL 27/2004 vp). Asetuksen tasolla sääntelyä ei voida tästä syystä pitää varteenotettavana vaihtoehtona.

Perintäkulujen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä säättämistä seitsemänportaisella asteikolla, kuten Norjassa, tai jopa kymmenenportaisella asteikolla, kuten Tanskassa, voidaan pitää huomattavan yksityiskohtaisena verrattuna Suomen nykyiseen sääntelysystematiikkaan. Suomessa kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärien jaottelussa käytetään kolmipor- taista mallia ja väliaikaisessakin laissa on muiden kuin kuluttajasaatavien osalta käytetty kaksi- portaista mallia. Perusteltuna lähtökohtana säädettyä muista kuin kuluttajasaatavia koske- vista perintäkuluista voidaan Suomessa pitää sitä, että jaottelu olisi mahdollisimman identtinen ja rakentuisi samanlaiselle sääntelysystematiikalle kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja kos- keva sääntely. Nyt ehdotettava kuluttajasaatavien rakenteeseen pohjautuva sääntelyratkaisu hel- pottaa myös sitä, että sääntelykohteet omaksuvat ehdotettavan sääntelyn nopeammin.

Suomen perintäkulusääntelyyn liittyy muiden kuin kuluttajasaatavia koskevien saatavien osalta olennaisena osana tratan käyttö, jota voidaan hyödyntää, mikäli kyseessä on selvä ja riidaton saatava. Tratta on suomalaisen elinkeinoelämän yli satavuotias innovaatio, joka on alun perin perustunut vain liiketapaan ja myöhemmin yksityisoikeudellinen tratta myös säädettyyn lakiin (31/2013). Tratan merkitys yrityssaatavien tehokkaana perintäkeinona on Suomessa keskeinen, sillä usein viimeistään tratan käyttö johtaa siihen, että velallinen maksaa saatavan. Tratan ollessa osa perintäkeinovalikoimaa myös yritysten luottokelpoisuutta voidaan arvioida laajemman tie- topohjan perusteella. Tällä on taas monia vaikutuksia, joista merkittävimpana voidaan pitää sitä, että yrityksen mahdolliset maksuvaikeudet tulevat yleiseen tietoon ja että yritysten väliset mak- suajat säilyvät kohtuullisella tasolla.

Trattaa tai siihen rinnastettavaa perintäkeinoa ei ole käytössä muissa Pohjoismaissa. Toisaalta juuri tästä seikasta johtuen tratan käytöstä aiheutuu Suomessa väistämättä sellaisia kuluja, joita muissa Pohjoismaissa ei velallisilta voida vapaaehtoisien tai myöhemmin oikeudellisen perinnän yhteydessä vaatia. Koska tratta on kuitenkin vakiintunut ja tehokas perintäkeino sekä keskeinen osa kansallista perintäkeinovalikoimaa ja toimivaa suomalaista perintäjärjestelmää yrityssaata- vien perinnässä, sen olemassaoloa pidetään välttämättömänä eikä myöskään sen käyttöä tule normaaliolosuhteissa rajoittaa esimerkiksi yritysten tai saatavien kokoluokan mukaan.

Kuten edellä todettiin, perintäkuluja koskeva kulusääntely on muissa Pohjoismaissa käytän- nössä yhdistetty kuluttajasaatavien ja yrityssaatavien osalta, ja erottavana tekijänä voidaan pitää lähinnä erilaisten kertoimien käyttöä sekä vakiokorvausta koskevaa sääntelyä. Suomessa vas- taavaa yhdistämistä ei voida pitää perusteltuna, sillä kuten edellä on mainittu, yrityssaatavien

perintään liittyy sellaisia perintäkeinoja, jotka eivät ole käytössä kuluttajasaatavien perintää harjoitettaessa. Siltä osin kuin ehdotettuja perintäkulumääriä voidaan verrata muihin Pohjoismaihin, tässä esityksessä ehdotettuja määriä voidaan pitää kohtuullisena.

Norjassa voimassa oleva sääntely koskien sähköisiä toimittamistapoja rakentuu samankaltaiseen lähtökohtaan, kuin mitä tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi. Norjassa sähköisen perintäkirjeen lähettäminen rakentuu keskeisesti sen periaatteen varaan, että perintäkirje lähetetään luotettavalla tavalla. Suomessa ehdotettu malli rakentuu sen periaatteen varaan, että lähettäjän tulee riittäväällä huolellisuudella varmistaa, että perintäkirje on tosiasiasa saavuttanut velallisen. Norjassa ei ole asetettu edellytykseksi erillistä velallisen suostumusta, mutta toisaalta lähettäjälle asetetaan muita edellytyksiä sekä lisäksi lähettäjän tulee aina sähköistä palvelua käytettäessä lähettää velalliselle erillinen maksuton tekstiviesti tai sähköpostiviesti siitä, että perintäkirje on toimitettu velalliselle sähköiseen palveluun.

6 Lausuntopalaute

Oikeusministeriö pyysi työryhmämietinnöstä lausuntoa Lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta 31 viranomaiselta ja yhteisöltä. Näistä lausunnon antoi 18 tahoja. Lisäksi lausunnon antoi 8 muuta tahoja. Lausunnoista on laadittu oikeusministeriössä tiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2022:4; <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-932-2>).

Lausunnonantajat suhtautuivat pääosin myönteisesti työryhmän ehdotuksiin. Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotettua perintäkulojen enimmäismäärien porrastusta pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen, ehdotettuja pääomakategorioita ja perintäkulojen enimmäismääriä sekä ehdotettuja aikarajoja. Eräiden perintäalaa edustavien tahojen mukaan ehdotetut perintäkulut ovat kuitenkin liian alhaiset.

Mietinnön mukaan suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastetaan pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian kuluihin eli alle 500 euron pääoman kategoriaan. Mietinnön mukaan tällaiset perintäkulut olisivat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia. Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotusta, ja osa totesi kulojen kerryttämisen mahdollisuuden olevan epätoivottavaa. Ulosottolaitos piti esitettyjen suoraan ulosottokelpoisten perintäkulojen enimmäismäärän nostoa huomattavana suhteessa nykytilaan. Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry totesi nykytilan osalta, että jos vain osa perintäkuluista olisi edelleen suoraan ulosottokelpoisia, tulevaisuudessa olisi todennäköistä, että loppuosaa kuluista vaadittaisiin käräjäoikeudessa. Lopullisessa esityksessä päädyttiin lausuntokierroksella esillä olleista vaihtoehdoista osin poikkeavaan ratkaisuun. Suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastettaisiin pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian kuluihin, mutta suoraan ulosottokelpoisia perintäkuluja käsiteltäisiin jatkossa pääsääntöisesti samalla tavoin kuin nykyisin. Ratkaisua ja sen syitä on tarkemmin selostettu edellä jaksossa 4.1.2.

Mietinnössä ehdotettiin, että saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulojen aiheuttamisen estämiseksi. Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotusta ja osa totesi, että käytäntö on jo nyt osa hyvää perintätapaa. Osa elinkeinoelämään edustavista tahoista vastusti edellä mainittua kirjausta. Saadun lausuntopalautteen johdosta kirjaus eri perusteisten saatavien yhdistämisestä on siirretty säännöskohtaisista perusteluista hyvää perintätapaa koskevan nykytilan kuvaukseen. Säännöskohtaisiin perusteluihin on tämän vuoksi jätetty viittaus hyvää perintätapaa koskevaan 4 §:ään.

Valtaosa lausunnonantajista oli samaa mieltä mietinnössä esitetyn kanssa siitä, että sähköisten perintäkirjeiden toimittamistapoja koskevan sääntelyn tulisi olla aiempaa sallivampaa, mutta

tiukempaa kuluttaja- kuin yrityssaatavissa. Osa perintäalaa edustavista tahoista ei pitänyt tiukempaa sääntelyä kuluttajien osalta tarpeellisena.

Mietinnön mukaan kuluttajasaatavia koskevissa maksuvaatimuksissa sähköistä postilaatikkoa, jos kuluttaja on ottanut sellaisen käyttöönsä, ei voitaisi rinnastaa kirjepostiin. Ehdotus jakoi lausunnonantajien mielipiteitä. Eräät elinkeinoelämää edustavat tahot kannattivat rinnastamista. Rinnastamista vastaan olivat esimerkiksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto sekä Posti Group Oyj. Lausuntopalautteen johdosta on päädytty ehdottamaan, ettei sähköistä postilaatikkoa rinnasteta kirjepostiin. Lisäksi tiettyjä sähköisiä toimittamistapoja käytettäessä esityksen mukaan edellytetään erillisen ilmoituksen lähettämistä velalliselle kuluttajasaatavaa perittäessä.

Lausunnonantajat eivät erikseen lausuneet muun pysyvän tavan käytöstä tai sen soveltamisedellytyksistä yrityssaatavien perinnässä tai vastustaneet ehdotusta. Jatkovalmistelussa on kuitenkin tratan toimittamisen osalta päädytty siihen, että trattaa ei saisi toimittaa muulla pysyvällä tavalla ilman velallisen nimenomaista suostumusta. Maksuhäiriömerkinnän syntymistä koskevan riskin vuoksi ehdotetaan, ettei trattaa saisi lähettää muulla pysyvällä tavalla pelkästään vakiintuneen käytön perusteella.

Mietintö ei sisältänyt erillistä ehdotusta edunvalvonnassa olevan velallisen maksuvaatimusten lähettämistä koskien, mutta lausunnonantajilta tiedusteltiin, tulisiko edunvalvontaa koskevat näkökohdat huomioida näkyvämmiin perintäkirjeiden sähköisissä toimittamistavoissa. Valtaosa lausunnonantajista kannatti ehdotusta. Osa perintäalaa edustavista tahoista ei kannattanut ehdotusta. Lausuntojen perusteella on päädytty ehdottamaan, että 1. lakiehdotuksen 5 §:ään lisätään uusi momentti, jossa säädetään edunvalvojan oikeudesta pyynnöstä saada maksuvaatimus kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Siirtymäsäännösten osalta suurin osa lausunnonantajista ei lausunut mitään. Suomen Perimistoimistojen Liitto totesi, että lakiin pitäisi saada selkeämmät siirtymäsäännökset, jos kulut jäävät ehdotuksen mukaisesti osittain alhaisemmiksi kuin väliaikaisen lain mukaiset kulut. Liitto esitti muun ohella, että jos 1.1.2021 alkaen syntyneet kulut ovat syntyhetkellään olleet lainmukaiset, ne olisivat sitä vielä 30.4.2022 jälkeenkin. On selvää, että väliaikaisen lain aikana tehdyistä perintätoimista perintätoimintaa harjoittava taho on voinut veloittaa sen hetkisen lain mukaan sallittuja kohtuullisia perintäkuluja. Siirtymäsäännökset on säilytetty mietinnön mukaisina.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki saatavien perinnästä

5 §. *Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä.* Voimassa olevan pykälän 1 ja 3 momentti yhdistetään uudeksi 1 momentiksi.

Pykälän 2 momentin mukaan maksuvaatimuksen toimittaminen kirjallisesti säilyy edelleen pääsääntönä. Toisin kuin voimassa olevan lain mukaan suostumus maksuvaatimuksen toimittamiseen muulla pysyvällä tavalla voitaisiin antaa jo ennen saatavan erääntymistä ja suostumus voisi koskea useampaa kuin yhtä saatavaa. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa. Pysyvän tavan käyttämisen tarkoituksena on turvata se, että vastaanottaja saa hänelle toimitettavan tiedonannon sellaisessa muodossa, että hän voi säilyttää sen ja tarvittaessa vedota siihen (HE 57/2012 vp, s. 28).

Maksuvaatimuksen saisi ehdotetun momentin mukaan toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on erikseen kirjallisesti tai sähköisesti antanut suostumuksensa siihen, että

maksuvaatimuksia saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Maksuvaatimusta ei saisi siis toimittaa muulla pysyvällä tavalla velallisen hiljaisen tai suullinen suostumuksen perusteella eikä suostumusta voida katsoa annetun myöskään sen vuoksi, että maksuvaatimukset on vakiintuneesti toimitettu tietyllä tavalla.

Suostumus olisi edellä todetun mukaisesti annettava erikseen, mikä merkitsisi, että suostumusta muun pysyvän tavan käyttämiseen ei voida antaa osana muita sopimusehtoja, esimerkiksi velkasuhdetta koskevissa vakioehdoissa. Suostumuksena ei pidettäisi myöskään sitä, että kuluttaja ei ole hylännyt velkojan tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan sivustollaan käyttämää oletusvalintaa eli ennalta rastitettua valintavaihtoehtoa maksuvaatimusten toimittamisesta tietyllä pysyvällä tavalla.

Suostumuksen on perustuttava vapaaehtoisuuteen, eikä kuluttajaa saa painostaa siirtymään kirjepostin käyttämisestä muun pysyvän tavan käyttämiseen tai tietyn muun pysyvän tavan valitsemiseen. Kuluttajalle ei saa luoda mielikuvaa, että kirjeposti ei olisi käytettävissä oleva toimitustapavaihtoehto tai että vain tietty sähköinen toimittamistapa olisi ainoa muu pysyvä tapa, jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava tosiasiaa mahdollistaa useamman muun pysyvän tavan käyttämisen toiminnassaan. Mahdollinen painostaminen tai harhaanjohtavien tietojen antaminen voi tulla arvioitavaksi hyvää perintätapaa koskevan 4 §:n tai kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun sopimatonta menettelyä asiakassuhteessa koskevien säännösten nojalla.

Suostumus voidaan antaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle, mutta myös varsinaiselle velkojalle, jos suostumuksen antamisen yhteydessä yksilöidään se perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, jonka toimesta mahdolliset maksuvaatimukset toimitetaan velalliselle.

Suostumus saisi ehdotetun momentin mukaan olla voimassa enintään 12 kuukautta, ja velallisella olisi oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Peruutusilmoitus voidaan tehdä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan lisäksi myös velkojalle silloin, kun suostumus on annettu tälle.

Suostumuksesta on momentin mukaan käytävä ilmi vähintään seuraavat tiedot: 1) käytettävä muu pysyvä tapa maksuvaatimusten toimittamiseen; 2) kenellä on oikeus käyttää 1 kohdassa tarkoitettua pysyvää tapaa maksuvaatimusten toimittamiseen; 3) mitä saatavaa tai saatavia suostumus koskee; ja 4) suostumuksen antopäivämäärä ja voimassaoloaika.

Kohdan 1 mukaan on yksilöitävä, mitä muuta pysyvää tapaa kuin kirjallista toimittamistapaa tullaan käyttämään eli onko kyseessä esimerkiksi sähköinen postilaatikko, pankin e-laskutus, sähköposti vai jokin muu pysyvän tavan kriteerit täyttävä toimittamistapa.

Kohdan 2 mukaan on yksilöitävä se perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, jolle suostumus annetaan. Yksi suostumus voi siten käsittää vain yhden perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon. Velallinen ei voi siten yhdessä suostumuksessa osoittaa useita perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavia, vaan hänen on osoitettava suostumus kullekin taholle aina erikseen.

Kohdan 3 mukaan on yksilöitävä, mitä saatavaa tai saatavia suostumus koskee. Suostumus voi käsittää yhden tai useamman saatavan sekä jo syntyneet tai tulevaisuudessa mahdollisesti syntyvät saatavat. Suostumusta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle annettaessa merkitystä ei ole esimerkiksi sillä, onko saatavilla sama velkoja vai eri velkojat tai onko saatava erääntynyt, vaan sillä, että saatavaa tai saatavia perii tai tullaan perimään tietyn, suostumuksessa

määritellyn perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon toimesta. Suostumus voi koskea myös vain tietyn velkojan saatavia.

Kohdan 4 mukaan on yksilöitävä suostumuksen antopäivämäärä ja voimassaoloaika. Suostumuksen voimassaolo lasketaan siitä hetkestä, kun velallinen antoi suostumuksen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Edellä todetun mukaisesti suostumus ei saa olla voimassa 12 kuukautta pidempää aikaa, eikä tästä ole mahdollista poiketa. Sen sijaan suostumuksen voimassaolo on mahdollista rajoittaa 12 kuukautta lyhyemmäksi ajaksi velallisen niin halutessa.

Suostumuksen voimassaolo ei jatku, jos saatavaa perivä taho vaihtuu. Siten esimerkiksi tilanteessa, jossa suostumuksen kattamaa saatavaa alkaa periä toinen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, suostumuksen voimassaolo on lakannut sanotuilta osin ja toisen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon on saatava velallisen suostumus muun pysyvän tavan käytölle.

Jos suostumuksen olemassaolosta tai sen laajuudesta syntyisi kiistaa, todistustaakka suostumuksen olemassaolosta ja sen laajuudesta on sillä, joka on toimittanut maksuvaatimuksen muulla pysyvällä tavalla.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan 2 momentin toisen virkkeen säännöstä, jonka mukaan maksuvaatimus voidaan lähettää velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Toisin kuin ehdotetun 2 momentin mukaan, annettaessa suostumus saatavan erääntymisen jälkeen se voitaisiin antaa myös suullisesti.

Ehdotetun 4 momentin mukaan käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiaa saavuttanut velallisen. Säännöksellä korostetaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan erityistä huolellisuusvelvoitetta, kun maksuvaatimus lähetetään muulla pysyvällä tavalla. Riittävää huolellisuutta tulee arvioida suhteessa käytettyyn toimittamistapaan ja maksuvaatimuksen toimittamisessa tulee käyttää sellaisia teknisiä menetelmiä ja välitystapoja, että sen voidaan todeta saatetun tosiasiaa velallisen saataville.

Jos maksuvaatimus toimitetaan kuluttajan sähköiseen postilaatikkoon tai kuluttajalle pankin e-laskuna, katsotaan maksuvaatimuksen saatetun velallisen saataville ilman, että perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on lisäksi muulla tavalla varmistettava maksuvaatimuksen perillemeno.

Sen sijaan sähköpostia käytettäessä edellytetään velalliselta erillistä vahvistusta siitä, että tämä on vastaanottanut maksuvaatimuksen, ellei velalliselle samalla myös lähetetä toista viestintäkanavaa, kuten tekstiviestiä, käyttäen erillistä ilmoitusta maksuvaatimuksen lähettämisestä sähköpostilla. Vahvistus maksuvaatimuksen vastaanottamisesta voidaan katsoa saadun myös esimerkiksi, jos velallinen on vastannut lähettyyn sähköpostiviestiin tai on ottanut muutoin yhteyttä viestin lähettäjään ja ilmaissut saaneensa tiedon lähetetystä sähköisestä maksuvaatimuksesta. Myös esimerkiksi lähetetyn maksuvaatimuksen tiedoilla tehdyn osasuorituksen tekeminen voi osoittaa velallisen saaneen viestin. Sähköpostiviestiin on mahdollista sisällyttää lisäksi esimerkiksi erillinen vahvistuslinkki (verkkolinkki), jonka avaamalla vastaanottaja vahvistaa lähettäjälle saaneensa tiedon lähetetystä viestistä.

Jos kuluttajasaatavien perinnässä käytetään muuta pysyvää tapaa kuin sähköpostia, sähköistä postilaatikkoa tai pankin e-laskutusta, riittävän huolellisuuden vaatimuksen täyttämiseksi edellytetään lähetetyn sähköisen viestin (maksuvaatimuksen) lisäksi, että velalliselle lähetetään toista viestintäkanavaa, kuten sähköpostia tai tekstiviestiä, käyttäen ilmoitus maksuvaatimuksen lähettämisestä. Ilmoituksesta on käytävä selkeästi ilmi, mikä taho on lähettänyt sähköisen maksuvaatimuksen ja mistä se on saatavissa. Erillistä ilmoitusta ei ole tarpeen lähettää, jos velallinen on muuten vahvistanut saaneensa tiedon sähköisestä maksuvaatimuksesta. Jos maksuvaatimus toimitetaan sähköisesti esimerkiksi kuluttajan henkilökohtaiseen asiakaskansioon, jota perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava tai joku muu taho tämän toimeksiannosta ylläpitää, olen-naista on, että kuluttaja saa toiseen kanavaan ilmoituksen siitä, että maksuvaatimus on lähetetty sanottuun asiakaskansioon. Pelkästään se, että maksuvaatimus asetetaan kuluttajan saataville tämän asiakaskansioon ei siis riittäisi momentin mukaisen huolellisuusvaatimuksen täyttä-miseksi.

Se, mitä pidetään riittävän huolellisena varmistuksena, ratkaistaan riitatilanteessa tapauskohtai-sella harkinnalla. Jollei perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ole riittävällä huolellisuu-della varmistanut maksuvaatimuksen saapumista tosiasiallisesti velallisen saataville, menette-lyä voidaan pitää hyvän perintätavan vastaisena. Tällöin on otettava huomioon myös se, mitä 10 §:n 3 momentissa säädetään. Lisäksi maksuvaatimuksen asianmukaisen toimittamisen lai-minlyönti käytettäessä toimittamiseen sähköistä toimittamistapaa voi vaikuttaa oikeudellisen perinnän tilanteissa oikeudenkäyntikulujen arviointiin, ellei kysymyksessä ole 6 §:n 2 momen-tissa tarkoitettu tilanne. Myös silloin, jos vaatimukset täyttävää kirjallista tai sähköistä suostu-musta ei ole annettu lainkaan tai sitä ei ole esimerkiksi annettu riittävässä laajuudessa, ja sano-tusta huolimatta on käytetty muuta pysyvää tapaa maksuvaatimuksen toimittamiseen, menette-lyä on niin ikään arvioitava perintälain 4 ja 6 §:n valossa.

Ehdotetun 5 momentin mukaan jos täysi-ikäiselle velalliselle on määrätty edunvalvoja huoleh-timaan hänen omaisuudestaan ja taloudellisista asioistaan siten kuin holhustoimesta annetussa laissa säädetään, myös edunvalvojalla on pyynnöstä oikeus saada velallista koskevat maksu-vaatimukset kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Momenttiin ensinnäkin kirjataan selvyuden vuoksi nykytila lakiin eli se, että edunvalvojalla on säännöksen tarkoittamissa tilanteissa oikeus saada kirjallisesti edunvalvonnassa olevalle velalliselle osoitetut maksuvaatimukset. Toiseksi momentilla turvataan edunvalvojan oikeus halutessaan saada velalliselle osoitetut maksu-vaatimukset toimitetuksi itselleen muulla pysyvällä tavalla ilman, että edunvalvojan olisi tarpeen esittää asiasta pyyntö perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle erikseen kunkin saatavan osalta. Selvyuden vuoksi todetaan, että pyyntöä eivät koske 2 ja 3 momentissa säädetty muoto-vaatimukset suostumuksen antamisesta tietyllä tavalla, eikä maksuvaatimuksen perillemenon varmistamiseen liittyvät 4 momentin mukaiset huolellisuusvelvoitteet.

Säännöksen mukaan silloinkin, kun velalliselle toimitetaan maksuvaatimus tai maksuvaatimuk-set kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, edunvalvojalla on sanotun rajoittamatta oikeus pyynnöstä saada kaikki edunvalvonnassa olevaa velallista koskevat maksuvaatimukset joko kir-jallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Usein perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavat lä-hettävät velallisen ollessa edunvalvonnassa vain yhdelle taholle maksuvaatimuksen. Jos mak-suvaatimus on jo ehditty lähettämään kirjepostitse velalliselle ja edunvalvoja vasta tämän ajan-kohdan jälkeen ottaa yhteyttä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaan, tulee sama mak-suvaatimus momentin mukaan lähettää myös edunvalvojalle, jos tämä esittää sitä koskevan pyynnön. Samoin jos velallinen on antanut kirjallisesti tai sähköisesti suostumuksen ehdotetun 2 momentin tai nimenomaisen hyväksynnän 3 momentin mukaisesti muun pysyvän tavan käyt-tämiseen, tämä ei estä edunvalvojaa pyytämästä maksuvaatimuksen tai maksuvaatimusten toi-mittamista kirjallisesti taikka velallisen antamasta suostumuksesta tai hyväksynnästä poikkeaa-valla muulla pysyvällä tavalla.

Jos edunvalvoja käyttää momentissa säädettyä oikeutta, siitä ei saa vaatia velalliselta tai edunvalvojalta erillistä korvausta. Jos sama maksuvaatimus lähetetään sekä velalliselle että edunvalvojalle, tästä ei siis saa vaatia enempää perintäkuluja kuin tilanteessa, jossa maksuvaatimus lähetetään vain yhdelle taholle.

Selvyyden vuoksi todetaan, että momentin mukaisesti pyynnön tehneen edunvalvojan oikeus saada velalliselle osoitetut maksuvaatimukset päättyy silloin, jos velallisen toimintakelpoisuutta ei ole enää rajoitettu taloudellisista asioiden hoitamisen osalta tai jos edunvalvojaksi on määrätty toinen henkilö.

5 a §. *Maksuvaatimuksen sisältö kuluttajasaatavan perinnässä.* Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan muita ehdotettuja muutoksia. Koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oma pykälä muita kuin kuluttajasaatavia koskevista maksuvaatimuksista, tulee pykälän otsikkoa tarkentaa koskemaan ainoastaan kuluttajasaatavan perintää.

5 b §. *Maksuvaatimus ja sen sisältö muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälä on uusi. Pykälässä säädetään maksuvaatimuksesta sekä sen toimittamiselle ja sisällölle asetettavista vaatimuksista muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä.

Ehdotettu *1 momentti* vastaa pääasiassa sisällöltään voimassa olevan lain 5 §:n 1 momenttia (HE 57/2012 vp, s. 33). Pykälää sovelletaan ainoastaan perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa. Pykälä koskee vain ammattimaista perintätoimeksiantojen hoitamista.

Pykälän *2 momentin* mukaan maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen, kun kyse on muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on antanut kyseessä olevan tavan käyttämiseen nimenomaisen suostumuksensa. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa.

Koska momentissa edellytetään nimenomaista suostumusta, niin sanottu hiljainen hyväksyntä muun pysyvän tavan käyttämiseen ei riitä. Suostumuksen antamiselle ei aseteta muotovaatimuksia. Suostumus voidaan siten antaa velallisen valitsemalla tavalla, paitsi kirjallisesti tai sähköisesti myös suullisesti. Riittäisyyksien välttämiseksi suostumus olisi suositeltavaa antaa kirjallisesti tai sähköisesti erityisesti silloin, kun samalla kertaa sovitaan useamman kuin yhtä saatavaa koskevan maksuvaatimuksen toimittamisesta. Säännöksessä ei edellytetä, että suostumus olisi annettava erikseen, joten se voidaan antaa myös esimerkiksi osana muita sopimusehtoja.

Suostumus voidaan antaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle, mutta myös varsinaiselle velkojalle, jos suostumuksen antamisen yhteydessä on mahdollista yksilöidä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, joka tulee toimittamaan mahdolliset maksuvaatimukset velalliselle.

Suostumuksen koskiessa useampaa kuin yhtä saatavaa momentissa säädetään myös niistä seikoista, jotka suostumuksesta on käytävä ilmi. Velallisen on tällöin suostumusta antaessaan ilmoitettava vähintään käytettävän muun pysyvän tavan lisäksi se, mitä saatavia suostumus koskee, sekä suostumuksen voimassaoloaika. Suostumuksessa tulisi siis yksilöidä, käsittäkö suostumus vain tietyt saatavat vai esimerkiksi sekä kaikki olemassa olevat että myös tulevaisuudessa syntyvät saatavat, jotka mahdollisesti tulevat perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon kautta perittäväksi. Suostumuksen voimassaolo ei jatku, jos saatavaa perivä taho vaihtuu. Siten esimerkiksi tilanteessa, jossa suostumuksen kattamaa saatavaa alkaa periä toinen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, suostumuksen voimassaolo on lakannut sanotuilta osin ja uuden perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon on saatava velallisen suostumus muun pysyvän tavan käytölle.

Velallisella on kaikissa tilanteissa aina oikeus peruuttaa antamansa suostumus ilmoittamalla siitä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle, joka on vastaanottanut suostumuksen.

Jos suostumuksen olemassaolosta tai sen laajuudesta syntyisi kiistaa, todistustaakka suostumuksen olemassaolosta ja sen laajuudesta on sillä, joka on toimittanut maksuvaatimuksen muulla pysyvällä tavalla.

Jos velallinen ei ole antanut suostumusta tai on peruuttanut sen, muun pysyvän tavan kuin kirjallisen toimittamistavan käyttö on ehdotetun momentin mukaan sallittua, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Kysymys on tällöin tiettyyn velkasuhteeseen liittyvän vakiintuneen tavan tarkastelusta. Jos velkoja on velkasuhteen aikana toimittanut saatavaa koskevat laskut ja muut saatavaa koskevat tiedonannot esimerkiksi verkkolaskulla ja velallisyrittäjän verkkolaskuosoite on edelleen julkisesti näkyvässä TIEKE ry:n ylläpitämässä julkisessa verkkolaskuosoiteistoissa, myös maksuvaatimus saadaan toimittaa verkkolaskulla kyseiseen osoitteeseen. Vakiintuneesti käytettyä pysyvää tapaa ei saisi kuitenkaan käyttää maksuvaatimuksen toimittamiseen, jos velallinen on ilmaissut haluavansa saada maksuvaatimukset kirjallisesti.

Vakiintuneeseen käyttöön vetoavalla on riitatilanteessa näyttövelvollisuus siitä, että kysymyksessä on tosiasiaa ollut säännöksessä tarkoitettu vakiintunut tapa.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, että käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiaa saavuttanut velallisen. Säännöstä sovellettaessa tulee ottaa soveltuvin osin huomioon, mitä edellä 5 §:n 4 momentin perusteluissa esitetään. Lisäksi todetaan, että jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava käyttää saatavien perinnässä sähköistä verkkolaskutusta hyödyntäen TIEKE ry:n ylläpitämää verkkolaskuosoiteistoa, jossa velallisen osoite on julkisesti näkyvässä, voidaan lähteä siitä, että tämä on toiminut riittävällä huolellisuudella ja että sähköinen viesti (maksuvaatimus) on tosiasiallisesti saatettu velallisen saataville. Tällöin ei siis edellytetä erillistä ilmoitusta toista viestintäkanavaa käyttäen maksuvaatimuksen lähettämisestä.

Pykälän 4 momentin mukaan muuta kuin kuluttajasaatavaa koskevassa maksuvaatimuksessa on mainittava momentissa tarkoitettut tiedot. Koska kaikkia 5 a §:n mukaisia tietoja ei ole pidetty tarpeellisena mainita maksuvaatimuksessa silloin, kun kyse on muusta kuin kuluttajasaatavasta, on momentissa viitattu ainoastaan 5 a §:n 1, 3 ja 4 momenteissa tarkoitettuihin tietoihin.

6 §. Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että se vastaa 5 §:n 4 momenttiin ehdotettavia muutoksia. Ehdotetun 5 §:n 4 momentin mukaan käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiaa saavuttanut velallisen. Ehdotuksella asetetaan siten 6 §:n 1 momentin tilanteissa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittaville lisävelvollisuus, jos maksuvaatimuksen toimittamisessa on käytetty muuta pysyvää tapaa. Sitä, mitä tarkoitetaan riittävällä huolellisuudella ja että maksuvaatimus on tosiasiaa saavuttanut velallisen, selvitetään edellä 5 §:n 4 momentin perusteluissa ja jaksossa 4.1.5.

7 §. Tratan käyttö. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat voimassa olevaa lakia. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen 7 päivän määräajan sijasta trattaa ei saa

lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiseksi, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja pykälän 3 momentissa tarkoitettujen maksumuistutuksen toimittamista koskevaa *4 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi niiden edellytysten osalta, joiden täytyessä tratta ja maksumuistutus saadaan toimittaa muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa. Edellytykset käyttää muuta pysyvää tapaa ovat suostumuksen osalta samat kuin mitä ehdotetussa 5 b §:n 2 momentissa säädetään maksuvaatimuksen toimittamisesta muulla pysyvällä tavalla. Tältä osin viitataan sanotun lainkohdan säännöskohtaisiin perusteluihin. Sen sijaan edellytykset muun pysyvän tavan käyttämiseen vakiintuneen käytön perusteella koskee momentin mukaan vain pykälän 3 momentissa tarkoitettua maksumuistutusta. Vakiintuneen tavan edellytysten osalta viitataan 5 b §:n 2 momentin säännöskohtaisiin perusteluihin.

Pykälän *5 momentin* mukaan toimitettaessa tratta tai 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus muulla pysyvällä tavalla lähettäjän on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiallisesti saavuttanut velallisen. Momentissa tarkoitettu lähettäjä voi olla joko velkoja itse, perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava tai muu velkojan toimeksiannosta toimiva taho. Momenttia sovellettaessa tulee ottaa huomioon, mitä edellä on 5 b §:n 3 momentin perusteluissa esitetty sekä edelleen se, mitä sanotussa yhteydessä on lausuttu 5 §:n 4 momentin perustelujen huomioon ottamisesta.

Voimassaoleva 5 momentti siirtyisi *6 momentiksi*. Nykyisen 10 päivän sijasta tratan saisi ehdotettujen momentin mukaan kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. Lisäksi momentissa säädetäisiin jatkossa tratan protestoinnin takarajasta. Ehdotuksen mukaan trattaa ei saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua sen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä. Protestoinnin takarajasta sovittaessa huomioita tulee kiinnittää käsillä olevan tapauksen olosuhteisiin ja siihen, ettei protestointiaika ole kohtuuttoman pitkä velallisen kannalta ottaen huomioon hyvää perintätapaa koskevat oikeusohjeet. Jos tratta protestoidaan 60 päivän jälkeen, tulee perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tai muun tahon, joka protestoi tratan, toimittaa luottotietoyhtiölle tieto kirjallisesta tai sähköisestä sopimuksesta, josta käy ilmi sovittu, 60 päivää pidempi protestointiaika.

Voimassaoleva 6 momentti siirtyisi *7 momentiksi*.

10 §. Perintäkulujen korvaaminen. Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä säännökseen viittaus ehdotettuun 5 b §:ään. Velallinen ei siten ole myöskään niissä tilanteissa, joissa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 b §:n mukaisia velvoitteitaan, velvollinen korvaamaan perintäkuluja, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

10 a §. Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät. Pykälän *1 momentin 1 kohtaa* ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että maksumuistutuksen toimittamistavan osalta viitataan myös muuhun pysyvään tapaan. Muutos on tehty, jotta 1 kohta vastaisi toimittamistavoiltaan ehdotettua 10 e §:n 1 momentin 1 kohtaa.

10 e §. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät. Pykälässä säädetään siitä, kuinka paljon perintäkuluja muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä velalliselta saa vaatia 1 momentissa luetelluista perintätoimista. Pykälä koskisi paitsi saatavia, joissa velallisena on yritys myös saatavia, joissa velallisena on esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

Pykälä vastaa rakenteeltaan pitkälti lain 10 a §:ää, jossa säädetään kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevista enimmäismääristä.

Ehdotetun pykälän mukaiset määrät ovat enimmäismääriä, ja perittävien kulujen tulee yksittäistapauksessa aina täyttää myös 10 §:n 1 momentissa perintäkuluille asetettu yleinen kohtuullisuusvaatimus. Kohtuullisena ei esimerkiksi voitaisi pitää sitä, että pääomaltaan vain muutaman euron saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta voitaisiin periä 50 euroa. Tarkoituksena ei myöskään ole, että tavanomaisen ja selvän saatavan perinnästä voitaisiin automaattisesti ja kaikissa tilanteissa periä ehdotuksen mukaiset 70 euroa, kun saatava vähänkin ylittää 500 euroa. Arvioinnissa on siten aina otettava huomioon myös lain 10 §:n 2 momentissa mainitut seikat sekä hyvä perintätapa.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta saa periä enintään 12 euroa. Muulla pysyvällä tavalla tarkoitetaan 3 a §:n 2 kohdan mukaan tiedonannon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa sen muuttumattomana.

Momentin *2 kohdan* mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan toimittamasta 5 b §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta perittävän kulun enimmäismäärä porrastetaan pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen.

Momentin 2 kohdan a alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 50 euroa. Momentin 2 kohdan b alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 70 euroa. Momentin 2 kohdan c alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 90 euroa. Momentin 2 kohdan d alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 10 000 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 110 euroa.

Saatavan ollessa suoraan ulosottokelpoinen, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 50 euroa.

Momentin *3 kohdan* mukaan samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta saa periä kuluja enintään puolet 2 kohdan a, b, c, d tai e alakohdissa säädetyistä määristä. Jos samasta saatavasta esitetään useampi maksuvaatimus, myöhempien maksuvaatimusten kulut ovat niistä yleensä aiheutuvan pienemmän työmäärän vuoksi pienemmät kuin ensimmäisellä kerralla, koska valtaosa asiassa tehdystä työstä liittyy perintätoimeksiannon vastaanottamiseen. Siksi ehdotetaan säädettäväksi, että jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, kuluja saa periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluja koskevasta enimmäismäärästä.

Momentin *4 kohdan* mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan toimittamasta 5 b §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 12 euroa, jos saatavaa perii rekisterilain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja. Eräät velkojat käyttävät saataviensa perimiseen sellaista perintätoiminnan harjoittajaa, joka kuuluu velkojan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Tällaiset perintätoiminnan harjoittajat on rekisterilaissa vapautettu velvollisuudesta rekisteröityä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka perusteella velkojan kanssa samaan konserniin kuuluva perintätoiminnan harjoittaja ei saa vaatia velalliselta kuluja maksuvaatimuksesta enempää kuin velkoja itse saisi vaatia kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta eli 12 euroa. Säännös koskisi myös tilannetta, jossa velkoja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa.

Momentin 5 kohdan mukaan velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 10 euroa. Edellytyksenä on, että maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Maksuajan pidennyksellä tarkoitetaan säännöksessä sellaista velallisen pyynnöstä tapahtuvaa toimenpidettä, jolla velalliselle annetaan maksulykkäystä erääntyneen saatavan suorittamiseen. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että velalliselle lähetetyssä maksuvaatimuksessa on asetettu määräpäivä, johon mennessä saatava tulee suorittaa uhalla, että asia siirretään oikeudelliseen perintään, ja tuota määräpäivää sittemmin velallisen pyynnöstä siirretään myöhemmäksi. Säännös ei koske ennen saatavan erääntymistä tehtäviä sopimuksia luottoajan pidentämisestä tai eräpäivän siirrosta, sillä tällöin ei ole kyse perintälain soveltamisalaan kuuluvasta erääntyneen saatavan perinnästä. Ehdotettu 10 euron enimmäismäärä kattaa kaikki kulut, joita maksuajan pidennyksestä velkojalle aiheutuu, mukaan luettuna velalliselle mahdollisesti lähetettävä vahvistus maksuajan pidennyksestä ja laskelma siitä määrästä, joka velallisen tulee pidennetyin maksuajan jälkeen suorittaa. Maksuajan pidennyksen yhteydessä ei siis voida vaatia velalliselta erillistä korvausta uuden maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä. Selvää on, että velkoja ei voi veloittaa kuluja maksuajan pidennyksestä, joka ei perustu velallisen pyyntöön. Maksuajan pidennyksestä ei siis voida vaatia kuluja pelkästään sillä perusteella, että velallinen tosiasiallisesti suorittaa saatavan myöhemmin kuin määräpäivänä.

Momentin 6 kohdan mukaan yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännösaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, veloitettava enimmäiskulu määräytyy saatavan pääoman ja sen mukaan, onko maksusuunnitelman sovittu käsittävän enintään neljä maksuerää vai sitä enemmän. Momentin 6 kohdan a alakohdan mukaan maksusuunnitelmasta perittävien kulujen enimmäismäärä ehdotetaan säädettäväksi 30 euron suuruiseksi silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on enintään 500 euroa tai kun maksusuunnitelma käsittää enintään neljä erää. Momentin 6 kohdan b alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 45 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on yli 500 euroa mutta enintään 2500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää. Momentin 6 kohdan c alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 60 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää. Momentin 6 kohdan d alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 75 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on yli 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää.

Maksusuunnitelman enimmäiskulu on tarkoitettu kattamaan myös suunnitelman tavanomaiset ja vähäiset muutokset, kuten yksittäisiä maksueriä koskevat maksuajan pidennykset tai kokonaisuuden maksuajan pidentämisen. Selvää on, että jos maksusuunnitelmaa muutetaan olennaisesti, toimenpide voidaan rinnastaa uuden suunnitelman tekemiseen, josta voidaan pykälän 3 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä veloittaa erikseen.

Momentin 6 kohdan e alakohdan mukaan olisi mahdollista vaatia edellä 6 kohdan a, b, c tai d alakohdassa mainitun määrän lisäksi 5 euroa maksuerää kohti seitsemänneistä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää. Momentin 6 kohdan f alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 30 euroa saatavan ollessa suoraan ulosotto- kelpoinen. Maksusuunnitelman on kaikissa tilanteissa oltava realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

Momentin 7 kohdan mukaan tratasta veloitettava kulun enimmäismäärä porrastetaan pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen. Momentin 7 kohdan a alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa, tratasta saisi periä enintään 110 euroa. Momentin 7 kohdan b alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa, tratasta saisi periä enintään 125 euroa. Momentin 7 kohdan c alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa, tratasta saisi periä enintään 140 euroa.

Momentin 7 kohdan d alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 10 000 euroa, tratasta saisi periä enintään 155 euroa. Momentin 7 kohdan e alakohdan mukaan suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnässä tratasta saisi veloittaa enintään 110 euroa.

Momentin 8 kohdan mukaan konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta veloitettava enimmäiskulu on 100 euroa. Konkurssiuhkaisen maksukehotuksen tiedoksiantotavoista säädetään konkurssilain 2 luvun 3 §:ssä. Säädetyn enimmäiskulun lisäksi velalliselta olisi mahdollista periä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.

Pykälän 2 momentissa säädetään muusta muistuttamistavasta kuin kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta. Näistä saisi velalliselta periä todelliset kulut. Todelliset kulut voidaan momentin mukaan määrittää myös käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kulujen mukaisiksi. Käytännössä momentti koskisi tilanteita, joissa maksumuistutus annetaan suullisesti. Esimerkiksi puhelimitse esitetyn muistutuksen kuluja ei tarvitse täsmällisesti vastata käydyn puhelinkeskustelun kuluja, vaan velalliselta vaadittava määrä saa vastata puhelinperinnässä yhden velallisen osalle keskimäärin kertyvää kulumäärää.

Pykälän 3 momentti sisältää säännöksen, jonka mukaan velalliselta saa vaatia perinnästä aiheutuneet todelliset kulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Tavallista enemmän työtä voi aiheuttaa esimerkiksi velallisen tekemien, aiheettomiksi todettujen väitteiden tai huomautusten selvittäminen. Tällöin kuitenkin edellytetään, että aiheuttomilla huomautuksilla tai väitteillä on pyritty tarkoituksellisesti vaikeuttamaan perintää. Lisätyötä voi aiheutua myös esimerkiksi erityislainsäädännön, esimerkiksi sähkömarkkinalain edellyttämän lisätyön suorittaminen perinnän yhteydessä. Kulukorvaukseen oikeuttavaa lisätyötä ei kuitenkaan aiheudu sellaisen lainsäädännön, esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin raioittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) soveltamisesta, jossa säädetään pakottavista, saatavan perintään kuulumattomista velvoitteista perintää harjoittavalle taholle. Velalliselle on edellä mainittuja todellisia kuluja vaadittaessa esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi.

Poikkeuksen muodostaisivat suoraan ulosottokelpoiset saatavat. Näiden saatavien perinnässä velalliselta ei saa vaatia 1 momentin mukaisia enimmäismääriä suurempia perintäkuluja.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan tilanteissa, joissa velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Perintäpalvelun arvonlisävero voidaan periä velalliselta ainoastaan silloin, kun velkojalla ei ole arvonlisäveron vähennysoikeutta. Yritysvelkojat ovat tällaisessa asemassa silloin, kun perittävä velka liittyy arvonlisäverottomaan toimintaan. Jos arvonlisävero-osuuden lisääminen perintäkuluihin aiheuttaa perintätoimien euromääräisten enimmäismäärien ylityksen, arvonlisäveron vähennysoikeuden puuttumisesta tulee antaa tieto velalliselle ja asian siirtyessä oikeudelliseen perintään myös viranomaiselle.

10 f §. *Perintätoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälän 1 momentissa säädetään maksumuistutusten ja maksuvaatimusten esittämisen aikarajoista. Aikarajojen noudattaminen on edellytyksenä sille, että velalliselta saadaan vaatia perintäkuluja. Tältä osin täsmennettäisiin myös muiden kuin kuluttajasaatavien osalta hyvään perintätapaan kuuluvaa vaatimusta, jonka mukaan perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja esimerkiksi lähettämällä jatkuvasti, lyhyin väliajoin maksumuistutuksia tai maksuvaatimuksia, jos niiden kulut on tarkoitus periä velalliselta.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevaa 10 b §:ää vastaavasti, että maksuajan pidentyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

10 g §. *Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään sellaisten perintätoimien enimmäismääristä, jotka velallinen on velvollinen korvaamaan samaa saatavaa perittäessä.

Pykälän 1 momentin mukaan saman muun saatavan kuin kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 b §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä 7 §:ssä tarkoitettusta tratasta ja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Saman momentin mukaan velalliselta saisi vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään tratata.

Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Näin on yleensä silloinkin, kun saatava on erääntynyt useassa erässä. Jos esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria on maksamatta usealta kuukaudelta, kyse on yhdestä saatavasta. Se, että kyse on useassa erässä erääntyneestä saatavasta, saattaa tapauskohtaisesti oikeuttaa poikkeamaan 1 momentissa säädettyistä perintätoimien enimmäismääristä 3 momentin nojalla. Asiaa on kuitenkin arvioitava toisin, jos kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvat saatavat on välillä maksettu kokonaan pois ja perintä myöhemmin käynnistyy kokonaan uudelleen. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa vuokralainen jättää vuonna 2013 vuokria maksamatta, niitä peritään ja saatavat maksetaan kahden maksuvaatimuksen jälkeen. Jos vuokralainen vuonna 2014 jättää uudelleen vuokraa maksamatta, kyse ei enää ole saman saatavan perinnästä eikä vuonna 2013 esitettyjä maksuvaatimuksia oteta huomioon määriteltäessä, kuinka monen uuden maksuviivästyksen johdosta suoritettujen perintätoimien kuluista velalliselta saadaan vaatia korvausta.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetaan lakiin otettavaksi rajoitus, jonka mukaan velalliselta saa pääsääntöisesti periä kuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että jo ensimmäistä maksusuunnitelmaa laadittaessa velallisen kokonaistilanteeseen paneudutaan riittävän huolellisesti ja suunnitelmasta tehdään realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn. Näin voidaan välttää perintäkulujen tarpeeton kasvattaminen toistuvilla maksusuunnitelmissa. Korvaus pidempien maksusuunnitelmien aiheuttamasta työmäärästä on huomioitu edellä 10 e §:n 1 momentin 6 kohdan e alakohdassa. Velalliselta saa ehdotetun momentin mukaan kuitenkin vaatia perintäkuluja kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Pykälän 1 ja 2 momentti eivät estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia, trattoja, konkurssiuhkaisia maksukehotuksia tai tekemästä velallisen kanssa useampia maksusuunnitelmia kuin momentissa säädetään. Kyse on vain siitä, kuinka usean edellä mainitun perintätoimen kuluista velalliselta saadaan enintään vaatia korvausta. Vaikka velalliseen voidaan kohdistaa useampia maksuttomia perintätoimenpiteitä, niin huomioon on otettava se, että tällöinkin velalliselle ei saa aiheuttaa lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista tarpeetonta haittaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksillä 1 ja 2 momentissa säädetty enimmäismäärät saadaan ylittää. Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista perintätoimista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on erääntynyt

useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetystä kiellosta aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraa, että eri aikaan erääntyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen.

Erityinen aihe ylittää perintätoimien enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että saatavan perintä tulee kohdistaa yhteisvastuussa oleviin velallisiin tai velallisen lisäksi takaaajaan ja kullekin taholle on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa taikka että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Erityinen aihe ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärä voi liittyä esimerkiksi siihen, että velallinen on laiminlyönyt noudattaa tehtyä maksusuunnitelmaa. Tällöin velalliselle voi olla perusteltua 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän estämättä lähettää vielä maksuvaatimus, jossa ilmoitetaan, ettei maksusuunnitelmaa ole noudatettu ja että asia siirtyy oikeudelliseen perintään, sekä tarvittaessa muistuttaa velallista maksuhäiriötietojen ilmoittamisesta ja merkitsemisestä luottotietorekisteriin. Asiaa voi kuitenkin olla syytä arvioida toisin, jos maksusuunnitelma on jo alun perin ollut epärealistinen suhteessa velallisen ennakoitavissa olleeseen maksukykyyn.

Erityinen aihe periä kuluja useammasta kuin yhdestä tratasta voi olla esimerkiksi silloin kun velallinen ei ole noudattanut tratan lähettämisen jälkeen tehtyä maksusuunnitelmaa ja jo lähetetyn tratan protestointiaika on kulunut umpeen. Asiaa voi olla syytä arvioida toisin, jos maksusuunnitelma on jo alun perin ollut epärealistinen suhteessa velallisen ennakoitavissa olleeseen maksukykyyn.

Erityinen aihe periä kuluja useammasta kuin 2 momentin mukaan sallitusta maksusuunnitelmasta voi olla esimerkiksi se, että velallinen ei ole kyennyt noudattamaan aiempaa maksusuunnitelmaa sen vuoksi, että velallisen olosuhteet ovat maksusuunnitelman tekemisen jälkeen muuttuneet sellaisen synn vuoksi, jota velkoja tai toimeksisaaja ei ole voinut käytettävissään olleiden riittävien tietojen perusteella ottaa huomioon maksusuunnitelman sisällöstä neuvoteltaessa. Toisaalta erityistä aiheita periä kuluja useammasta kuin 2 momentin mukaan sallitusta maksusuunnitelmasta ei ole esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen ei ole kyennyt noudattamaan aiempaa maksusuunnitelmaa eikä velkoja tai toimeksisaaja ollut sitä tehtäessä varmistunut riittävien tietojen perusteella siitä, että se on realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

10 h §. *Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään siitä, mikä on velallisen kokonaiskuluvastuu perittäessä samaa, muuta kuin kuluttajasaatavaa. Tavoitteena on estää se, että perintäkulut kasvavat kohtuuttoman suuriksi ja niiden maksuvelvollisuus entisestään pahentaa velallisen maksuvaikeuksia. Perusteltua on, että velallisen kokonaiskuluvastuun lähtökohdaksi otetaan se, mikä on asianmukaiseen perintäprosessiin sisältyvistä perintätoimenpiteistä aiheutuvien kohtuullisten kulujen määrä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että saman, muuta kuin kuluttajasaatavaa koskevan saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 250 euroa saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa, 470 euroa saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa mutta enintään 2 500 euroa, 550 euroa saatavan pääoman ollessa yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja 620 euroa saatavan pääoman ollessa yli 10 000 euroa.

Ehdotetut enimmäismäärät vastaavat enintään 500 euron saatavan osalta kahdesta maksumuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Laskennassa ei ole otettu huomioon konkurssiuhkaista maksukehotusta,

sillä lähtökohtaisesti voidaan arvioida enintään 500 euron saatavan olevan vähäinen. Konkurssilain 2 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään, että jos velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista olisi pidettävä konkurssimenettelyn kustannuksiin ja konkurssimenettelystä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaisena tai selvästi hyvän perintätavan vastaisena, velkojan konkurssihakemus on jätettävä tutkimatta.

Yli 500 euron saatavien osalta ehdotetut enimmäismäärät vastaavat kahdesta maksuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta, yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta ja kahdesta maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon.

Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä 1 momentissa säädetty velallisen kokonaiskuluvaluvuun enimmäismäärät voidaan poikkeuksellisesti ylittää. Ylittäminen on sallittua, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Ylitykselle asetetaan säännöksessä kaksi edellytystä. Ensinnäkin kyseessä tulee olla tilanne, jossa perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Tämä edellytys täyttyy lähinnä silloin, jos velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan – esimerkiksi aiheuttomia väitteitä esittämällä – tarkoituksellisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää. Toiseksi toteutetut perintätoimet eivät myöskään saa olla suhteettomia etenkin saatavan pääoma huomioon ottaen. Suhteettomana voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos velalliselle lähetetään jatkuvasti maksuvaatimuksia tilanteessa, jossa on selvää, että velallinen on maksukyvytön.

Useassa erässä eräänntyvien saatavien yhdistäminen johtaa usein perintätoimien enimmäismäärien ylitykseen, ja tätä voidaan lähtökohtaisesti pitää perusteltuna 10 g §:n 3 momentin nojalla. Arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon myös se, mitä tässä pykälässä säädetään eli voidaanko ylitystä pitää 10 h §:n pykälän valossa perusteltuna. Jos perintäkuluja poikkeuksellisesti vaaditaan yli 1 momentissa säädettyjen enimmäismäärien, velalliselle on ehdotetun säännöksen mukaan esitettävä erittely vaadituista kuluista ja niiden perusteista. Samalla velalliselle on ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi muutoin sovellettava kokonaiskuluvaluvuun enimmäismäärä siinä yksittäistapauksessa ylitetään. Tällainen perustelu on velallisen kannalta tärkeä, jotta säädetyn enimmäismäärän ylittävän perintäkuluvaatimuksen voi tarvittaessa riitauttaa. Enimmäismäärän ylittäviä perintäkuluja ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia velalliselta, jos toteutetut perintätoimet ovat olleet suhteettomia ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma.

Selvyyden vuoksi pykälän 3 momentissa todetaan, ettei 1 ja 2 momentissa säädetty rajoita velkojan oikeutta periä 10 i §:n mukaista vakiokorvausta.

Pykälän 4 momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai, jos on käytetty 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua konkurssiuhkaista maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 euroa. Selvyyden vuoksi todetaan, että kuluja 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotuksesta saadaan vaatia ainoastaan silloin, kun saatavan pääoma on suurempi kuin 500 euroa. Ehdotus kytkeytyy konkurssilain 2 luvun 2 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan velkojan konkurssihakemus on jätettävä tutkimatta, jos velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista olisi pidettävä konkurssimenettelyn kustannuksiin ja konkurssimenettelystä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaisena tai selvästi hyvän perintätavan vastaisena. Enintään 500 euron suuruista saatavaa voidaan pitää vähäisenä, minkä vuoksi perintäkuluja saisi vaatia konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta ainoastaan silloin, kun saatavan pääoma ylittää 500 euroa.

Momentissa viitattaisiin informatiivisuuden vuoksi 10 j §:n 2–4 momenttiin, jossa säädetään yrityssaatavien perintäkulojen suorasta ulosottokelpoisuudesta. Perintäkulut olisivat siis ulosottokelpoisia ilman erillistä täytäntöönpanoperustetta ainoastaan siltä määrältä kuin 10 j §:n 2–4 momentissa säädetään.

Pykälän 5 momentissa säädetään arvonlisäveron vaikutuksesta 1, 2 ja 4 momentissa säädettyihin määriin. Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan, saadaan 1, 2 ja 4 momentissa todetun lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 i §. *Vakiokorvaus perintäkuluista.* Pykälän numerointia on muutettu. Muutos on lakitekninen ja pykälä on sisällöltään identtinen nykyisen 10 e §:n kanssa.

10 j §. *Perintäkulojen suora ulosottokelpoisuus.* Pykälän numerointia on muutettu. Voimassa olevassa laissa perintäkulojen suorasta ulosottokelpoisuudesta säädetään 10 f §:ssä.

Pykälän 1 momentti koskee suoraan ulosottokelpoisia kuluttajasaatavia. Oikeustila säilyisi näiden saatavien osalta ennallaan.

Pykälän 2 momentissa säädetään muiden suoraan ulosottokelpoisten saatavien kuin kuluttajasaatavien perintäkulojen suorasta ulosottokelpoisuudesta. Tältä osin oikeustila muuttuisi.

Momentin 1 kohta vastaa sisällöllisesti voimassa olevan lain 10 f §:n 2 momentin 1 kohtaa, mutta viittaus 10 e §:ään on päivitetty viittaukseksi 10 i §:ään.

Momentin 2 kohtaa sovelletaan, kun kyseessä on muu kuin 1 kohdassa tarkoitettu suoraan ulosottokelpoinen yrityssaatava, esimerkiksi kunnan jätemaksusaatava elinkeinonharjoittajalta. Erona voimassa olevan lain 10 f §:n 2 momentin 2 kohtaan olisi ensinnäkin se, että viittaus 10 d §:n 3 momenttiin, joka koskee suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta vaadittavaa enimmäiskulujen yhteismäärää, poistetaan. Toiseksi erona olisi se, että maksuistutuksen osalta sovellettaisiin ehdotettua 10 e §:n 1 momentin 1 kohtaa ja tiettyjen maksuvaatimusten osalta sovellettaisiin ehdotettua 10 e §:n 1 momentin 4 kohtaa. Maksuistutuksen ja tiettyjen maksuvaatimusten osalta enimmäiskulu, jota saataisiin vaatia, muuttuisi siis 5 eurosta 12 euroon.

Pykälän 3 momentin mukaan perintäkulut olisivat 2 momentin 2 kohdan nojalla jatkossa suoraan ulosottokelpoisia ilman erillistä täytäntöönpanoperustetta yhteensä enintään 65 euroon saakka. Sanottu enimmäiskulujen yhteismäärä 65 euroa vastaa kahdesta maksuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää. Vaihtoehtoisesti voidaan perintäkuluina tällöin vaatia esimerkiksi yhdestä maksuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta, yhdestä velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä ja maksusuunnitelmasta, jolloin yhteismäärä jää alle 65 euron.

Selvyydeksi todetaan, että jos velkojalle on muodostunut suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan osalta enemmän perintäkuluja kuin mitä tässä pykälässä säädetään suoraan ulosottokelpoisten perintäkulojen määrästä, velkoja voi hakea tuomioistuimesta erillistä täytäntöönpanoperustetta ylimeneviltä osin. Ylimeneviä kuluja arvioitaessa on otettava huomioon se, mitä suoraan ulosottokelpoisista perintäkuluista säädetään 10 e ja 10 h §:ssä, mutta myös se, mitä perintäkulojen kohtuullisuudesta säädetään 10 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa säädetään arvonlisäveron vaikutuksesta 2 ja 3 momentissa säädettyihin määriin. Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan, saadaan 2 ja 3 momentissa todetun lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Selvyyden vuoksi

todetaan, että jos perintäkuluja vaaditaan 2 momentin 1 kohdan nojalla, saadaan arvonlisäveroa vastaava määrä lisätä kuhunkin viivästyneeseen maksuerään, ja myös tällaiset perintäkulut ovat säännöksen nojalla suoraan ulosottokelpoisia.

13 §. *Pakkokeinot.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä säännökseen viittaus ehdotettuun 5 b §:ään.

7.2 Luottotietolaki

24 §. *Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälä vastaa muilta osin pysyvää lakia, mutta pykälän 1 momentin 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi, jotta se vastaisi 1. lakiehdotuksen 7 §:n 6 momentin muutosehdotuksia.

Pykälän 1 momentin 7 kohtaa muutetaan ensinnäkin siten, että tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehotuksesta saa tallettaa luottotietorekisteriin aiemman 10 päivän sijaan 14 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehotuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin. Toiseksi 7 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi 1. lakiehdotuksen 7 §:n 6 momenttia vastaava säännös siitä, että tietoa velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta annetusta maksukehotuksesta ei saa tallettaa luottotietorekisteriin myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua maksukehotuksen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä.

7.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

5 luku. Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

2 §. *Asian vireillepanoon oikeutetut.* Pykälässä säädetään tahoista, joilla on oikeus panna vireille markkinaoikeudellinen asia markkinaoikeudessa. Pykälä vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä siihen viittaus 1. lakiehdotuksen 5 b §:ään. Muutos on tehty, jotta se vastaisi 1. lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin muutosehdotusta.

7.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista

8 §. *Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot.* Pykälä vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta pykälän 3 momentissa viitatus saatavien perinnästä annetun lain 10 e §:n numerointia on ehdotettu muutettavaksi 1. lakiehdotuksessa. Muutos on lakitekniinen.

8 Voimaantulo

Koska valtaosa perintälain väliaikaisista muutoksista (539/2021) on voimassa huhtikuun 2022 loppuun saakka, ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.5.2022. Näin aiempaa yksityiskohtaisempi perintäkulusääntely yrityssaatavien osalta pysyisi yhtäjaksoisesti voimassa eikä lyhytaikaisesti palattaisi soveltamaan pysyvään lakiin sisältyviä säännöksiä.

Jos lyhytaikaisesti palattaisiin väliaikaista lakia edeltäneeseen sääntelytilaan, velkojat ja perintätoimistot joutuisivat lyhyen ajan sisällä soveltamaan useata erisisältöistä perintäkulusääntelyä. Tästä arvioidaan aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia velkojille ja perintätoimistoille muun muassa tietojärjestelmiin edellytetyjen muutosten johdosta ja sopimusten uusimisen myötä,

minkä lisäksi tämä vaikeuttaisi myös viranomaisten työtä. Paluu ennen väliaikaisia lakeja vallinneeseen sääntelytilaan tarkoittaisi samalla suurella todennäköisyydellä myös paluuta aiemmin veloitettuihin perintäkulumääriin, jotka eräissä tapauksissa ovat olleet huomattavankin korkeita. Myöskään sellaisten säännösehdoitusten, joita vastaavaa sääntelyä väliaikaiset lait eivät sisällä, ei arvioida edellyttävän erillistä siirtymäaikaa.

Lakiehdotuksia sovellettaisiin niiden voimassaoloaikana suoritettaviin perintätoimiin.

Jos 1. lakiehdotuksessa trattaa edeltävä maksumuistutus on annettu tai lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lakiehdotukseen sisältyvien siirtymäsäännösten mukaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siten tratan saisi lähettää vasta kun ennen mainitun lakiehdotuksen voimaantuloa annatussa tai lähetetyssä trattaa edeltävässä maksumuistutuksessa asetettu vähintään 7 päivän määräaika on päättynyt.

Jos 1. lakiehdotuksessa tarkoitettu tratta tai 2. lakiehdotuksessa tarkoitettu maksukehoitus on lähetetty velalliselle ennen näiden lakien voimaantuloa, sovelletaan lakiehdotuksiin sisältyvien siirtymäsäännösten mukaan lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siten ennen näiden lakien voimaantuloa lähetetyn tratan saisi kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin tai tiedon velkojan eräänntyneestä ja riidattomasta saatavasta tallettaa luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua tratan tai maksukehoutuksen lähettämisestä.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 10 e §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Jos 1. lakiehdotuksen 10 f §:n 1 momentissa tarkoitettu uusi maksumuistutus tai maksuvaatimus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää.

Mainitun 1. lakiehdotuksen 10 g §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätöimien enimmäismääriä laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen 1.1.2021 tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätöimien määrää. Samoin lakiehdotuksen 10 h §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen 1.1.2021 tehtyjen perintätöimien kuluja. Tämä saattaa muun muassa johtaa siihen, että velkoja ei enää nyt ehdotettavan lain voimassaoloaikana saa tehdä maksullisia perintätöimia, jos perintäkulujen enimmäismäärät ovat täyttyneet, eikä kulujen ylitys ole mahdollista, koska perinnän suorittaminen ei ole ollut poikkeuksellisen vaikeaa.

Jos 1. lakiehdotuksen 10 e ja 10 h §:ssä tarkoitettuja perintäkuluja on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa eikä niihin ole lisätty arvonlisäveroa vastaavaa määrää tilanteissa, joissa se nyt voimaan tulevan lain mukaan olisi sallittua, arvonlisäveron osuutta ei saisi lisätä tällaisiin perintäkuluihin. Arvonlisäveroa vastaava määrä saadaan lisätä vain niiden perintätöimien kuluihin, jotka tehdään lain tultua voimaan.

Siltä osin kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa on peritty ennen 1. lakiehdotuksen voimaantuloa, perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Siten jo kertyneet perintäkulut olisivat suoraan ulosottokelpoisia kuluttajasaatavia koskevien perintäkulujen tai vakiokorvauksen määrää koskevilta osin.

9 Toimeenpano ja seuranta

Valittujen enimmäisperintäkulujen määrää ja vaikutusta niin velkojien, perintätoimistojen kuin velallistenkin asemaan on syytä seurata. Seurataan myös, lisääntyykö sähköisten toimittamistapojen käyttäminen perintäkirjeiden toimittamistapana. Lisäksi seurataan, havaitaanko sähköisten perintäkirjeiden perillemenoon tai velallisen antamaan suostumukseen liittyen ongelmia.

Muiden suoraan ulosottokelpoisten saatavien kuin kuluttajasaatavien osalta seurataan, aiheuttaako sääntely sen, että suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen ylittävien perintäkulujen osalta haetaan erillistä täytäntöönpanoperustetta tuomioistuimesta nykyistä useammin.

Edellä mainitusta seikoista tietoja saadaan ensi sijassa elinkeinoelämän toimijoille suunnatuista kyselyistä, Suomen Perimistöimistojen Liitto ry:ltä, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta ja tuomioistuimilta. Tietoja muun pysyvän tavan käyttämisestä, silloin kun velallisena on kuluttaja, saadaan myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolta. Lisäksi suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkuluihin liittyvistä seikoista saadaan tietoa tuomioistuimilta ja Ulosottolaitokselta.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Nyt ehdotetulla lainsäädännöllä olisi vastaavia vaikutuksia kuin väliaikaisilla laeilla 1069/2020 ja 539/2021 velkojien ja perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavien toimijoiden perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinovapauteen ja perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuudensuojaan.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että velallisen maksuviivästyksestä velkojalle aiheutuvat perintäkulut voidaan rinnastaa henkilön muusta laiminlyönnistä toiselle aiheutuneeseen taloudelliseen vahinkoon ja kulukorvaussaatava vastaavasti omaisuuden perustuslainsuojaa lähtökohtaisesti nauttivaan vahingonkorvaussaatavaan (PeVL 3/1982 vp; PeVL 27/2004 vp). Vaikka perintäkuluja koskeva sääntely ei muodollisesti estä velkojaa tai perintätoimistoa sopimasta keskinäisessä suhteessaan ehdotettua enimmäismäärää korkeammista perintäkuluista, ehdotetulla sääntelyllä on myös hintasääntelyn piirteitä, sillä sen voidaan olettaa vaikuttavan velkojien halukkuuteen ottaa kannettavakseen säännösten mukaisten enimmäismäärien ylittäviä perintäkuluja. Siten ehdotus voisi vaikuttaa esimerkiksi perintätoimistojen tarjoamien palvelujen hintatasoon. Ehdotus on edellä mainituista syistä merkityksellinen perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattun omaisuuden suojan kannalta. Perintäkuluja koskevalla sääntelyllä on välillisiä vaikutuksia myös elinkeinon harjoittamiseen. Ehdotus on näistä syistä merkityksellinen myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattun elinkeinovapauden kannalta.

Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen suoritettaviin perintätoimiin. Perintäkulujen kokonaiskulumääriä laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen 1.1.2021 tehtyjä perintätoimia. Ratkaisu on samanlainen kuin edellä mainituissa väliaikaisissa laeissa. Valittu vaihtoehto on välttämätön, jotta jo tehdyt perintätoimet tulevat väliaikaisen lain 539/2021 voimassaolon päättymisen jälkeen huomioon otetuiksi perintäkulujen kokonaiskulumäärää laskettaessa. Jos perintäkulujen kerryttäminen voitaisiin aloittaa alusta, sääntely muodostuisi kohuttomaksi velallisille.

Ehdotetulla lailla voi olla tietyiltä osin taannehtivia vaikutuksia olemassa oleviin sopimussuhteisiin. Velkojan oikeus periä perintäkuluja voi näet perustua sopimukseen, joka on tehty velkojan ja velallisen kesken ennen lain voimaantuloa, ja velallisen vastuu perintäkuluista voi tällaisen ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen mukaan olla ankarampi kuin ehdotetun lain mukaan. Ehdotusta on myös tästä syystä arvioitava omaisuuden suojaan koskevan perustuslain 15 §:n kannalta. Jos sopimus on tehty väliaikaisen lain voimassaoloaikana, ei ole poissuljettua,

etteikö velallisen vastuu perintäkuluista voisi tällaisen sopimuksen mukaan olla vähemmän ankara kuin nyt ehdotetussa laissa.

Rajoitusten perustuslainmukaisuus ratkaistaan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten perusteella. Tältä kannalta keskeistä on se, onko rajoituksille olemassa perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävät perusteet ja ovatko rajoitukset painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia sekä täyttykö perusoikeusrajoitukselle asetettu oikeasuhtaisuusvaatimus eli ovatko rajoitukset välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi ja muutoinkin oikeasuhtaisia. Taannehtivuuden osalta voi todeta, että perustuslakivaliokunta on vuonna 2013 voimaan tullutta kuluttajaluottojen hintasääntelyä arvioidessaan pitänyt rajoituksen oikeasuhtaisuuden kannalta huomattavana sitä, että ehdotetulla sääntelyllä ei ollut taannehtivia vaikutuksia. Kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteisiin ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä kuitenkaan muodostunut ehdottomaksi (PeVL 42/2006 vp, s. 4, PeVL 63/2002 vp, s. 2, PeVL 37/1998 vp, s. 2, PeVL 34/1998 vp, s. 2, PeVL 33/1998 vp, s. 2). Valiokunnan käytännössä on katsottu, että oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen kuuluu perusteltujen odotusten suojaan niin, että oikeuksia tai velvollisuuksia ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 42/2006 vp, s. 4, PeVL 21/2004 vp, s. 3).

Esityksen keskeisenä tarkoituksena on yritysvelallisten aseman helpottamiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun toteuttamiseksi varmistaa se, että myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulut ovat tosiasiaa kohtuullisia. Velallisten yhdenvertaisen kohtelun turvaamistavoite tukeutuu perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksiin (PeVL 27/2004 vp, s. 2). Ehdotus on painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima perintäkulojen enimmäismäärien suuren vaihtelun ja erityisesti kohtuuttomien kulojen velallisille aiheuttamien haittojen vuoksi.

Vaikka esitys käytännön soveltamisen helpottamiseksi koskisi perintäkulusääntelyn osalta myös esimerkiksi osakeyhtiöiden saatavien perinnästä aiheutuvia kuluja, sen soveltamisalaan kuuluvat keskeisesti myös sellaisten yritysten saatavien perintäkulut, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt velallisten selviytymismahdollisuuksien edistämistä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä perusteena puuttua velkojan varallisuusarvoisiin oikeuksiin muun muassa säädettyä velallisen korvattaviksi tulevista perintäkuluista (PeVL 27/2004 vp) ja velallisen maksukyvyttömyyteen kytkeytyvästä täytäntönpäytäntölainsäädännöstä (PeVL 33/2002 vp). Viivästyskorkoa koskevan lainsäädännön muuttamisen yhteydessä annetun perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 5/2002 vp) mukaan kyse oli velan maksun viivästyttämisestä johtuvan sanktioluonteisen seuraamuksen määrästä eikä sopimuksen varsinaiseen ydinsisältöön kuuluvasta sellaisesta ehdosta, jonka perusteella esimerkiksi velkojan tuotto-odotukset tyypillisesti määräytyvät.

Perustuslakivaliokunta on useammassa lausunnossaan ottanut kokonaisarvioinnissa huomioon myös sen, etteivät yritykset ja muut elinkeinonharjoittajat voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (esim. PeVL 32/2010 vp, s. 7/I, PeVL 31/2006 vp, s. 4/II ja PeVL 56/2005 vp, s. 2/II ja PeVL 55/2018 vp, s. 3).

Ehdotus ei perintäkulusääntelyn osalta tuo aineelliseen oikeuteen mitään olennaista uutta, vaan sillä täsmennetään pysyvän lain vaatimusta perintäkulojen kohtuullisuudesta. Velalliselle ei sen mukaan ole saanut aiheuttaa kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa. Jo olemassa oleva kohtuullisuussäännös itsessään sekä väliaikaiset koronavirusepidemiaan liittyvät lait tuottavat toimijoille varsin vahvan oletuksen siitä, että lainsäätäjällä on intressi myös

pysyvästi säättää yksityiskohtaisesti myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista. Lisäksi huomionarvoista on, että velkojilla olisi edelleen oikeus saada kohtuullisiksi katsottavat perintäkulunsa korvatuiksi ja että sääntely jättää yksittäistapauksissa sijaa tapauskohtaiselle harkinnalle.

Sääntelyllä ei myöskään rajoiteta velkojan oikeutta vakiokorvaukseen.

Tratan protestointiajan ja muiden ehdotettujen määräaikojen pidentäminen on siinä määrin maltillinen, vain kolme tai neljä päivää, ettei pidennyksen katsota tästäkään näkökulmasta aiheuttavan merkittäviä rajoituksia velkojien omaisuuden suojaan. Lisäksi määräaikojen pidentäminen voi johtaa eräissä tilanteissa siihen, että velkoja saa todennäköisemmin suorituksen saatavalleen vapaaehtoisen perinnän aikana, jolloin oikeudelliseen perintään ei ole tarvetta siirtää.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten osalta ehdotetussa sääntelyssä täyttyy perusoikeuksien rajoittamiselta edellytetty lailla säättämisen vaatimus. Ehdotetut säännökset olisivat tarkkoja säädettäessä perintäkulujen enimmäismääristä, perintätoimien aikarajoista sekä velallisen kokonaiskuluvastuusta. Myös erilaisten määräaikojen sääntely on tarkkarajaista. Ehdotettuja rajoituksia voi hallituksen käsityksen mukaan pitää oikeasuhtaisina eli sellaisina, etteivät ne mene pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoitusten taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Tällöin ehdotetut perusoikeuksien rajoitukset eivät myöskään ulottuisi rajoitettavien perusoikeuksien ydinalueelle. Ehdotettu sääntely ei myöskään vaikuttaisi siihen voimassa olevaan lainsäädäntöön, joka antaa sen piirissä oleville toimijoille oikeusturvatakeet.

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotukset täyttävät perustuslain asettamat vaatimukset, ja lait voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 5 §, 5 a §:n otsikko, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 10 §:n 3 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta, 10 e ja 10 f § sekä 13 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 31/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 5 b ja 10 g–10 j § seuraavasti:

5 §

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus. Maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on erikseen kirjallisesti tai sähköisesti antanut suostumuksensa siihen, että maksuvaatimuksia saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumus voidaan antaa joko perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Suostumus saa olla voimassa enintään 12 kuukautta, ja velallisella on oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Suostumuksesta on käytävä ilmi vähintään seuraavat tiedot:

- 1) käytettävä pysyvä tapa maksuvaatimusten toimittamiseen;
- 2) se perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, jolla on oikeus käyttää 1 kohdassa tarkoitettua pysyvää tapaa maksuvaatimusten toimittamiseen;
- 3) mitä saatavaa tai saatavia suostumus koskee;
- 4) suostumuksen antopäivämäärä ja voimassaoloaika.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, maksuvaatimuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla.

Toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyvällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiassa saavuttanut velallisen.

Jos täysi-ikäiselle velalliselle on määrätty edunvalvoja huolehtimaan hänen omaisuudestaan ja taloudellisista asioistaan siten kuin holhustoimesta annetussa laissa (442/1999) säädetään, myös edunvalvojalla on pyynnöstä oikeus saada velallista koskevat maksuvaatimukset kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Maksuvaatimuksen toimittamisesta edunvalvojalle ei saa periä erillistä korvausta.

5 a §

Maksuvaatimuksen sisältö kuluttajasaatavan perinnässä

5 b §

Maksuvaatimus ja sen sisältö muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään muuta kuin kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä muuta kuin kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus.

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on antanut nimenomaisen suostumuksensa siihen, että maksuvaatimuksia saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumus voidaan antaa joko perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Jos suostumus koskee useampaa saatavaa, velallisen on suostumusta antaessaan ilmoitettava käytettävän pysyvän tavan lisäksi se, mitä saatavia suostumus koskee, sekä suostumuksen voimassaoloaika. Velallisella on oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Jos velallinen ei ole antanut suostumusta tai on peruuttanut sen, maksuvaatimus saadaan toimittaa velalliselle kuitenkin muulla pysyvällä tavalla, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä, eikä velallinen ole ilmoittanut haluavansa, että maksuvaatimukset toimitetaan kirjallisesti.

Toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyvällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiasaavuttanut velallisen.

Maksuvaatimuksessa on oltava ainakin 5 a §:n 1, 3 ja 4 momentissa tarkoitettut tiedot.

6 §

Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, ei saa vaatia saatavasta maksua tuomioistuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet. Jos maksuvaatimus on toimitettu velalliselle muulla pysyvällä tavalla, saatavasta ei saa vaatia maksua tuomioistuimessa ennen kuin perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava on riittävällä huolellisuudella varmistanut, että maksuvaatimus on tosiasiasaavuttanut velallisen.

7 §

Tratan käyttö

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoja.

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitettun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Tratan ja maksumuistutuksen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on antanut nimenomaisen suostumuksensa siihen, että ne saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumus voidaan antaa joko perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Jos suostumus koskee useampaa saatavaa, velallinen on suostumusta antaessaan ilmoitettava käytettävän pysyvän tavan lisäksi se, mitä saatavia suostumus koskee sekä suostumuksen voimassaoloaika. Velallisella on oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Jos velallinen ei ole antanut suostumusta tai on peruuttanut sen, maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle kuitenkin muulla pysyvällä tavalla, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä, eikä velallinen ole ilmoittanut haluavansa, että mainitut maksumuistutukset toimitetaan kirjallisesti.

Toimitettaessa tratta tai 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus muulla pysyvällä tavalla lähettäjän on riittäväällä huolellisuudella varmistettava, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiasa saavuttanut velallisen.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. Trattaa ei saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua sen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä.

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella viranomaistoimituksella.

10 §

Perintäkulujen korvaaminen

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksi-saaja on menetellyt 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 ja 5 a tai 5 b §:n mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

1) kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään 5 euroa;

10 e §

Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät

Muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia tässä momentissa tarkoitetuista perintätoimista seuraavat määrät:

1) kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään 12 euroa;

2) 5 b §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta enintään:

a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

b) 70 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;

c) 90 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;

d) 110 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

- e) 50 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;
- 3) puolet 2 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta;
- 4) 5 b §:ssä tarkoitetusta maksuvaatimuksesta enintään 12 euroa, jos saatavaa perii perintätöiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätöiminnan harjoittaja;
- 5) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 10 euroa;
- 6) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:
- a) 30 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää;
- b) 45 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa mutta enintään 2 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;
- c) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;
- d) 75 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;
- e) a–d alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa kustakin maksuerästä seitsemänneistä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää;
- f) 30 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;
- 7) tratan käyttämisestä aiheutuvina kuluina enintään:
- a) 110 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;
- b) 125 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;
- c) 140 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;
- d) 155 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;
- e) 110 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;
- 8) konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.
- Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut saadaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina.
- Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulojen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismääriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava.
- Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 f §

Perintätöimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Uudesta 10 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta maksumuistutuksesta tai uudesta mainitun momentin 2–4 kohdassa tarkoitetusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 10 päivää.

Edellä 10 e §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

10 g §

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta 5 b §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä trattasta ja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä edellä tässä momentissa mainitusta maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään trattaa.

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettusta maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista, tratoista ja 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe.

10 h §

Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

- 1) 250 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;
- 2) 470 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;
- 3) 550 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;
- 4) 620 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän.

Mitä 1 momentissa säädetään enimmäiskuluista, ei rajoita velkojan oikeutta periä 10 i §:n mukaista vakiokorvausta.

Suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai, jos on käytetty 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 euroa. Perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin 10 j §:n 2–4 momentissa säädetään.

Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan 1, 2 ja 4 momentissa säädetyn lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 i §

Vakiokorvaus perintäkuluista

HE 241/2021 vp

Jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Velkojalla on tällöin oikeus saada korvausta 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

10 j §

Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen kuluttajasaatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia.

Jos perittävänä on muu suoraan ulosottokelpoinen saatava kuin kuluttajasaatava, sen perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä:

1) 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu 10 i §:ssä tarkoitetuista maksuista;

2) suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1 momentissa säädettyjä enimmäismääriä pois lukien mainitun momentin 1 ja 5 kohta, joiden sijasta sovelletaan 10 e §:n 1 momentin 1 ja 4 kohtaa, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta saatavasta.

Perintäkulut ovat kuitenkin 2 momentin 2 kohdan nojalla suoraan ulosottokelpoisia yhteensä enintään 65 euroon saakka.

Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan 2 momentissa tarkoitettujen enimmäismäärien sekä 3 momentissa tarkoitettujen enimmäismäärän lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Myös arvonlisäveroa vastaava määrä on suoraan ulosottokelpoinen, jos itse perintäkulu on suoraan ulosottokelpoinen.

13 §

Pakkokeinot

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään elinkeinotoiminnassa syntynyttä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus on annettu tai lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:ssä tarkoitettu tratta on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa lähetetyn tratan saa kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua tratan lähettämisestä.

Tämän lain 10 e §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Jos tämän lain 10 f §:n 1 momentissa tarkoitettu uusi maksumuistutus tai maksuvaatimus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää.

Tämän lain 10 g §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää.

Tämän lain 10 h §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen perintätoimien kuluja.

Jos suoraan ulosottokelpoista saatavaa on peritty ennen tämän lain voimaantuloa, syntyneet perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki

luottotietolain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 7 kohta seuraavasti:

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

Yrityksen maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

7) tiedon velkojan eräänntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehotuksesta; tiedon saa tallettaa 14 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehotuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin; tietoa ei saa tallettaa myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua maksukehotuksen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 24 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu maksukehotus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa tiedon velkojan eräänntyneestä ja riidattomasta saatavasta tallettaa luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua maksukehotuksen lähettämisestä.

3.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 568/2020, seuraavasti:

5 luku

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

2 §

Asian vireillepanoon oikeutetut

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 8 §:n 3 momentti seuraavasti:

8 §

Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot

HE 241/2021 vp

Sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 ja 10 i §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämi- seen ole perusteltua syytä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 27.1.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

1.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 5 §, 5 a §:n otsikko, 6 §:n 1 momentti, 7 §, 10 §:n 3 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta, 10 e ja 10 f § sekä 13 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 31/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 5 b ja 10 g–10 j § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus.

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus. Maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla.

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on erikseen kirjallisesti tai sähköisesti antanut suostumuksensa siihen, että maksuvaatimuksia saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumus voidaan antaa joko perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Suostumus saa olla voimassa enintään 12 kuukautta, ja velallisella on oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Suostumuksesta on käytävä ilmi vähintään seuraavat tiedot:

1) käytettävä pysyvä tapa maksuvaatimusten toimittamiseen;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksu-
muistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

2) se perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, jolla on oikeus käyttää 1 kohdassa tarkoitettua pysyvää tapaa maksuvaatimusten toimittamiseen;

3) mitä saatavaa tai saatavia suostumus koskee;

4) suostumuksen antopäivämäärä ja voimassaoloaika.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, maksuvaatimuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla.

Toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyvällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiassa saavuttanut velallisen.

Jos täysi-ikäiselle velalliselle on määrätty edunvalvoja huolehtimaan hänen omaisuudestaan ja taloudellisista asioistaan siten kuin holhustoimesta annetussa laissa (442/1999) säädetään, myös edunvalvojalla on pyynnöstä oikeus saada velallista koskevat maksuvaatimukset kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Maksuvaatimuksen toimittamisesta edunvalvojalle ei saa periä erillistä korvausta.

5 a §

Maksuvaatimuksen sisältö

5 a §

*Maksuvaatimuksen sisältö **kuluttajasaatavan perinnässä***

5 b §

Maksuvaatimus ja sen sisältö muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään muuta kuin kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä muuta kuin kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyväällä tavalla, jos velallinen on antanut nimenomaisen suostumuksensa siihen, että maksuvaatimuksia saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumus voidaan antaa joko perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Jos suostumus koskee useampaa saatavaa, velallisen on suostumusta antaessaan ilmoitettava käytettävän pysyvän tavan lisäksi se, mitä saatavia suostumus koskee, sekä suostumuksen voimassaoloaika. Velallisella on oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Jos velallinen ei ole antanut suostumusta tai on peruuttanut sen, maksuvaatimus saadaan toimittaa velalliselle kuitenkin muulla pysyväällä tavalla, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä, eikä velallinen ole ilmoittanut haluavansa, että maksuvaatimukset toimitetaan kirjallisesti.

Toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyväällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiallisesti saavuttanut velallisen.

Maksuvaatimuksessa on oltava ainakin 5 a §:n 1, 3 ja 4 momentissa tarkoitetut tiedot.

6 §

Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoitettava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, ei saa vaatia saatavasta maksua tuomioistuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet.

6 §

Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoitettava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, ei saa vaatia saatavasta maksua tuomioistuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet. *Jos maksuvaatimus on toimitettu velalliselle muulla pysyväällä tavalla, saatavasta ei saa vaatia maksua tuomioistuimessa ennen kuin perintätoi-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mintaa ammattimaisesti harjoittava on riittäväällä huolellisuudella varmistanut, että maksuvaatimus on tosiasiassa saavuttanut velallisen.

7 §

7 §

*Tratan käyttö**Tratan käyttö*

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain erääntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoja.

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää *trattaa*.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitettun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä.

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain erääntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoja.

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää *trattaa*.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitettun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. *Tratan ja maksumuistutuksen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on antanut nimenomaisen suostumuksensa siihen, että ne saadaan toimittaa kyseisellä tavalla. Suostumus voidaan antaa joko perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle tai velkojalle. Jos suostumus koskee useampaa saatavaa, velallisen on suostumusta antaessaan ilmoitettava käytettävän pysyvän tavan lisäksi se, mitä saatavia suostumus koskee sekä suostumuksen voimassaoloaika. Velallisella on oikeus milloin tahansa peruuttaa antamansa suostumus. Jos velallinen ei ole antanut suostumusta tai on peruuttanut sen, maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle kuitenkin muulla pysyvällä tavalla, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä, eikä*

Voimassa oleva laki

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä.

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella viranomaistoimituksella.

10 §

Perintäkulujen korvaaminen

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 ja 5 a §:n mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

1) kirjallisesta maksumuistutuksesta enintään 5 euroa;

Ehdotus

velallinen ole ilmoittanut haluavansa, että mainitut maksumuistutukset toimitetaan kirjallisesti.

Toimitettaessa tratta tai 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus muulla pysyvällä tavalla lähettäjän on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiallisesti saavuttanut velallisen.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. *Trattaa ei saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua sen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä.*

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella viranomaistoimituksella.

10 §

Perintäkulujen korvaaminen

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 ja 5 a tai 5 b §:n mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

1) *kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään 5 euroa;*

10 e §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulu-
jen enimmäismäärät*

Muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia tässä momentissa tarkoitetuista perintätoimista seuraavat määrät:

1) kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään 12 euroa;

2) 5 b §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta enintään:

a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

b) 70 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;

c) 90 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;

d) 110 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

e) 50 euroa, jos saatava on suoraan ulosotokelpoinen;

3) puolet 2 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta;

4) 5 b §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta enintään 12 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja;

5) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 10 euroa;

6) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:

a) 30 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää;

b) 45 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa mutta enintään 2 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

c) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

d) 75 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

e) a–d alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa kustakin maksuerästä seitsemännestä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää;

f) 30 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;

7) tratan käyttämisestä aiheutuvina kuluina enintään:

a) 110 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

b) 125 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;

c) 140 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;

d) 155 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

e) 110 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;

8) konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.

Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut saadaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina.

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismääriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava.

Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroä verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 f §

Perintätoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Uudesta 10 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksuistutuksesta tai uudesta mainitun momentin 2–4 kohdassa tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 10 päivää.

Edellä 10 e §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettusta maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

10 g §

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta 5 b §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä edellä tässä momentissa mainitusta maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään trattaa.

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettusta maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista,tratoista ja 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe.

10 h §

Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

- 1) 250 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;*
- 2) 470 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;*
- 3) 550 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;*
- 4) 620 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;*

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetyt määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän.

Mitä 1 momentissa säädetään enimmäiskuluista, ei rajoita velkojan oikeutta periä 10 i §:n mukaista vakiokorvausta.

Suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai, jos on käytetty 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 eu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

roa. Perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin 10 j §:n 2–4 momentissa säädetään.

Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan 1, 2 ja 4 momentissa säädetyn lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 e §

10 i §

*Vakiokorvaus perintäkuluista**Vakiokorvaus perintäkuluista*

Jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Velkojalla on tällöin oikeus saada korvausta 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

Jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Velkojalla on tällöin oikeus saada korvausta 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

10 f §

10 j §

*Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus**Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus*

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen kuluttajasaatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia.

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen kuluttajasaatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia.

Jos perittävänä on muu suoraan ulosottokelpoinen saatava kuin kuluttajasaatava, sen perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä:

Jos perittävänä on muu suoraan ulosottokelpoinen saatava kuin kuluttajasaatava, sen perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä:

1) 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu 10 e §:ssä tarkoitetuista maksuista;

1) 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu 10 i §:ssä tarkoitetuista maksuista;

2) suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1 momentissa ja 10 d §:n 3 momentissa säädettyjä enimmäismääriä, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta saatavasta.

2) suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1 momentissa säädettyjä enimmäismääriä *pois lukien mainitun momentin 1 ja 5 kohta, joiden sijasta sovelletaan 10 e §:n 1 momentin 1 ja 4 kohtaa*, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta saatavasta.

Perintäkulut ovat kuitenkin 2 momentin 2 kohdan nojalla suoraan ulosottokelpoisia yhteensä enintään 65 euroon saakka.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan 2 momentissa tarkoitettujen enimmäismäärien sekä 3 momentissa tarkoitettujen enimmäismäärän lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Myös arvonlisäveroa vastaava määrä on suoraan ulosottokelpoinen, jos itse perintäkulu on suoraan ulosottokelpoinen.

13 §

13 §

Pakkokeinot

Pakkokeinot

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään elinkeinotoiminnassa syntynyttä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään elinkeinotoiminnassa syntynyttä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus on annettu tai lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:ssä tarkoitettu tratta on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa lähetetyn tratan saa kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua tratan lähettämisestä.

Tämän lain 10 e §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Jos tämän lain 10 f §:n 1 momentissa tarkoitettu uusi maksumuistutus tai maksuvaatimus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain

Voimassa oleva laki

Ehdotus

voimaantuloa, saa maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettamisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää.

Tämän lain 10 g §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää.

Tämän lain 10 h §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen perintätoimien kuluja.

Jos suoraan ulosottokelpoista saatavaa on peritty ennen tämän lain voimaantuloa, syntyneet perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoista tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki

luottotietolain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

Yrityksen maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

Yrityksen maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

Voimassa oleva laki

7) tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehottuksesta; tiedon saa tallettaa kymmenen päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehottuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin.

Ehdotus

7) tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehottuksesta; tiedon saa tallettaa 14 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehottuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin; tietoa ei saa tallettaa myöhemmin kuin 60 päivän kuluttua maksukehottuksen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 24 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu maksukehotus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa tiedon velkojan erääntyneestä ja riidattomasta saatavasta tallettaa luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua maksukehottuksen lähettämisestä.

3.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 568/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 luku

Ehdotus

5 luku

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

2 §

2 §

Asian vireillepanoon oikeutetut

Asian vireillepanoon oikeutetut

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys; (9.7.2020/568)

3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

4.

Laki

kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 8 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

HE 241/2021 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat te-
hottomat sopimusehdot*

*Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat te-
hottomat sopimusehdot*

Sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 ja 10 e §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen ole perusteltua syytä.

Sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 ja 10 i §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen ole perusteltua syytä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*